COMMISSION SPECIALE RELATIVE AU TRAITEMENT D'ABUS SEXUELS ET DE FAITS DE PEDOPHILIE DANS UNE RELATION D'AUTORITE, EN PARTICULIER AU SEIN DE L'ÉGLISE

du

LUNDI 22 NOVEMBRE 2010

Après-midi

BIJZONDERE COMMISSIE BETREFFENDE DE BEHANDELING VAN SEKSUEEL MISBRUIK EN FEITEN VAN PEDOFILIE BINNEN EEN GEZAGSRELATIE, INZONDERHEID BINNEN DE KERK

van

MAANDAG 22 NOVEMBER 2010

Namiddag

______

La séance est ouverte à 14.23 heures et présidée par Mme Karine Lalieux.
De vergadering wordt geopend om 14.23 uur en voorgezeten door mevrouw Karine Lalieux.

Audition de:
- M. Rik Devillé du groupe de travail "Droits de l'homme dans l'Église"
- Mme Lieve Halsberghe de SNAP Belgium "The Survivors Network of those Abused by Priests"
Hoorzitting met:
- de heer Rik Devillé van de werkgroep "Mensenrechten in de Kerk"
- mevrouw Lieve Halsberghe van SNAP Belgium "The Survivors Network of those Abused by Priests"

La **présidente**: Je demanderai à chacun de prendre place car nous avons une longue après-midi devant nous. Nous allons entamer les travaux de cette commission.

Tout d'abord, je voudrais accueillir les premiers témoins qui sont les représentants des victimes.

La première personne que nous accueillons est M. Rik Devillé, le créateur de *Mensenrechten in de Kerk*. Depuis 1990, M. Devillé suit les victimes. Il est accompagné, ce qui n'est pas noté dans l'agenda des travaux, de la présidente actuelle de l'association, Mme Linda Opdebeeck. Elle l'aidera à répondre à toutes nos questions et à exposer la situation. Nous entendrons également Mme Lieve Halsberghe de SNAP Belgique, une autre association internationale représentant les victimes d'abus sexuels au sein de l'Église.

Je voudrais déjà, au nom de la commission, les remercier de leur présence. En effet, elle est totalement indispensable pour nous aider à avancer dans nos travaux, afin de tenter de répondre aux objectifs que nous nous sommes fixés – et que le Parlement a fixés à cette commission.

Mesdames, messieurs, bien entendu, vous avez une totale liberté de parole en cette commission. Les noms seront évidemment à retirer de votre présentation.

Je voudrais, par ailleurs, baliser quelque peu et vous rappeler les objectifs de cette commission par rapport à vos interventions. Par la suite, les membres poseront leurs questions. Il en est une que tous les parlementaires se posent mais sans doute aussi tous les citoyens: pourquoi les victimes ne se sont-elles pas exprimées plus tôt et pourquoi ces victimes ne se sont-elles pas spontanément adressées à la justice ou aux structures d'aide?

Pendant cette période de 20 ans, avez-vous pu constater des atteintes à l'indépendance de la justice ou à la séparation de l'Église et de l'État? Si oui, quand les victimes se sont-elles exprimées auprès de la police, de la justice ou auprès de votre association?

Connaissez-vous les plaintes et les suites réservées à celles-ci par la police, la justice ou d'autres instances? Quelles ont été, puisque vous êtes aujourd'hui retraité, les réactions de l'Église, lorsque vous avez fait part de ces faits d'abus, de pédophilie?

Quelle a été la réaction des supérieurs hiérarchiques ou d'autres personnes au sein de

l'Église? Quelles sont les carences au niveau judiciaire? Quelles sont les pistes envisagées?

Je vous pose ces questions pour baliser les travaux.

Nous allons maintenant écouter vos exposés avant que la parole soit donnée à l'ensemble des membres de cette commission.

Rik Devillé: Mevrouw de voorzitter, ik dank u voor deze uitnodiging.

In naam van de honderden mensen die slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik in de Kerk, en vooral in naam van hen die zelf geen stem meer hebben omdat zij wegens het misbruik het leven niet meer aankonden of soms verdwenen zijn, wil ik alle Parlementsleden danken die met grote zorg deze problematiek ter harte willen nemen en de wetten van dit land hierop willen laten aansluiten.

Het zou misschien zinvol zijn dit verhoor te openen met een minuut stilte voor alle slachtoffers die nog niet durven of niet meer kunnen spreken. Er is echter nog zo veel te zeggen, dus wil ik er maar meteen aan beginnen.

Wat ik hier ga zeggen, is niet louter mijn persoonlijke ervaring, maar is een verzameling van ervaringen samengebracht door honderden slachtoffers of 'overlevers', zoals wij hen ook noemen in onze Werkgroep Mensenrechten in de Kerk. Dit is geen kerkelijke organisatie, de naam zou erop kunnen duiden, maar in alle geledingen van de samenleving moeten mensenrechten worden gerespecteerd. Wij focussen erop hoe dat in de Kerk gebeurt.

Er zijn nog andere aspecten van mensenrechten, bijvoorbeeld gelijkheid van man en vrouw, maar daar gaat het nu niet over.

Ik wil ons eerst even voorstellen. Hoe zijn wij eraan begonnen? Het is al door de voorzitter gezegd. In het jaar 1992 heb ik een boek geschreven. Had ik dat niet gedaan, dan hadden wij hier niet moeten zitten. De titel ervan is *De laatste dictatuur*, en het gaat vooral over mijn kritiek op de middeleeuwse en dictatoriale bestuursvorm van de katholieke kerk, niet zozeer in ons land, maar vooral in Rome.

Ik kreeg daar veel reacties op. Ook kwamen er al snel mensen aankloppen met klachten over seksueel misbruik door priesters en andere clerici. Er kwamen op korte tijd en helemaal onverwacht – ik was met de problematiek immers niet bezig – zoveel klachten dat ik een paar maanden later, namelijk al in november 1992, samen met een twintigtal andere vrijwilligers ben gestart met het beluisteren, begeleiden en ondersteunen van deze mensen.

Ik herinner mij nog uit de eerste periode dat wij drie grote werkgroepen hadden met verschillende facetten om aan de problematiek te werken. Onze optie was toen echter nog altijd de zaak binnen de Kerk aan te pakken. Wij ontvingen een klacht over een probleem binnen de Kerk en meenden dat het probleem ook binnen de Kerk zou kunnen worden opgelost. Aldus ontstond toentertijd ook de naam Werkgroep Mensenrechten in de Kerk.

Wij groepeerden in die tijd een zevental groepen van klachten. Ik som ze even op.

Ten eerste, clerici die kinderen seksueel misbruiken.

Ten tweede, clerici die jongeren seksueel misbruiken.

Ten derde, seksueel misbruik van volwassenen. U denkt misschien dat dat niet bestaat, maar er lopen nog altijd dossiers over seksueel misbruik van volwassenen. Denk bijvoorbeeld aan een kloosterzuster, waar een of andere pater-abt door moeder-overste is verplicht maandelijks in de cel de biecht te spreken. Dat mens zit opgesloten als een kind in die situatie. Denk dus niet dat het zomaar om volwassenen gaat. Het is echt misbruik.

Ten vierde, machtsmisbruik in clandestiene relaties tussen een priester en een leek. Ik geef een heel eenvoudig voorbeeld. Het gaat hier niet over de relaties die priesters hebben. Dat vormt immers geen misbruik op zich. Ik geef echter een rudimentair voorbeeld waar het misbruik zich kan situeren. Een priester is directeur in een school. Met een van de leraressen heeft hij een relatie. Er komt een kink in de kabel. Zij is meteen niet alleen haar vriend, maar ook haar job kwijt. Die persoon heeft geen poot om op te staan.

Ten vijfde, machtsmisbruik van paters, die hun klooster niet meer konden verlaten. Bijvoorbeeld, mensen die uit Afrika terugkeerden, konden in België niet meer aarden. Zij moesten echter in het klooster blijven, omdat zij anders geen inkomen meer hadden. Er was ook geen rijksmaatschappelijke zekerheid. Zij waren dus verplicht om daar te blijven tegen hun zin.

Ten zesde, de weigeringen om in conflictsituaties te worden gehoord door de bisschop. Soms zei de bisschop of overste dat men over bepaalde problemen niet kon praten en dan kon men gewoonweg niet worden gehoord. Dat vonden wij al erg op zich.

Een laatste en heel dramatisch punt betreft de “geboorten onder x”. Ik hoop dat u weet wat dat is, anders zal ik dat even uitleggen. Ik kom daarop straks terug.

Geboorte onder x betreft de situaties waarin een priester een kind verwekt bij een meisje, dat dan de schande van de familie wordt, naar een klooster wordt gebracht, anoniem in Frankrijk moet bevallen, waarna een andere familie het kind onmiddellijk komt halen. Het kind heeft dus geen enkele band meer met zijn moeder, wat in een latere levensfase een hele zoektocht van kind en moeder veroorzaakt.

Dat waren dan de groepen.

Vrij snel voelden wij aan dat de meeste bisschoppen en oversten niet wilden ingaan op onze klachten. Wij brachten hen op de hoogte van die zeven soorten klachten. Dat gebeurde meestal mondeling tijdens een gesprek. Wij dachten toentertijd dat het zou opgelost worden door het hen te zeggen.

Daarom zijn wij geleidelijk aan structureel beginnen werken. Wij zijn nog meer structureel beginnen werken nadat ik in 1993 – ik weet de precieze datum niet meer –- een onderhoud had met Peter De Waele van de cel pedofilie van de federale politie van Brussel. Hij heeft ons geholpen door te zeggen hoe wij daarmee moesten omgaan ten aanzien van het gerecht en de politie. Vandaar dat wij dan geleidelijk aan mensen hebben gemotiveerd om ook bij de politie klacht neer te leggen.

In het begin bestond onze ondersteuning vooral uit het zorgvuldig luisteren naar de klachten van de slachtoffers. Ons standpunt was toen dat wij hen echt geloven. Die mensen hadden vaak al jarenlang niet durven praten, ook al in de jaren ‘90.

Ik herinner mij nog hoe een 83-jarig dametje vanuit de Westhoek naar mij toe kwam aan het station van Halle. Ik vroeg mij toen af wat ik die vrouw had aangedaan door haar naar mij te laten komen. Ik kon mij niet voorstellen dat men pas op 83-jarige leeftijd voor de eerste keer over die problematiek wou praten met een wildvreemde. Zo traumatiserend waren die feiten. Ik kon mij dat niet voorstellen.

We zijn dan ook stilletjes aan begonnen met de verhalen te verzamelen, te vragen ze op papier te zetten, ze mee te delen aan de plaatselijke politie, ze door te sturen naar de bisschop of de overste en/of een onderhoud aan te vragen met die bisschop of overste. Ik heb het even nagekeken in mijn agenda. Ik zit al tot 1999. Ik zie daarin 22 afspraken die ik met bisschoppen en oversten in die tijd heb gehad. De jaren daarna heb ik nog niet onderzocht.

Na al die jaren kunnen wij nu, naast de vele brieven van slachtoffers – dat is bij mij alleen al meer dan 1 200 bladzijden en ik ben niet het enige lid van onze werkgroep – ook brieven van bisschoppen en oversten voorleggen, tot in Rome toe. Daarin delen die bisschoppen of oversten spijtig genoeg mee dat zij, behalve dat zij voor de slachtoffers kunnen bidden, niet veel voor hen kunnen doen, dat de priester niet meer onder hun bevoegdheid valt, of dat geen echt bewijs geleverd kon worden. In die zaken is geen echt bewijs te leveren, want het is altijd de een tegen de ander. Daar stond niemand bij te kijken om een foto te maken hoe het precies gebeurd is. Er werd geen verslag van gemaakt. Het is zelfs zo dat het jaren verzwegen kon worden. Zo verdoken gebeurde het.

Ik zou natuurlijk enkele voorbeelden kunnen geven, maar ik kan dat hier niet doen. Dat zou ik alleen kunnen doen als wij daarvoor de bevoegdheid hebben, omdat wij er in onze werkgroep altijd van uitgaan dat de privacy van slachtoffers nooit kan worden geschonden. Gelukkig is dat tot op de dag van vandaag nog niet gebeurd. Enkele voorbeelden kan ik alleen maar geven van reacties van bisschoppen. “We kunnen voor u niets doen.” Dat is de meest voorkomende zin. Een andere zin: “De priester ontkent. We hebben hem erover aangesproken, maar hij ontkent de feiten.” En daarmee is de kous af. Nog een reactie: “De priester valt niet onder onze bevoegdheid.” Een priester is een pater, die dan in een bisdom is tewerkgesteld in het onderwijs en de overste van die congregatie zegt dat hij niet bevoegd is voor die pater. Als je dan naar de bisschop schrijft, zegt die: “Wij zijn niet bevoegd voor die priester.” Drie, vier keer confronteren wij dan die brieven met mekaar en vragen wij dat er toch iemand bevoegd moet zijn. Iemand schrijft zelfs op een bepaald moment: “Nee, wij zijn blij dat we van hem af zijn.”

Niemand wil nog de verantwoordelijkheid nemen voor die priester. De priester kan ook verplaatst zijn naar het buitenland. Een voorbeeld zou kunnen zijn dat een Nederlandse pater komt werken in Vlaanderen en in West-Vlaanderen een jong meisje zwanger maakt. Hij wordt daarvoor binnenkerkelijk met de vinger gewezen en als straf wordt hij dan pastoor in Duitsland. We zijn dan laten we zeggen twintig jaar later. Het kind dat geboren werd, ontdekt op haar twintigste de situatie en probeert uit te zoeken wie haar vader was. Men gaat dan verschillende oversten aanschrijven en begint met de bisschop van haar woonplaats. Die zegt dan dat hij niets kan doen, omdat het om een pater gaat. De oversten van de paters zeggen dat ze niets kunnen doen, omdat het om een Nederlandse pater gaat. In Nederland zegt men dat hij pastoor is geworden in Duitsland en dat men dus de Duitse bisschop moet contacteren. Die zegt dan dat het niet om een Duitser gaat en dat de feiten in België zijn gebeurd. Zo komen we weer bij de oorspronkelijke bisschop in wiens bisdom het gebeurd is. In feite gebeurt er dus niets.

Een ander punt is dat men geen werkgever is. De bisschop ontslaat en broodrooft wel direct een pastoor wanneer die huwt. 's Anderendaags kan zo'n pastoor zeker zijn dat hij een telefoontje krijgt van de bisschop om te zeggen dat hij eruit ligt. Recent is dat nog in de pers gekomen met een priester die stiekem gehuwd was in het bisdom Antwerpen. Die priester wordt dan gebroodroofd. Denk maar aan Norbert Bethune, die huwde en direct werd ontslagen door bisschop Vangheluwe, terwijl men in feite op dat moment niets kon zeggen over de situatie. Een recent voorbeeld gebeurde afgelopen week. Een bisschop in Doornik bedankte een priester gewoon voor zijn diensten. Hij deed zijn werk niet, was een beetje lui. Dat kan al eens gebeuren op het werk. Die priester vroeg steun aan het OCMW in een andere gemeente, in een ander bisdom. Dat kan niet echt, want er is geen RSZ-regeling. Die man had dus niets en werd ook meteen buitengezet. Hoe kan een bisschop dan, als het over pedofilie gaat, beweren dat hij geen werkgever is? In die andere dossiers – ik zeg niets over de inhoud, ze kunnen terecht of onterecht zijn – is hij dan ineens wel werkgever. Hoe zit dat nu echt, dat zou ik eens willen weten.

Ik kom tot een ander punt. Bisschoppen en oversten stellen zich duidelijk op als werkgever, behalve als het gaat over seksueel misbruik van kinderen of volwassenen en als de dader blijft ontkennen. Dan is de bisschop geen werkgever.

Een ander punt. Wanneer zware klachten over seksueel misbruik van minderjarigen binnenkomen, reageren bisschoppen of oversten soms gewoon niet. Ik haalde daarstraks al het dossier "geboorten onder x" aan. Wij kunnen u documenten voorleggen, aangetekende schrijvens, aan twee bisschoppen, waarin duidelijk staat om welke priester het ging. Die priester leefde toen nog. Die mevrouw heeft uiteindelijk kunnen terugvinden wie de dader was. Daarom werd er een DNA-onderzoek gevraagd. Dat is toch heel simpel, een DNA-onderzoek? Als er twijfel is, laat dat dan uitvoeren. Daar werd echter niet op gereageerd. Ondertussen is die priester gestorven. Dat dossier loopt al jaren, terwijl het zo gemakkelijk op te lossen zou zijn. Geen van beide bisschoppen heeft ooit op de aangetekende schrijvens één letter geantwoord, zelfs dat nog niet.

Soms doen bisschoppen wel eens iets, zoals de bisschop van Hasselt, bijvoorbeeld. Hij vroeg info aan het slachtoffer over hoe het juist gebeurd was. Maar wat deed hij met die info? Hij gaf die info aan de dader om tegen het slachtoffer te gebruiken. Daar hebben we een brief over. Die zullen we aan de commissie intern wel bezorgen.

Nog een bisschop maakt tot op heden van een gerechtelijke uitspraak van verjaring een vrijspraak, om de dader toch maar goed te praten. In een rechtszitting was er geen uitspraak ten gronde mogelijk, omdat de feiten verjaard zijn. Daarop volgde direct een communiqué van het bisdom waarin stond dat de priester vrijgesproken is. Binnen de vijf minuten na de uitspraak was dat communiqué er al!

Een bisschop reageert of doet pas iets als de dader bekent. Dan gebeurt er iets. Zulke situaties bestaan. Als de dader bekent, dan zegt de bisschop: ik kan niets meer voor u doen, trek uw plan, dan is het zo.

Bisschoppen geven, ook nu, bewust aan pedofiele priesters geen officiële functie meer, terwijl zij toch officieus nog wel taken mogen uitvoeren, en dat om ook maar niets te moeten ondernemen tegen de dader, want "hij is toch niet meer in functie." Dat is een citaat.

De mensen ter plaatse weten soms echter niet of hij nog in functie is en nog mag optreden.

Ik kom tot een ander punt: De bisschoppen verschuilen zich constant achter de uitspraak "het gerecht moet zijn werk maar doen". Wij staan daar natuurlijk ook achter. Daar staan wij op

hetzelfde standpunt, maar anderzijds gaan zij zelf de rechtspraak belemmeren, bijvoorbeeld door rechters te wraken. Zo werd onlangs nog onderzoeksrechter De Troy door de kardinaal en het aartsbisdom gewraakt. Als men dan toch het gerecht wil laten werken, waarom moeten die rechters dan gewraakt worden? Wij hebben er geen enkel probleem mee dat die rechters hun werk doen. Wij vinden dat die rechters hun werk goed doen. Laat het gerecht dan zijn werk maar doen.

Bisschoppen verschuilen zich achter gerechtelijke verjaringen. Dat is nog een ander punt. In de beginjaren dachten wij daar soms ook niet aan. Wij hebben al enkele keren moeten meemaken dat iets kan verjaren door het op de lange baan te schuiven. In de jaren '90 waren er bepaalde zaken die nu nog altijd lopende zijn. Men had het gerechtelijk kunnen oplossen, maar dat is niet gebeurd, omdat die zaken ondertussen verjaard zijn.

Naar verluidt lijden bisschoppen vaak aan geheugenverlies, want wanneer het hun uitkomt, horen wij zeggen dat zij van niets meer weten. Zelfs aangetekende brieven worden vergeten. Soms kent men de personen plots niet meer. Ik kan begrijpen dat dit door de hoeveelheid soms wel eens kan gebeuren, maar is dat normaal? Soms kan men het zich niet meer herinneren. Ik kan mij van alle verhalen die ik hoorde misschien niet meer alles tot in de details herinneren, maar ik herinner mij wel nog dat het zeer erg was.

De dader die met de feiten geconfronteerd wordt door het slachtoffer, soms met getuigen erbij, weet ook van niets of hij minimaliseert de feiten door te zeggen dat het toch allemaal zo erg niet was, of dat het slachtoffer de enige was, terwijl later dan uitkomt dat er nog andere slachtoffers van dezelfde dader bekend zijn, of dat de dader net nu zijn leven wou beteren: "Nu kun je daar toch niet meer mee afkomen. Het is een beetje laat. Hij doet nu zoveel inspanningen."

De dader vraagt medelijden aan het slachtoffer, speelt de rol van nietswetende sukkelaar, speelt handig in op het manipuleren van het zwakke slachtoffer door op zijn of haar gevoel van medelijden te spelen. Daarover kunnen wij getuigen naar voren schuiven, als u dat wil, achter gesloten deuren.

Al deze zaken kunnen door een aantal slachtoffers hier in de commissie tot in detail worden uitgelegd en gestaafd met de nodige documenten. De grote vraag voor ons is momenteel of er in tijd en ruimte voorzien werd in deze commissie om dat te doen. Deze vraag geven wij u als werkgroep graag mee.

Ten tweede, hoeveel meldingen ontving onze werkgroep nu precies?

Al achttien jaar strijden wij binnen de Rooms-katholieke Kerk om erkenning te krijgen voor de slachtoffers. Wij hebben niet elk jaar statistieken gemaakt. Daar waren wij niet mee bezig. Af en toe kunnen we dat doen aan de hand van het verleden. In 1999 kwamen wij tot 87 zware feiten. In de jaren 2000-2010 komen er daar nog 264 bij. Sinds de stopzetting van de commissie-Adriaenssens zijn er in onze werking opnieuw 76 nieuwe meldingen bijgekomen. Om geen fouten te maken, heb ik de optelling op voorhand gemaakt: dat is 427 meldingen in onze werkgroep, tot nu toe. Het is een schatting, maar 98 of 97 % van de klachtindieners zijn Belgen.

We hebben contacten met gelijkaardige buitenlandse slachtoffergroepen, net zoals onze Werkgroep Mensenrechten in de Kerk. Daarover willen we graag informatie verstrekken, al denk ik dat het buiten het onderzoek van deze commissie valt. Daarom ga ik er nu niet dieper op in.

In het begin van onze werking, nog vóór de zaak-Dutroux, ondervonden wij de felst mogelijke tegenwind en lastercampagnes uit de hoek van het Kerkinstituut. Ook het kerkvolk werd door hen via de katholieke media bespeeld.

Op 16 juni 1993 kon men in *Kerk en Leven* lezen: "Mensen die slachtoffer zijn, zijn allemaal mensen die dicht bij de Kerk stonden vanuit hun kindertijd." Dat was een artikel van Mark Van de Voorde, adviseur van de premier en andere ministers en hoofdredacteur van *Kerk en Leven*.

Ik citeer uit het artikel: "Het begon met de publicatie van een boek" – lees dus: mijn boek *De laatste dictatuur* – "en daarna een congres over mensenrechten in de kerk. Daarop werden meldpunten opgericht. Resultaten: nauwelijks iets! Daarop een vereniging van priestervriendinnen. Aantal leden: te tellen op de vinger van een hand. Een felle antiroomse campagne wil de kerk splijten, maar de kerkgemeenschap in haar totaliteit is immuun voor dergelijke extremisten."

Hoe konden wij met onze problematiek naar buiten komen, als wij in het hoekje van de extremisten werden geduwd?

Op 17 mei 1999 schrijft René Stockman, de

overste van de Broeders van Liefde en nu hoofd van de congregatie daarvan wereldwijd in Rome, in *De Standaard* een artikel onder de titel "De kerk voert geen doofpotpolitiek".

In feite is die tekst nog altijd actueel. Ik citeer: "Vele zaken worden lelijk uit hun verband getrokken en het is pijnlijk dat mensen als Devillé, die zichzelf een dissident priester noemt" – ik heb dat zelf nooit gezegd, ik word soms zo genoemd in de pers en dat wordt dus al in mijn schoenen geschoven – "en Bethune, die meent dat alle priesters en religieuzen net als hij gefrustreerd zijn wegens het opgelegde celibaat, zo kwistig hun gal spuwen op het instituut Kerk. Er zijn weinig organisaties als de Kerk die zo tolerant zijn. Devillé mag priester blijven en Bethune mag een gelovige leek blijven." Tussen haakjes, Bethune was wel priester.

We worden niet gestraft. Dat is toch al iets.

Dezelfde heer Stockman en de volledige congregatie van de Broeders van Liefde spanden in Brugge een proces tegen ons aan wegens laster en eerroof. "Devillé en Bethune werden beschuldigd de broeders en de instelling te hebben blootgesteld aan publieke verachting. Zij eisten een schadevergoeding van een half miljoen Belgische frank."

Na twee jaar rechtzaak deed de rechter een verrassende uitspraak in zijn vonnis van 23 oktober 2002.

Vandaag, acht jaar later, is bedoeld vonnis nog altijd helemaal actueel. Daarom ook wil ik een klein stukje uit het zes bladzijden tellende vonnis voorlezen. Het geeft ook een suggestie aan de bijzondere commissie over de manier waarop met de problematiek kan worden omgegaan.

"De publieke opinie", luidt het vonnis, "was en is ook nog heden ten dage sterk beroerd inzake pedofiliezaken, die steeds maar de kop blijven opsteken en verder jeugdige slachtoffers blijven maken, en niet het minst binnen de Kerk. Verweerders maken deel uit van en zijn de stichtende en belangrijkste, stuwende krachten van de feitelijke vereniging Mensenrechten in de Kerk. Het was zeker niet de bedoeling eisers te schaden, maar enkel hen op de feiten te wijzen, zodat eisers de nodige maatregelen zouden kunnen nemen ter voorkoming van dergelijke feiten en de bevolking op die feiten te wijzen. Dat de problematiek van seksueel misbruik en pedofilie bestaat in bedoelde middens, werd zelfs onlangs door de paus erkend. Laster en eerroof zijn derhalve niet bewezen.

Verweerders hebben niet alleen naar boven gebracht wat in de volksmond als bestaande wordt erkend, maar hebben met de actiegroep vooral de Kerk en inzonderheid de eisers willen wakker schudden, teneinde hen niet alleen te laten erkennen dat dergelijke feiten in haar midden gebeuren, maar vooral hen erop te wijzen dat ze moeten optreden tegen dergelijke feiten, de feiten naar buiten moeten brengen" – dat zijn niet mijn woorden maar de woorden van de rechter –, "de daders moeten straffen en ervoor moeten zorgen dat dergelijke feiten zich zo weinig mogelijk zouden voordoen of herhalen."

Het zijn vaak mensen als deze die, ook nog de dag van vandaag, in een bepaalde pers moraalridders zijn en ons proberen de les te spellen over de manier waarop wij met de slachtoffers van seksueel misbruik moeten omgaan. Ik heb mijn vragen daarbij.

Al in 1992 vroegen we dat de Belgische bisschoppen een commissie zouden oprichten die de bedoelde klachten objectief zou behandelen. Een standpunt ter zake kwam er pas in 1998, zijnde zes jaar later. Er werd bovendien nog niet meteen een commissie, maar wel een meldpunt opgericht. Ik weet nog dat het bericht over de oprichting van het meldpunt op bladzijde 18 van het parochieblad tussen de reclameadvertentie van Colruyt en nog een ander bedrijf stond. Het bericht was dus bijna niet te lezen.

Hoe kunnen slachtoffers dat dan vinden?

De commissie waar wij op hoopten, ging pas van start in het jaar 2000 en werkte tot 2009. In die tien jaar ontving die commissie-Halsberghe slechts 35 klachten. Hoe komt het dat die maar 35 klachten kregen? Ik ga daarop straks nog dieper in.

Wij stellen ons daarbij een belangrijke vraag. Op die 18 jaar dat wij werken – toentertijd 8 jaar – kregen wij ongeveer 300 klachten binnen en de commissie-Halsberghe slechts 35. Stuurden de bisschoppen en oversten hun schriftelijke klachten dan misschien niet door of waar bleven die haperen?

Pas achteraf konden wij zien dat die commissie goed werk leverde. Op dat moment konden wij dat niet, omdat wij in die jaren als werkgroep geen gehoor kregen, geen toegang tot die commissie.

Dat lag niet aan de werkgroep, maar aan de

bisschoppen. De bisschop van Hasselt schreef letterlijk het volgende. Misschien kan onze voorzitter even voorlezen wat hij schreef, met name dat wij niet moesten tussenbeide komen in die problematiek.

Linda Opdebeeck: “Ik weet niet wat de kardinaal juist aan andere bisschoppen heeft gezegd inzake Eerwaarde Heer Devillé. Aan mij persoonlijk heeft hij gezegd dat ik Rik Devillé niet moet ontvangen, samen met mensen die over hun problemen komen praten, gezien hij geen mandaat heeft om als bemiddelaar op te treden.”

Rik Devillé: Ik dacht eerst nog dat het een smoesje van die bisschop alleen was, die het in de schoenen van een ander schoof. Enkele jaren later kreeg een van de slachtoffers een zelfde brief van de toenmalige bisschop van Brugge Vangheluwe. Ik werd toen met het slachtoffer aan de deur gezet omdat ik er niet bij mocht zijn. Toen schreef de bisschop van Brugge het volgende.

Linda Opdebeeck: “Mevrouw, u weet dat ik altijd bereid ben u persoonlijk te ontvangen. Ik stel echter vast dat u geen persoonlijk onderhoud verlangt, maar een ruimer gesprek wenst. Met ingang van 1 september 1997 werd er in ons bisdom, zoals ook in de andere bisdommen, een vertrouwenspersoon voor dergelijke situaties aangesteld. Als u het goed vindt, zal ik aan deze vertrouwenspersoon vragen om met u contact op te nemen. Mag ik derhalve hierover uw mening vernemen? Met gevoelens van dienstbaarheid in de Heer.”

Rik Devillé: Ik heb twee bemerkingen bij die brief. Hebt u ooit al gehoord dat een persoon in traumatische omstandigheden zijn eigen vertrouwenspersoon niet mag kiezen? Kan dat?

Een tweede punt, hier wordt gesuggereerd dat het niet zijn beslissing is, maar die van de Bisschoppenconferentie.

In het aangetekend schrijven naar de Bisschoppenconferentie, dat ik dit jaar heb herhaald, vraag ik wat daar van aan is. Klopt het wat die bisschop daar zegt? Ik heb van de Bisschoppenconferentie nog steeds geen antwoord gekregen op de vraag of het klopt dat zij dat in 1997 allemaal samen hebben afgesproken.

Dat zijn al twee bewijzen dat zij het naar het geheel van bisschoppen sturen, en niet persoonlijk. Maar dat weten wij dus niet. Dat is ons punt naar de bisschoppen toe.

Over onze eigen werking wil ik een klein woordje zeggen. Ik kan dat hier niet uit de doeken doen, dat zou te veel tijd vragen. Ik wil alleen zeggen dat wij vroeger en nog altijd HErkenningsdagen organiseren – Herkennen en Erkennen. Dat zijn dagen waarop we slachtoffers samenbrengen. Dat gebeurt anoniem. Niemand hoeft zijn naam te zeggen. Er mag ook geen pers aanwezig zijn. Er is privacy. Tot nu toe zijn er telkens 50 tot 90 mensen op afgekomen. Op al die dagen werden de bisschoppen uitgenodigd om te komen luisteren naar de problematiek van de slachtoffers-overlevers. Nooit kwamen er bisschoppen of oversten luisteren. Enkel onder druk van de media, na onze openbare vraagstelling die wij dit jaar hebben geformuleerd, kwam op onze HErkenningsdag van 2 oktober 2010 monseigneur Bonny, de bisschop van Antwerpen, luisteren. Dat waarderen wij natuurlijk, maar wat gebeurt daar nu mee? Wij hopen dat het een eerste stap is naar een toenadering tussen de bisschoppen en de oversten. Wij vroegen echter niet om een afvaardiging. Wij vroegen alle bisschoppen. Wij hebben nog nooit de oversten van congregaties ontvangen. Zij blijven nog meer buiten de schijnwerpers, spelen nog meer dan bisschoppen internationaal met deze problematiek en maken het nog gevaarlijker.

Als u wil weten hoe wij dat geschreven hebben, dan kan ik het volgende zeggen. Soms wordt gezegd dat de werkgroep er misschien ook niet hard genoeg aan gewerkt heeft. Welnu, op 15 januari 1999 werd de volgende brief aan de Bisschoppenconferentie aangetekend.

Linda Opdebeeck: “Geachte heren, de wijze waarop de Belgische bisschoppen en oversten van religieuze instituten omgaan met de meldingen van slachtoffers van seksueel misbruik binnen kerkverband, blijven ons ergeren. Zelfs daar waar de burgerlijke overheid straffend optreedt, weigeren de bisschoppen het eigen kerkelijk recht toe te passen, terwijl in gevallen waar op burgerlijk vlak priesters alleen handelen volgens die Belgische wetgeving, zij meteen de zwaarste kerkelijke straffen opgelegd krijgen. Is seksueel misbruik van kinderen een minder zware zonde dan te huwen?

Ook de reacties van personen die een seksueel misdrijf melden bij de bisschoppelijke contactpunten, zijn in de meeste gevallen niet bevredigend.

Opdat de kerkelijke overheid het probleem niet zou minimaliseren, delen wij u het aantal

meldingen van strafbare feiten mede, die tot op heden bij de Vlaamse Werkgroep Mensenrechten in de Kerk zijn binnengekomen, dit overeenkomstig canon 212, § 3, van het Kerkelijk Wetboek. Nederlandstalig, klachten over 81 geestelijken. Franstalig, 6 klachten over geestelijken. Onze werkgroep werkt in het Nederlandstalig landsgedeelte.

Indien u over de cijfers per bisdom wil beschikken, kunnen wij u die altijd meedelen. Via de slachtoffers weten wij dat de bisschoppen en oversten van deze feiten door hen op de hoogte zijn gesteld. Onder de bisschoppen zijn er zelfs personen die in het openbaar durven meedelen dat zij over bepaalde dossiers geen enkele klacht binnenkregen, terwijl wij in onze werkgroep over bewijs van het tegendeel beschikken.

Het gaat hier enkel over meldingen van pedofilie door priesters of zwaar seksueel misbruik van volwassenen, zoals dat beschreven staat in canon 1395, §2, van het kerkelijk wetboek. Het gaat hier om meldingen die bij ons zijn binnengekomen tussen 15 september 1992 en 25 mei 1998. De feiten waarvan sprake in die meldingen, gaan soms tot dertig jaar terug. De meeste zijn echter recent. Wij gaan ervan uit dat er binnen de katholieke kerk geen verjaring bestaat.

Indien u deze cijfers ongeloofwaardig vindt, kunt u met de slachtoffers rechtstreeks contact hebben op onze HErkenningsdagen. Folders werden reeds meermaals aan verschillende bisschoppen en aan medewerkers van de contactpunten gegeven, in zoverre wij adressen hebben.

Op de laatste bijeenkomst, 10 oktober 1998 in Hasselt, was niemand van deze aangeschreven mensen aanwezig. Anderzijds waren daar 60 slachtoffers die op jullie zaten te wachten.

Indien, door de blijvende negatie van deze informatie, het belang van de Kerk zou worden geschonden, voelen wij ons verplicht deze gegevens aan de overige christengelovigen bekend te maken. Opdat dit schrijven een dienst aan de Kerk mag zijn, tekenen wij met de meeste hoogachting."

Wij hebben dit jaar, na onze HErkenningsdag, een brief gekregen van…

Rik Devillé: Wij hadden onze brief geschreven naar de bisschoppen, maar deze keer ook naar Rome.

Linda Opdebeeck: En dit krijgen wij als antwoord van de paus: "Zijne Heiligheid, paus Benedictus, heeft uw brief van 21 augustus 2010 in goede orde ontvangen en heeft mij nu opgedragen u in zijn naam te antwoorden. De Heilige Vader heeft kennis genomen van de bijeenkomst waarover u schrijft en welke op 2 oktober jongstleden in Leuven heeft plaatsgevonden. Het was goed dat zijne hoogwaardige excellentie, monseigneur Johan Bonny, bisschop van Antwerpen, erbij kon zijn. De Heilige Vader wil u nu van zijn gebed verzekeren en heeft mij opgedragen u zijn welgemeende groeten over te brengen. Met hoogachting."

Rik Devillé: Geen woord over de slachtoffers. Wel wordt de bisschop bedankt omdat hij kwam.

Een volgend puntje over getuigenissen en hoe daarmee om te gaan. Binnen onze Werkgroep Mensenrechten in de Kerk zijn mensen te vinden die hun persoonlijke lijdensweg over het geen gehoor vinden bij bisschoppen en oversten, kunnen vertellen in een openbare of gesloten zitting. Als de mogelijkheid bestaat dit in een gesloten zitting te doen, zouden dat nog veel meer mensen zijn. U moet begrijpen dat als er camera's zijn, er heel veel mensen afhaken, omdat zij het soms in de eigen omgeving nog niet hebben kunnen bespreken. Wij vragen wel om hiermee uiterst discreet om te gaan. Wij hebben de voorbije achttien jaar het geluk gehad dat van nog geen enkele persoon die met zijn of haar klacht bij ons terecht is gekomen, de privacy werd geschonden.

Daarom hebben wij, toen de gerechtelijke politie van Brussel in juni van dit jaar al onze dossiers wilde inkijken, net zoals de commissie-Adriaenssens gezegd dat dit vanwege de privacy niet kon. De dossiers waarvoor wij geen toelating van de slachtoffers hadden om die openbaar te maken, konden wij dan ook niet aan het gerecht bezorgen. Onze werking is zo dat wij de slachtoffers vragen om een klacht in te dienen bij het gerecht of de politie omdat wij dat zelf niet doen. Wij dringen erop aan dat zij dit wel doen.

Wij houden die dossiers wel bij. Wij vroegen de slachtoffers dus altijd om zelf klacht in te dienen. Een deel heeft dat ook gedaan.

Over de andere dossiers wordt soms een en ander verteld dat niet de volledige waarheid is. Daarom deze verduidelijking: alle dossiers die niet spontaan door de slachtoffers zelf bij het gerecht zijn ingediend, zijn in beslag genomen. Wij willen de mensen van de gerechtelijke politie te Brussel

oprecht bedanken omdat zij er tot nu toe voor gezorgd hebben dat niet enkel het dossiergeheim, maar ook de privacy van de slachtoffers niet geschonden zijn. Dat is een belangrijk punt.

Wij vragen dan ook dat de pers met verhalen van slachtoffers zorgvuldig omspringt – ook al zijn zij anoniem gemaakt, door het uitwissen van namen en noem maar op – zoals dat het geval was in het verslagboek van ongeveer 220 verhalen dat de commissie-Adriaenssens uitbracht na het beëindigen van haar werkzaamheden. Wij vragen een beetje respect aan de pers om zelfs anoniem gemaakte klachten niet zomaar letterlijk te publiceren. Zelfs uit het geheel van een verhaal herkennen bijvoorbeeld zonen wat er gebeurd is met hun vader, die nog altijd een enorme schaamte voelt om het aan zijn kinderen te vertellen. Wij vragen de media zelfs zulke anoniem gemaakte klachten niet te publiceren, uit respect voor de slachtoffers, of de verhalen zo om te vormen dat zij niet herkenbaar zijn. Die man heeft natuurlijk de toelating gegeven de klacht anoniem op te nemen in het verslagboek, maar hij heeft er nooit aan gedacht dat zij als letterlijk uittreksel in de pers zou komen.

Als het zo ver zou komen dat deze parlementaire commissie slachtoffers zou horen, achter gesloten deuren, vraag hen dan uitdrukkelijk schriftelijk te bevestigen dat hun verhaal openbaar gemaakt mag worden. In alle andere gevallen dient men uiterst discreet om te springen met hun privacy en die niet te schenden. Dat is een uitdrukkelijke vraag van onze werkgroep. Want, wie zijn er bij publicatie nog meer het slachtoffer van de hele situatie? Opnieuw de slachtoffers!

Ik dank u dit te willen meenemen als aandachtspunt.

Een volgend punt. De Werkgroep Mensenrechten in de Kerk wil ook verslag uitbrengen van onze gesprekken en correspondentie met bisschoppen en oversten. Wij hebben tientallen brieven van bisschoppen en oversten met ontwijkende of nietszeggende antwoorden.

Een voorbeeld daarvan vindt u in de brief van onze toenmalige voorzitster Lieve Janssens, die hier spijtig genoeg niet kan zijn. Zij woont in het buitenland. Zij wilde over onze werking verslag uitbrengen bij de commissie-Adriaenssens, die spijtig genoeg haar werkzaamheden al stopte vooraleer wij ons verhaal konden doen. De afspraken waren toen al gemaakt.

Waar gaat het over? Op een bepaalde dag proberen wij na veel aandringen een bijeenkomst te hebben van een kleine representatieve groep van slachtoffers van onze werking bij de kardinaal. Hoe is die avond door onze voorzitster ervaren? Wij luisteren even naar het verslag.

Linda Opdebeeck: “Geachte commissie, als voorzitster van de toenmalige Vlaamse Werkgroep Mensenrechten in de Kerk was mij de taak toevertrouwd om het gesprek te begeleiden dat wij zouden hebben met Godfried kardinaal Danneels op 25 januari 2000 en slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk.

Wij waren een half uur voordien samengekomen in de buurt van het Bisschoppelijk Paleis in Mechelen. Daar bakenden wij zorgvuldig onze doelstelling af. Alle slachtoffers zouden hun verhaal bondig vertellen aan hun kerkleider. De enige bedoeling daarvan was dat de kardinaal zou luisteren en erkennen tegenover de groep dat er zich problemen van seksueel misbruik voordeden binnen zijn instituut.

Wij, leden van de werkgroep en aanwezig als getuigen, herinnerden de mensen eraan dat ze niet meer konden verwachten of vragen dan dat er naar hen geluisterd werd.

Wij hebben deze doelstelling niet gehaald. Er werd niet naar hen geluisterd. Hoewel wij op voorhand een zeer duidelijke afspraak hadden gemaakt, namelijk dat wij met enkele slachtoffers een gesprek wilden hebben met de kardinaal, werd ons de toegang tot het paleis grotendeels verhinderd en geweigerd. Er werd gepoogd de poort voor ons dicht te slaan en er werd gezegd dat wij met te veel waren.

Bij ons antwoord dat 20 mensen uit een totaal van 300 meldingen, echt maar een klein deel is, kwam het volgende argument van de poortwachter bijzonder hilarisch over: de kardinaal heeft geen stoelen genoeg.

Maar dit ongastvrije en zelfs vijandige optreden bracht veel emoties teweeg, alsof wij de criminelen waren.

Aan de kardinaal heb ik ook de doelstelling van ons bezoek duidelijk gemaakt en hem dus gevraagd of hij wou luisteren. Plenair werd afgesproken dat iedereen in de mate van het mogelijke zijn of haar emoties zou bewaken.

Van die avond herinner ik mij met bijzondere ontroering de serene sterkte en getuigende kracht van de pijnlijke verhalen. Confronterend waren ze,

stuk voor stuk.

Ik weet nog hoe vurig ik hoopte op dat ene, bevrijdende woord van de kardinaal. Ik hoopte te horen: ik heb uw pijn en uw leed gezien en ik ween met u om hetgeen u is aangedaan. Ik zal mijn verantwoordelijkheid daaromtrent opnemen en doen wat mij als macht is gegeven. Maar dit hebben wij echter niet gehoord.

Integendeel, op een bepaald moment zei kardinaal Danneels: 'Ik zit hier precies voor een tribunaal.' Op dat moment draaide hij alles 180 graden om. Hij was slachtoffer en de slachtoffers waren nu daders. Hij sprak van 'mensen die de kerk kapot probeerden te maken, door alles in de publieke sfeer te brengen'.

Een aantal maal tijdens de bewuste avond heb ik hem in mijn hoedanigheid van voorzitster eraan moeten herinneren dat de afspraak was dat hij gewoon maar zou luisteren en alleen maar zou spreken, zonder in discussie of aanvallend debat te gaan.

Doen en zeggen dat hij van die misbruiken niets afwist, kan de kardinaal toch moeilijk beweren. Die avond alleen al lagen er voldoende bezwarende en ernstige, criminele feiten voor hem. Twintig mensen kunnen daarvan getuigen.

Op het einde van de ons toegemeten, te weinig tijd vroeg ik hem apart van de groep of hij in zijn vaderlijke bezorgdheid en als herder van zijn Kerk deze verhalen en deze problematiek wilde overmaken en bespreekbaar stellen in de Bisschoppenconferenties. Ik heb hem ook gevraagd of hij onze werkgroep zou willen ontvangen om een aanvullend gesprek over de andere dossiers. Het schokkende antwoord bezorgt mij nog steeds koude rillingen. 'Mevrouw', zei hij, 'u kunt mij nog duizend dossiers bezorgen, als u dat wil. Maar hoe kan ik weten of zij niet ontsproten zijn uit ziekelijke geesten en ziekelijke fantasie? U hebt geen enkel bewijs. Ik heb vanavond niets gehoord over bewezen feiten.'

Ik weet hoe het voelt om aan de grond genageld te worden. Ik bewonder de moed en de kracht van diegenen die hier vanavond aanwezig zijn en die weer in die pijn willen stappen om opnieuw de confrontatie aan te gaan met de vernedering en het ongeloof dat ze tien jaar geleden moesten ondergaan. Ik bewonder de moed en de kracht van Rik Devillé en anderen, die nooit hebben opgegeven de slachtoffers te blijven geloven en te steunen."

Rik Devillé: Dat stukje moest er niet bij, want het was voor de commissie-Adriaenssens.

Belangrijker is te weten hoe slachtoffers zich daar voelden. Daarom nog een getuigenis van iemand die er die avond bij was als slachtoffer.

Linda Opdebeeck: "Ik zie ons nog aanstormen, een hele groep, allemaal slachtoffers die ook geen gehoor vinden met hun verhalen. Ook wij hebben ons verhaal gedaan. We kregen een ijzige blik toegeworpen. Na twee verhalen voelde hij zichzelf al als een beklaagde in het beklaagdenbankje zitten, terwijl dit niemand zo heeft overgebracht. Iedereen heeft zijn verhaal met heel veel eerbied en respect gedaan, maar een gevoel van hier gebeurt iets concreet, hadden wij totaal niet. Steeds opnieuw kwam er hetzelfde antwoord: 'Het is de eigen bisschop, die verantwoordelijkheid is.' Waarop een oudere man hem aan zijn mouw trok en zei: 'Maar u bent toch mijn bisschop en u heeft ook niets gedaan voor mij dochter, die zelfs in coma ligt.' Een indrukwekkende stilte vulde de ruimte, een moment dat we niet snel zullen vergeten. Het deed ons erg terugdenken aan de talloze brieven die we stuurden en met telkens hetzelfde antwoord: het is de plaatselijke bisschop, die het moet onderzoeken. Maar wat moet je doen als het gerechtelijk verjaard is en de plaatselijke bisschop tegen beter weten en openlijk de priester blijft steunen? Al heb je dan nog een sterk dossier samengesteld, hij komt het nog niet inzien en vraagt zelfs documenten aan ons op om het aan de priester door te geven om het tegen ons te gebruiken. In wat voor een wereld leven we dan, is mijn bedenking?"

Rik Devillé: Al onze correspondentie met de verschillende Belgische bisschoppen kan ook, als u dat wenst, ingekeken worden en aan u overgedragen worden.

Ook in Franstalig België kunnen slachtoffers getuigen dat bisschoppen meer de kant kiezen van de daders dan van het slachtoffer. Daar hebben we ook voorbeelden van in onze werking.

We hebben niet alleen contacten gehad met de bisschoppen en oversten, maar ook met mensen uit de politiewereld en het gerecht, onderzoekers, advocaten, en zo meer. Daarover kan ik het volgende zeggen. Soms is het een beetje een omgekeerde wereld. Dit is een diepe zorg die we echt aan u willen meedelen. Hoe kan het dat politiemensen bij onze werkgroep komen klagen over politiewerk? Daar voel ik mij zeer onwennig bij. Ik moet met dat probleem ook gaan slapen, want ik kan het niet oplossen.

Er zijn politiemensen die vragen om voor een echte parlementaire onderzoekscommissie te mogen getuigen. Zij durven dat niet te doen als deze onderzoekscommissie geen echte juridische zekerheid geeft. Zij willen getuigen hoe verhoren niet correct zijn verlopen. Ik heb het nu niet over kerkelijke verhoren, maar over het gerecht. Zij zagen blunders in het politiewerk en gerechtelijke onderzoeken, en hoe dossiers van hen werden afgenomen als zij te goed hun best deden.

Hoe moet er gereageerd worden op de volgende uitspraken die wij van politiemensen in onze werkgroep binnenkregen? Ik leg ze u voor.

Twee politie-inspecteurs, die zelf nooit fouten gemaakt hebben of nooit een berisping kregen, worden van het verhoor gehaald op het moment dat een slachtoffer zware feiten begint te verklaren en zij te veel bezwarend materiaal beginnen te vinden. Ik weet niet of u vertrouwd bent met de problematiek van seksueel misbruik, maar er komt niet zomaar een politieman bij u binnen die u vraagt: zegt u het eens. Zo werkt dat niet. Het duurt soms wekenlang om vertrouwen te scheppen. Daartoe doen die politiemannen hun uiterste best. Ik uit hier een dikke proficiat voor de vele politiemensen die hun uiterste, uiterste best doen. Echt chapeau.

Dan, onderzoekers die niets van het vooronderzoek afweten, worden op de zaak geplaatst en nemen verhoren af van de dader, zonder grondige voorkennis.

Er worden geen onderzoekers van de sectie Zedenzaken op de zaak gezet, wel iemand van de sectie Fraude. Als zoiets gebeurt, dan fronsen wij de wenkbrauwen. Hoe kan dat nu? Die mens is met andere zaken bezig. Dat onderzoek vraagt opleiding. Dat is een kwestie van respect voor de slachtoffers. Een politie-inspecteur komt na een verhoor terug met de volgende bewering, en ik citeer: “Mijn chef heeft mij gevraagd u mee te delen dat u deze en deze zinnen uit uw verhoor moet schrappen. U komt met niets meer in de openbaarheid betreffende deze zaak.”

Wat doet een slachtoffer als een politieman zoiets zegt?

De meest eigenaardige onderzoeksdaden worden gedaan in een poging om een onderzoek volledig onderuit te halen. In processen-verbaal van de gerechtelijke politie staat letterlijk te lezen dat zij vermoeden dat persoon X en persoon Y mogelijk slachtoffer zijn van die priester, maar dat men zich “momenteel niet geroepen voelt hier verder onderzoek naar te doen. Extra onderzoekaanvragen werden onmogelijk gemaakt door bepaalde documenten niet tijdig op te sturen.”

En wat dan te denken van de volgende onderzoeksdaad? Naar de buitenwereld blijft ook een bepaald gerecht volhouden dat bij een onderzoek niets bijkomend belastend is gevonden, maar bij inzage van het dossier via de wet-Franchimont blijkt dat het niet correct is. Terwijl de mogelijkheid bestond om de verjaring door een opeenvolging van feiten juridisch op te heffen, is dat toch niet gebeurd.

Ik geef een paar concrete, maar geanonimiseerde feiten om dit duidelijk te maken. In de jaren 2000 werden wij aangesproken door een slachtoffer over een uitgebreid dossier over pedofilie in een instelling van een grote broedercongregatie. Onderzoekers verklaarden ons hoe zij bij hun onderzoek werden gehinderd en ondervragingen van leerlingen moesten stopzetten. Personeel werd onder druk gezet. Documenten verdwenen uit het dossier. Op het proces kwam het tot een zware veroordeling van vier jaar cel voor een broeder van die congregatie. In beroep vorderde de procureur, die naar verluidt algemeen bekend stond om zijn zeer katholieke signatuur, onmiddellijk de vrijspraak.

De rechtbank was volgens de advocaat van het slachtoffer als volgt samengesteld: een CD&V’er en twee andere rechters die vroeger werkten bij een advocaat die optrad ter verdediging van de broeder. De advocaat van het slachtoffer was zo overtuigd van de klaarheid van de zaak dat hij die liet doorgaan. Ondanks het feit dat hij erin slaagde drie experts te laten getuigen – professor Adriaenssens, professor Deboutte en de bekende psychologe mevrouw Stellamans – dat het gehandicapte kind seksueel misbruikt werd, werd de broeder toch vrijgesproken. De feiten werden wel bevestigd door de rechters, maar het was niet de broeder die het zou hebben gedaan, want hij had er niet het profiel voor.

Nadien kwamen wij te weten dat die broeder op zijn hoge leeftijd wel clandestien naar Thailand trok. Tot op heden heeft een broeder, die plaatselijk directeur is in een van de scholen van die congregatie, angst om te getuigen omdat hij er naar eigen zeggen zijn job door kan verliezen. De documenten zijn bij het gerecht.

De moeder van het meisje begon nadien een proces wegens meineed van twee opvoedsters

die eerst hadden verklaard dat haar dochter was meegegaan met de broeder, maar die hun verklaringen nadien hebben ingetrokken. De moeder stierf aan een hartaanval, nog tijdens de procedure. Zij was een van de 20 die hun verhaal deden bij de onbewogen kardinaal Danneels, zoals u daarnet hebt gehoord.

Dit maar bij wijze van voorbeeld van de drama’s die er in een dossier zitten. Het gaat niet over de zaak, maar gewoon over wat er aan de hand is bij het slachtoffer, en hoe het gerecht en de Kerk soms samen daarop reageren.

Een tweede voorbeeld. Vanaf 1989 tot iets na het jaar 2000 deden zich zware feiten voor in een ziekenhuis in West-Vlaanderen door een hogere geestelijke met een machtspositie in een bepaalde stad. Door een lid van onze groep startte er een actie om dit ongedaan te maken. De congregatie van de zusters, de diverse directies, de laatste directeur, de bisschop van Brugge, de vicaris van de bisschop en het eerste meldpunt van de Kerk in West-Vlaanderen werden op de hoogte gebracht. Resultaat: nul.

Toen iemand van onze werkgroep ten einde raad iets losliet in de pers, werd hij opgeroepen door een van de parketten in West-Vlaanderen door de schoonbroer van de directeur van het ziekenhuis. Pas toen hij alle documenten in handen had, zei de man wie hij was en deed een andere onderzoeker de rest van een zeer onzorgvuldig onderzoek.

De dader werd bij zijn verhoor zelfs niet geconfronteerd met zijn schriftelijke bekentenis die hij eerder had gegeven dat hij die feiten wel had gepleegd. Het volstond dat hij zei dat hij van niets wist. Wel relevant was dat hij zei dat niemand van alle bovengenoemde instanties hem bovendien ooit had aangesproken.

Tijdens dat onderzoek kwamen nieuwe feiten aan het licht uit de periode waarin die man als directeur van een school in diezelfde stad in West-Vlaanderen kinderen misbruikte. Het parket, zoals hierboven vermeld, had toen reeds duidelijk het schuldig verzuim van de heer Vangheluwe kunnen constateren. Nooit kregen de slachtoffers en/of hun vertegenwoordigers van hem een antwoord als ze vroegen of de dader was aangesproken.

De procureur verklaarde onlangs op de West-Vlaamse tv dat er duidelijke strafbare feiten in deze zaak waren gepleegd, maar dat ze spijtig genoeg waren verjaard. De datum van onze vertegenwoordiger zou niet kloppen met de datum van het slachtoffer.

De vrouw had gezegd, zie het proces-verbaal, dat ze zich de datum van de laatste recidive niet precies herinnerde, terwijl onze vertegenwoordiger duidelijk de exacte datum had vermeld. Zich baserend op het feit dat deze psychisch erg belaste vrouw zich de datum niet goed herinnerde, paste de procureur de onrechtvaardige verjaringstermijn van 5 jaar toe.

Een onderzoeker van deze zaak verklaarde dat hij dit een zeer ernstig dossier had gevonden, waar hij plots niets meer van hoorde. Hij voegde eraan toe: “Procureur X heeft een duidelijke signatuur en veegt zo vele zaken onder de mat.”

Wij vinden dat in dit dossier niemand hulp heeft geboden, noch aan de mensen in gevaar, noch aan het kader waarin men zich bevond.

Nog een voorbeeld uit een andere regio. Hetzelfde deed zich onlangs voor in de provincie Hasselt, maar nu een beetje geïnternationaliseerd, omdat de problematiek soms ook internationaal is.

Een pedofiele missionaris pleegde reeds feiten in 1992 in Chili. De feiten werden naar verluidt geconstateerd door de zus en de schoonbroer van de dader die in Chili met hem samenwerkten. Er zijn heel wat schriftelijke bewijzen van de slachtoffers bekend.

Niet de dader, maar de mensen die de feiten constateerden werden weggestuurd door de bisschop in Chili.

In België had de bisschop geen enkel oor voor deze mensen. Door de familie werden ze, zo getuigden ze, gestigmatiseerd als lasteraars. Zo kon de missionaris ongestoord doorgaan. Telkens als hij zijn vakantie in België doorbracht, kon hij omhalingen doen en werd hij gevierd.

Bij zijn laatste terugkeer werd bij onze werkgroep aangeklopt. Wij dienden een dossier bij de bisschop in en vernamen daar dat de zaak reeds lang door hen en door het parket in Hasselt gekend was.

Onze klacht werd eind juni van dit jaar naar het parket doorgestuurd.

De man zou op 31 augustus 2010 opnieuw vertrekken. Wij weten dat zowel de bisschop als het parket de dader zelf zagen. Echter, zijn gekende zinnetje “het zijn allemaal leugens”, vonden zij voldoende als uitleg.

Onze vertegenwoordiger in deze zaak zag met lede ogen dat er niets gebeurde en kwam op 20 augustus 2010 in actie. Wij hadden intussen vernomen dat de dader voor het eerst de feiten had toegegeven aan zijn broer, bij wie hij tijdens zijn verblijf in België verbleef. Wij deden ook een beroep op de diensten van Peter De Waele van de cel Pedofilie van Brussel.

Rond 30 augustus 2010 kreeg de pers op een of andere wijze lucht van de zaak. Toen kwam alles plots in een stroomversnelling. Op 30 augustus 2010 om 17 u 30 werd onze vertegenwoordiger voor het eerst gehoord. Dezelfde avond, om 20 u 30, trokken de onderzoekers naar de kroongetuigen. Op dat moment verklaarden zij ons duidelijk dat zij nog niet wisten of de betrokkene al dan niet opnieuw naar Chili zou vertrekken. Wonder boven wonder verklaarde de woordvoerder van de bisschop 's anderdaags, de dag van het geplande gesprek, tijdens een nieuwsuitzending dat de priester op non-actief was gesteld, tot er weer duidelijkheid kwam. Zijn broer, bij wie hij inwoonde, verklaarde later op een blog van klasgenoten van de missionaris, die op het internet te lezen is, het volgende en ik citeer: "De bisschop had hem verteld dat hij er niet meer onderuit kon. Ofwel zou er in de pers staan 'Bisschop laat pedofiel vertrekken', ofwel zou er staan 'Bisschop houdt pedofiel tegen om te vertrekken'." In overleg beslisten zij volgens de dader om voor de tweede optie te kiezen.

Wij zijn van oordeel dat ook in dit dossier niemand hulp heeft geboden aan mensen in gevaar. Zonder onze tussenkomst was deze man gewoon opnieuw vertrokken.

Een gelijkaardig verhaal kwam onlangs in de openbaarheid. Het betreft de Belgische pater die in zijn klooster in België een schuiloord vond, terwijl hij in Canada wegens het misbruiken van tientallen Eskimokinderen door het gerecht werd gezocht. Ook hier hebben leden van onze werkgroep actie ondernomen. Zij hebben politiemensen aangesproken om het bewuste dossier op te volgen.

Tot slot van het luik over politie en gerecht, heb ik nog een vraag van politiemensen. Het is raar dat ook in onze werkgroep politiemensen via ons vragen moeten stellen.

Wij doen dat natuurlijk graag, in de hoop dat u daarmee echt rekening houdt. Wat moeten wij doen met de mededeling van een politiebeambte-criminoloog, die zich net als zijn collega's, nadat een onderzoek werd gesloten zonder resultaat, zorgen blijft maken en gewetensbezwaren heeft door het conflict tussen het beroepsgeheim, enerzijds, en zijn verantwoordelijkheidsgevoel ten overstaan van slachtoffers en potentieel nieuwe slachtoffers, anderzijds? Het gaat hier om lopende feiten, niet om verjaarde feiten.

De ouders en de advocaat van een seksueel misbruikt kind van wie mij de identiteit niet werd meegedeeld, zitten te wachten in het gerechtsgebouw waar zij een afspraak hebben met een magistraat, voor een onderhoud. Voor hun neus komt de bisschop buiten, samen met de priester die van het misbruik wordt beschuldigd. Vervolgens zegt de magistraat de afspraak met de ouders en de advocaat af en ontvangt hen niet, ook later niet en nooit meer. Het onderzoek kende een eigenaardig verloop, er werden procedurefouten gemaakt, essentiële zaken werden niet onderzocht en belangrijke getuigen werden niet verhoord.

Politiemensen worden erg onder druk gezet met woorden als "je beseft toch dat je beroepsgeheim hebt?" of "dit is onzin, deze dingen kunnen onmogelijk gebeurd zijn, want katholieke mensen doen dergelijke dingen niet".

Politiemensen vertellen ons dat zij hier zelf niet kunnen getuigen omdat zij dan hun beroepsgeheim schenden. Zij kunnen wel worden gehoord indien zij zekerheid hebben dat zij daarbij hun beroepsgeheim niet schenden. Daarom moet deze commissie echt juridische bevoegdheden krijgen, als een onderzoekscommissie. Verklaringen moeten in absolute discretie kunnen worden afgelegd, zodat er achteraf geen intimidaties en tuchtprocedures kunnen volgen.

Beste commissieleden, wij hopen dat u deze vragen van politiemensen gewetensvol ter harte zult nemen.

Naast het gewone misbruik wil ik nog iets kort aankaarten. Ik zal daarop niet dieper ingaan. Het is voor de slachtoffers belangrijk, misschien voor u wat minder belangrijk, om de zwaarte van het probleem te zien. Wat te denken van bijvoorbeeld de volgende situatie. Het gaat om mensen die heel dicht betrokken zijn bij de Kerk. Daarom is dat misbruik er precies. Men is bijvoorbeeld godsdienstlerares in het katholiek onderwijs en men durft op een bepaald ogenblik het misbruik dat men heeft meegemaakt, aan het bisdom melden.

Wat doet de bisschop in dat geval? Die stuurt de inspecteur godsdienst als de persoon die het zal oplossen. Dat is een heel moeilijke situatie. Het slachtoffer moet al die gruwelijke feiten, die men niet kan vertellen, vertellen aan de inspecteur. Die inspecteur is daarvoor niet bevoegd. Wat is het resultaat van dat gebeuren? Als leerkracht is men zijn job kwijt. Vroeger kreeg men altijd een heel positief verslag van de inspecteur. Nu is men (…) dop kwijt. Meer feiten en gegevens kunnen achter gesloten deuren worden behandeld. Zo kan ik u nog honderden situaties vertellen.

Slachtoffers-overlevers willen ook getuigen hoe zij problemen krijgen bij het plaatselijke parket. Ik heb daarstraks al gesproken over politiemensen, maar ook slachtoffers hebben problemen met het gerecht. Ik wil niet veralgemenen, ik duid enkel een paar problemen aan. Getuigenissen zijn mogelijk uit de provincies Limburg, Luik en West-Vlaanderen. Er zijn er nog andere, maar dan moeten ze namen noemen en dat kan hier niet. Tevens zijn er verschillende advocaten van slachtoffers bereid om hierover te getuigen. Vergeet niet om bij verhoren zoveel mogelijk een beroep te doen op advocaten. Heel wat slachtoffers hebben advocaten. Zij hebben een speciale invalshoek en hebben al heel wat contacten gelegd. Hierbij aansluitend roepen wij deze commissie op om na te gaan of de mogelijkheid bestaat een algemene oproep te doen aan advocaten die slachtoffers begeleiden om hun relaas hier te komen doen.

Een volgend punt is de problematiek van de verjaring. Wij hebben niet veel te zeggen over de problematiek van de verjaring, maar aan de hand van wat wij van slachtoffers vernemen, willen wij daar toch een klein woordje over zeggen. Wij kunnen getuigenissen geven van mensen die al sinds de jaren negentig een dossier hebben geopend en nog steeds geen erkenning vinden. De dader loopt nog ongestraft rond of woont zelfs nog in de buurt. Het betreft problemen die ontstaan omdat de feiten verjaard zijn of omdat oversten of bisschoppen de zaak rekken tot de feiten verjaard zijn en slachtoffers niet meer naar het gerecht kunnen, vanwege de mogelijkheid met een proces voor laster en eerroof te maken te krijgen. Want eens de feiten verjaard zijn, dan krijgt de tegenpartij een proces voor laster en eerroof.

Dit is een vraag om de problematiek van de verjaring aan te pakken. Daarbij heeft de Vlaamse werkgroep twee denkpistes. Ik weet dat er vele zijn, maar kunt u de onze erbij voegen om erover na te denken? Onze denkpisten zijn de volgende.

Ten eerste, de verjaring helemaal afschaffen, ook voor de overleden daders of, ten tweede, de verjaring laten starten tien jaar na de datum dat het slachtoffer voor het eerst een klacht aangeeft. Waarom zeggen wij dat? Omdat elk slachtoffer een eigen verwerkingsproces heeft. Men kan er geen datum op plakken wanneer men moet beginnen te praten. Men kan dat niet commanderen. Sommige mensen hebben daar 50 jaar voor nodig. Ik hoop dat het in deze geëmancipeerde tijd niet meer zolang zal duren, omdat kinderen meer weerbaar zijn gemaakt. Mechanismen van verdringing en onder druk zetten, kunnen soms zeer zwaar zijn.

Feitelijk is de verjaring zelfs tot vijf jaar teruggebracht als de correctionalisering werd uitgesproken en dat zou toch echt niet mogen kunnen. Die tien jaar zou toch minstens moeten worden gerespecteerd.

Soms gaat het om bejaarde daders of priesters op rust. Wat is ons standpunt daarover? Priesters op rust mogen niet gerust gelaten worden als een slachtoffer klacht wil indienen tegen hen. Die daders moeten ook gestraft worden. Het is niet omdat zij oud zijn, dat zij het niet gedaan hebben en dat zij stoppen met hun daden. Bij het misbruik in een bepaalde stad was de dader 82 jaar op het moment van de feiten. Er zijn gevallen bekend waarbij priesters geen officiële kerkelijke functie meer krijgen en vervroegd op rust worden gesteld om zo ook niets meer te moeten ondernemen, terwijl zij in de realiteit toch nog erediensten voorgaan en zo, zonder dat toezicht wordt uitgeoefend, omgang kunnen hebben met kinderen. Kan niet met meer zorg ervoor geijverd worden dat opgevolgd wordt waarheen de daders overgeplaatst worden na een klacht? Laat hen niet meer in contact komen met kinderen en jeugd. Vraag bijvoorbeeld eens op bij de bisdommen hoeveel keren priesters verplaatst zijn en waar naartoe. Bisschoppen hebben meer dan eens het probleem opgelost door de daders van de ene parochie naar een andere parochie te verplaatsen, van het ene klooster naar het andere, van het ene bisdom naar het andere, van het ene land naar het andere of van het ene continent naar het andere, waar de misbruikers dan opnieuw slachtoffers maken.

Er blijft echter een groot probleem. Ook al wordt de verjaringstermijn omhoog getrokken of zelfs opgeschort, de meeste feiten, zelfs zoals ze nu bekend zijn, zijn verjaard en al die mensen blijven toch nog in de kou staan. Kan hiervoor soms geen soort van waarheidscommissie worden ingesteld,

zodat ten minste alle slachtoffers uit het verleden toch een beetje op een waardige wijze hun erkenning krijgen? Een soort van algemene erkenning zou voor vele mensen uit onze groep belangrijk zijn. Die mensen zouden zo in ere worden hersteld.

Er moet niet direct een monument voor hen opgericht worden, maar er moet iets gebeuren waardoor die mensen zeggen: voilà, ons land erkent dit feit.

In het dorp waar ik vandaan kom, Buizingen, was er verleden jaar een enorme treinramp. Achttien mensen zijn daar gesneuveld. De regering heeft toen een moment van nationale rouw uitgeroepen. Wij zijn er heel dankbaar voor dat er aandacht aan besteed is. Ook hier – ik wil het niet als concurrentie benoemen – is een drama gebeurd, en het is nog steeds aan de gang, dat in de archieven van ons land ingeschreven moet worden. Wat zou 11 november zijn als daarvoor geen monument bestond, waar de kinderen soms nog een bloemetje neerleggen en dan aan hun opa vragen: waarom is dat? Zulke feiten zitten in het collectieve geheugen van onze samenleving.

Ook deze feiten uit het verleden mogen niet vergeten worden. Ook deze mensen moeten volgens ons erkend worden. Dat is een open bede aan de commissie daar iets aan te doen.

Ik besluit mijn betoog stilaan.

Waarom gebeurt het nog? Waarom zijn wij hiermee na zoveel jaren nog bezig in de Kerk? Ik wil u wat denkstof aanreiken. Hoe komt het dat dit in zo’n vermaard, beroemd en ethisch hoogstaand instituut mogelijk is? Ik weet wel dat mijn besluittekst nogal moeilijk is. Hij is overigens gebaseerd op ideeën die niet allemaal van mij persoonlijk zijn, maar ook deels gepikt uit een document waar ik straks op terugkom.

Ik geef u eerst de algemene slotbeschouwing van onze werkgroep. In onze Werkgroep Mensenrechten in de Kerk komen talloze mensen getuigen van het leed en van de pijn, de psychologische impact van seksueel misbruik, het levenslang geschonden zijn, vroeger als kind en nu nog steeds als volwassene. Er zijn getuigenissen over de nooit aflatende strijd om zich “iemand” te kunnen voelen en zich niet waardeloos te voelen, om zich niet misbruikt te voelen, de eeuwige strijd om te blijven overleven, om rust te vinden in de verwerking van dit trauma. In totaal zijn er tot oktober 2010, zoals reeds eerder gezegd, alleen al in onze werkgroep – wij zijn niet de enige werkgroep – 427 getuigenissen geweest.

Er wordt wel eens beweerd dat het vaak over verjaarde feiten gaat. Wij ervaren dat mensen er soms na twintig tot vijftig jaar voor het eerst over durven te praten. Ondertussen is hun hele leven gedomineerd door het misbruik uit de kindertijd. Zij zijn opgegroeid in een kerkelijke omgeving die hen er voortdurend op wees, telkens zij erover wilden beginnen spreken, dat zij moesten zwijgen, want dat ze anders nog meer gestraft zouden worden. Dat zij vandaag zo ver staan, hebben zij enkel te danken aan de moed van de enkele slachtoffers die openlijk hebben willen spreken.

We willen hier ook een oproep richten tot de slachtoffers die nog niet openlijk kunnen spreken. Doe het toch maar, als het enigszins kan. De samenleving zal u daarvoor niet veroordelen. Integendeel, u zult respect krijgen van uw medemensen. Het is u aangepraat dat u minder bent.

Onze dank gaat vandaag natuurlijk naar het federaal Parlement. Wij zijn echt heel dankbaar. Voor de eerste keer is er namelijk iemand die vraagt of wij willen komen spreken. Voor de eerste keer worden we zelfs uitgenodigd. Voor ons is dat bijna niet te geloven.

Op de eerste plaats gaat toch nog onze dankbaarheid en erkentelijkheid uit naar de slachtoffers die het hebben durven te zeggen.

Wij blijven onze solidariteit uitdrukken met de velen die lijden en die het nog steeds, tot op de dag van vandaag, niet kunnen zeggen. Soms gebeurt het aan de telefoon, wanneer we de telefoon opnemen maar niets horen. Dan weet ik al: een beetje zuchten, iemand begint te wenen, en haakt in. Ook die mensen staan niet in onze statistieken.

Wij rekenen op deze commissie, maar ook op het gerecht. Wij zien dat er binnen het gerecht met veel respect wordt gewerkt. We denken aan de heer De Troy en heel zijn ploeg, die heel discreet naar de slachtoffers luisteren. Al onze dossiers zijn daar nu. Wij hebben van geen enkel slachtoffer ook maar één klacht gehoord. Wij danken die mensen van het gerecht voor hun tactvolle en discrete handelswijze.

Wij hebben ook ons grootste vertrouwen in de cel Pedofilie van het Brussels parket. Ook daar horen wij uit de vele getuigenissen van slachtoffers, dat zij met respect, tact en veel geduld verhoord

worden. Onze dank aan die mensen.

Wellicht zijn er in het land nog vele arrondissementen waar de behandeling van dossiers met heel veel tact en respect gebeurt. Ook naar hen gaat onze dank natuurlijk uit.

Het is belangrijk dat politiemensen en gerecht heel veel oog en oor en vooral veel geduld voor het slachtoffer hebben. Veel geduld is immers echt nodig.

Wij drukken onze grote zorg uit over de houding van de Kerk van Rome in de bewuste zaak. Rome gebiedt dat elke bisschop of overste die een klacht over seksueel misbruik kent, verplicht is de klacht aan Rome, met name aan de Congregatie voor de Geloofsleer, te melden.

Een van de door kardinaal Ratzinger uitgewerkte regels van voornoemde Congregatie is dat al wie in Rome een klacht inzake seksueel misbruik indient, en al wie bij het onderzoek is betrokken, op straffe van excommunicatie verplicht is te zwijgen. Ik ga ter zake enigszins kort door de bocht. Het dictaat geldt immers al van veel vroeger en niet van 2001. Het geldt al sinds 1962, toen het in een tekst van de hand van Octaviano stond. De bedoelde tekst is echter nog altijd niet herroepen.

Een en ander betekent dat, toen de Belgische bisschoppen bij het naar buiten brengen van de getuigenissen uit de commissie-Adriaenssens beweerden dat ze door de vele, erge verhalen geschokt waren, wij hen niet geloven. Waarom geloven wij hen niet? Hoe immers kunnen bisschoppen en oversten pas nu door de verhalen zijn geschokt, terwijl zij de verhalen al jaren kennen?

Achttien jaar lang is door onze werkgroep en door andere groepen elke klacht – er zijn bij ons al meer dan 400 klachten binnengekomen en de klachtenstroom gaat nog altijd door – aan de Belgische bisschoppen of oversten kenbaar gemaakt. In het begin meldden wij de klachten mondeling. Al heel snel deden wij het ook schriftelijk of via een onderhoud.

Hoe kunnen zij dus beweren nu pas geschokt te zijn, wanneer zij al zovele jaren weet hebben van de klachten? In plaats van voor hen te bidden, vragen slachtoffers – wij hopen dat de bijzondere commissie dit mede mogelijk maakt – met hun eisen rekening te houden, zodat ten minste de kosten van jarenlange therapie, psychiatrische opnames en medicijnen worden betaald. Zij vragen eventueel ook een schadevergoeding, maar vragen vooral dat de daders worden gestraft.

Wat de bisschoppen betreft, wij weten dat alle feiten die wij hier kennen en aan de bisschoppen zijn gemeld, al in Rome gekend zijn. Ook Rome hoeft dus niet te schrikken. In het eigen recht van Rome staat immers dat bisschoppen, wanneer zij een melding krijgen, verplicht zijn de melding aan de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome over te brengen.

Wat moeten wij bijgevolg doen met documenten die van het Opperste Tribunaal van Rome terugkeren?

Het is maar een zinnetje in perfect Nederlands: “Wij kunnen voor u niets doen.” Wij kunnen de documenten aan de commissie overhandigen.

Ik citeer: ‘’Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica. Dit gerechtshof heeft uw verzoek van 12 juli 2006 ontvangen, maar is niet bevoegd om het te behandelen.’’

Het gaat hier nochtans over een zeer zwaar en dramatisch feit van seksueel misbruik van een belangrijke priester in een klooster en toch kan men daar niets doen. Waarom krijgen wij zulke teksten? Wij hebben ons daarin verdiept.

Deze keer wil ik besluiten met een iets moeilijkere tekst met als titel: “Hoe ervaren wij als werkgroep de hiërarchie van de Kerk van Rome?” Dat is gebaseerd op *Survival of the Spirit* van Thomas Doyle.

“De cultuur en de ideologie van de Katholieke Kerk liggen mee aan de basis van het misbruik. Doorheen de geschiedenis van de Katholieke Kerk loopt een draad van waarschuwingen, maatregelen en voorschriften met betrekking tot misbruik door priesters en schendingen van het celibaat. De Kerk heeft er altijd van geweten. Haar systematische ontkenning is geen complot, erger, het is een onderdeel van haar cultuur geworden. De Kerk heeft niet alleen in België misbruik getolereerd, gefaciliteerd en gerechtelijk onderzoek bemoeilijkt.” Daar zijn wij nu trouwens mee bezig. “De gebruikte methodes om misbruik te verdoezelen zijn in alle landen identiek.” Het gaat dus niet alleen om België. “Vaak worden de slachtoffers aangezet om alles te vergeten en vooral te vergeven. De slachtoffers leerden al zeer vroeg in hun leven dat de priesters boven het gewone volk stonden. Zij waren de vertegenwoordigers van een volmaakte God en

een volmaakte Kerk die de enige weg naar God is.

Zoals kardinaal Léonard zelf zegt: als de priester de communie uitreikt, is het Christus die de communie uitreikt. Priesters zijn door hun wijding ontologisch andere mensen geworden." Het is niet die priester die het seksueel misbruik heeft gepleegd, het is iemand anders. Een priester doet dat niet, een priester kan dat niet doen, en dus doet hij het niet.

Dat is dus niet verdoezelen, dat is nog iets anders. Ik weet niet of u het kunt begrijpen. De priesters hebben het morele gezag. De gewone gelovigen krijgen een passieve rol en ondergaan dus iets. Zoals een van de slachtoffers zegt: verkracht worden door de pastoor is niet hetzelfde als verkracht worden door de bakker of de slager van het dorp.

Kinderen die een katholieke opvoeding kregen, vaak in heel katholieke gezinnen of in gezinnen van dwangkatholieken, zien de priesters als unieke wezens aan wie zij eerbied en gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Deze katholieke ideologie leidt tot spirituele afhankelijkheid, wat op zijn beurt een belangrijk ingrediënt is voor de weg naar het misbruik.

Het misbruik maakt een groot aantal primaire en secundaire slachtoffers. U mag immers niet vergeten dat wij ook telefoontjes krijgen van secundaire slachtoffers. Ik geef het voorbeeld van een vijfenzestigjarige vrouw wiens man haar net heeft verteld wat hij in zijn kindertijd heeft meegemaakt. Zij weet niet hoe zij daarmee moet omgaan in hun relatie, ze zijn al zolang samen en er is altijd wel iets geweest bij hem. Zij vraagt of er geen mensen zijn die ook zo'n partner zijn en met wie zij kan praten. Ook die mensen hebben hulp nodig.

Andere secundaire slachtoffers zijn kinderen die met een vader of een moeder moeten leven die met dat probleem zit, die soms werkonbekwaam is, die niet aan zijn of haar kinderen kan zeggen waarom het op bepaalde dagen niet gaat, of een grootmoeder die de televisie uitdoet wanneer het over misbruik gaat omdat zij bang is dat haar kleinkinderen die meekijken haar zouden vragen waarnaar zij kijkt en waarom.

Al die zaken zijn pas mogelijk geworden omdat de Kerk de slachtoffers en hun familie onder controle houdt en ouders weten wanneer zij moeten zwijgen. De Kerk heeft ook grote delen van de publieke macht aan zich gebonden. Denk maar aan slachtoffers die werken in een katholieke instelling. Wij kennen verschillende onderwijzers die daarover echt niet kunnen praten. Niemand mag dat weten, omdat zij anders nog eens het slachtoffer worden in hun klas.

Misdaden zijn daardoor verzwegen en ontkend. Slachtoffers worden nog meer beschadigd. De vertegenwoordigers van het volk hebben de plicht op zich genomen om, na decennialange passiviteit en collaboratie, thans een onderzoek te doen naar de oorzaken en het karakter van de grootste kwalen van deze tijd. Het doel zou moeten zijn seksueel misbruik overal waar het voorkomt, natuurlijk ook in de kerk, zo snel en zoveel mogelijk te stoppen.

Misschien doe ik de mensen die op andere domeinen dat misbruik hebben meegemaakt wat onrecht aan, maar wij werken aan dat domein. Daarom moeten het karakter van het misbruik en de oorzaken degelijk onderzocht worden. Men mag het specifieke karakter van het kerkelijk misbruik niet negeren. Daar zitten wel specifieke kenmerken aan. Dat de Kerk een staat in de Staat vormt en haar eigen regels van stilzwijgen boven de wetgeving van ons land stelt, mag niet meer gebeuren en moet daarom ook onderwerp van onderzoek worden. Men kan niet zeggen dat men eigen regels heeft en dat die belangrijker zijn dan die van de Staat. Dat kan niet.

Een groot probleem blijft echter bestaan. Waar kunnen slachtoffers nu nog terecht? De commissie-Adriaenssens is opgedoekt. Wij dachten dat ze goed werk zou leveren en dat wij stilaan al onze dossiers daaraan zouden kunnen overdragen voor goede begeleiding. Dat is nu mislukt.

Wat kan er nu concreet voor de slachtoffers gedaan worden en door wie? Hopelijk kan de commissie hier eindelijk eens een klaar en duidelijk antwoord op geven. Voor ons draait het daar allemaal om, slachtoffers moeten geholpen worden en mogen niet meer in de steek gelaten worden. Soms hoort men discussies tussen gerecht, juristen, bisschoppen, pedagogen en allerhande therapeuten, en de slachtoffers zitten erbij en kijken ernaar. Kijk naar het gehele plaatje, naar die mensen. Men kan niet over hen praten, praat vanuit hen, leef u in de situatie in en erken hen. Wij vrezen dat de problematiek groter is dan u vermoedt, namelijk dat bisschoppen door Rome gevraagd worden om deze problematiek zoveel mogelijk binnenkerkelijk – lees: niet – op te lossen in plaats van hun medewerking aan het gerecht te verlenen, ook al hoort men via de media vanuit Rome wel andere geluiden.

Ik besluit daarom met een interne brief geschreven aan de bisschop van Bayeux-Lisieux door de pauselijke commissaris over de clerus, die er zich op een bepaald moment over verheugt dat een Franse bisschop nog liever in de cel gaat zitten dan een priester die in Frankrijk misbruik heeft gepleegd en daarvoor veroordeeld is, aan te klagen bij het gerecht.

Het gaat dus om iemand die jarenlang kinderen heeft misbruikt en de betrokken bisschop heeft die feiten niet doorgegeven aan het gerecht. Die bisschop in Frankrijk werd daarvoor gestraft. Die bisschop heeft zijn straf gekregen van het Franse gerecht. Die bisschop had immers schuldig verzuim gepleegd. Luister eens hoe Rome hierop reageert ten aanzien van die bisschop.

Linda Opdebeeck: "Excellence révérendissime, je vous écris en tant que préfet de la Congrégation pour le clergé, chargé de collaborer à la responsabilité du père commun sur tous les prêtres du monde. Je vous félicite de n'avoir pas dénoncé un prêtre à l'administration civile. Vous avez bien agi et je me réjouis d'avoir un confrère dans l'épiscopat qui, aux yeux de l'histoire et de tous les autres évêques du monde, aura préféré la prison plutôt que de dénoncer son fils prêtre.

En effet, la relation entre les prêtres et leur évêque n'est pas professionnelle. C'est une relation sacramentale, qui crée des liens très spéciaux de paternité spirituelle. Ce thème a été amplement repris par le dernier concile, par le synode des évêques de 1971 et par celui de 1991. L'évêque a d'autres moyens d'agir, comme l'a récemment rappelé la Conférence des évêques en France. Mais on ne peut pas exiger d'un évêque qu'il dénonce lui-même. Dans tous les ordonnancements juridiques civilisés, il est reconnu aux proches la possibilité de ne pas témoigner à charge d'un parent direct."

Rik Devillé: Nu hoort u het eens van iemand anders.

Mevrouw de voorzitter, geachte commissieleden, hartelijk dank dat u ons zo ruim de tijd geeft om u een beetje inzage te geven in onze werking van de voorbije achttien jaar. Wij staan natuurlijk open voor al uw vragen, in de hoop erop te kunnen antwoorden.

La **présidente**: Je voudrais vous remercier, ainsi que votre association et sa présidente actuelle, pour le travail que vous avez accompli pour toutes ces victimes qui vous ont fait confiance et, aujourd'hui, pour la société tout entière. Ce travail va nous guider. Votre témoignage reprenait des mots pesés et justes mais il est plus qu'inquiétant, plus que troublant. Il va vraiment nous guider dans nos travaux.

J'ai entendu vos appels de reconnaissance pour les victimes et nous les aurons toujours en tête dans nos travaux.

Je vous demanderai de nous transmettre le texte dont vous avez fait lecture ainsi que le maximum de correspondances, de témoignages et de chiffres. Nous respecterons la volonté des victimes et vous assurons le respect de la totale confidentialité de victimes qui le demandent.

Nous verrons comment nous pouvons obtenir le maximum d'éléments pour nos travaux, quitte à organiser des réunions à huis clos si cela s'avère nécessaire.

J'ai également entendu votre demande quant à l'audition de certains policiers - nous verrons si nous pouvons le faire - et de certains avocats.

Vous nous avez communiqué des éléments fondamentaux et je pense que les membres de cette commission ont énormément de questions à vous poser.

Je vais leur donner la parole, tout en leur demandant de faire une synthèse des questions et d'être concis.

Renaat Landuyt (sp.a): Mevrouw de voorzitter, waarde collega's, geachte heer en mevrouw, ik denk dat wij inderdaad akte moeten nemen van een pak vragen die in uw tekst verwerkt zitten. Ik sluit mij aan bij de vraag van de voorzitter dat u een en ander zou kunnen overhandigen.

Dat sluit niet uit dat ook wij nog enkele vragen hebben.

U hebt ons een vraag gesteld die ik u evenwel wil terugstellen. U zegt dat u in de praktijk moeilijkheden hebt om te weten wie er verantwoordelijk is voor de priester of de pater in kwestie: de overste van de orde of de bisschop? Wij hebben dat genoteerd, samen met onze deskundigen, om even te onderzoeken hoe dat juridisch zit, maar ik stel de vraag aan u vanuit uw ervaring. Wie is, volgens uw kennis van het systeem zoals u dat beschreven hebt in 1992, eigenlijk de verantwoordelijke voor de priester die bepaalde feiten heeft gepleegd?

Ik kom tot een actualiteitsvraag. Wat doet u vandaag inzake doorverwijzing naar het gerecht van strafbare feiten? Of zijn er nog te veel obstructies daaromtrent? Uw bezorgdheid voor de privacy is volgens mij ook altijd het argument dat sommige bisschoppen in de mond nemen om een en ander niet aan te geven.

Vervolgens een historische vraag. Uit een van de voorgelezen brieven verneem ik dat er bij het bestaan van de commissie-Halsberghe ook sprake was van een vertrouwenspersoon per bisdom. Kunt u dat verduidelijken? Bestaat er ook vandaag nog per bisdom een vertrouwenspersoon, aanwezig voor de betrokkene en niet om u te ontvangen? Er bestaat dan blijkbaar een dubbel mechanisme. Er is de commissie-Halsberghe, maar tezelfdertijd een soort van vertrouwenspersoon. Graag een beetje verduidelijking daaromtrent.

U spreekt over het drama. Voor ons is het belangrijk om te weten of het drama ook vandaag nog bestaat. Wij hebben hier te maken met vele oudere personen die spreken over het verleden. Wordt u in uw werking ook geconfronteerd met actuele feiten? Met andere woorden, gebeurt het nog vandaag, naar uw “bescheiden” ervaring?

U spreekt over een meldingsplicht vanuit Rome. Volgens bepaalde richtlijnen uit 1962 en 2001 is het duidelijk dat als er kennis is van een pedofiele zaak ten laste van een priester, dit moet worden aangegeven aan de Congregatie voor de Geloofsleer, als ik het goed begrepen heb. Dat is zo’n beetje de rechtbank van het systeem. Aangezien die vraag bestaat, hebt u ooit kennis gehad van een dossier dat effectief afgehandeld werd op die manier? Gelet op het feit dat u geconfronteerd wordt met verschillende klachten, had ik ook graag geweten of u kennis hebt van de werking van die geheime procedure.

Mijn laatste vraag gaat over iets waarover u vandaag niets hebt gezegd, maar waarover ik vroeger in de kranten heb gelezen. Ik heb daar in alle openheid het een en ander gelezen. Als ik mij niet vergis, hebt u ooit gezegd dat u reeds in de jaren ’90 kardinaal Danneels hebt gecontacteerd over feiten gepleegd door de heer Vangheluwe. Ik had daarover graag verduidelijking gekregen. Zegt u dat vandaag nog steeds? Heeft iemand van het gerecht u daarop reeds aangesproken?

Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur, vous avez exposé tous les faits qui sont venus à votre connaissance.

Selon vous, quelles sont les raisons concrètes pour lesquelles des victimes de faits aussi atroces et graves en termes d'intégrité n'ont pas eu suffisamment confiance en la justice pour dépasser tous les "engluements" – si je puis dire – comme le contexte dans lequel elles se trouvent, leur âge, le fait que sur le plan social, il y ait certains tabous, et oser lui dénoncer lesdits faits? Concrètement, qu'est-ce qui fait que, malgré un système pourvu d'un appareil étatique judiciaire qui a des vertus (rechercher et poursuivre les infractions et condamner les auteurs) et un système d'aide – même si ce dernier n'était peut-être pas aussi développé dans les années 50 et 60 –, les victimes n'aient pas décidé de dénoncer les faits?

Siegfried Bracke (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik wil mij aansluiten bij wat u zelf heeft gezegd en hulde brengen aan de mensen die hier voor ons zitten en die de moed hadden om naar hier te komen. De samenvatting van hun getuigenis geeft een stem aan diegenen die vroegen om te worden gehoord en klaagt tegelijk diegenen aan die weigerden te luisteren.

Tegelijk kan men niet om de vaststelling heen dat u al lang bezig bent en dat het dossier pas heel recent in een stroomversnelling is gekomen. Anderzijds heeft men geconstateerd dat er in de loop der jaren een aantal kantelmomenten zijn geweest, zoals in de jaren tachtig en negentig en bij ons onder meer met de Dutroux-affaire. Dat heeft toen aanleiding gegeven tot wat ik ‘verlengd stilzwijgen’ zou kunnen noemen.

Daarom is mijn vraag voor u heel concreet. Waarom is dat in uw opvatting en naar uw overtuiging nu pas naar boven gekomen?

Een vraag in de marge, maar gezien de opdracht van onze commissie relevant: hebt u ook te maken gekregen met slachtoffers van seksueel misbruik van buiten de Kerk? U was een instantie die daarmee bezig was. Ik kan mij indenken dat mensen die daar in andere verbanden slachtoffer van zijn finaal ook bij u terechtkwamen, al was het maar omdat u daar als een van de enigen mee bezig was.

Hebt u contact gehad met daders die op u en op uw werkgroep in vertrouwen een beroep hebben gedaan?

In 2004 is de vzw waarvan u deel uitmaakt, ontbonden. Ik lees, op 10 december 2004: “Aangezien de beoogde doelstellingen voldoende bereikt zijn, de problematiek van schendingen in

de Kerk genoeg in de openbaarheid is en de slachtoffers hun weg naar de burgerrechtspraak hebben gevonden, beschouwt de werkgroep haar taak als beëindigd."

Dat is een behoorlijk merkwaardig citaat in het licht van wat u zelf heeft verteld.

In welke mate heeft geld in de Kerk een rol gespeeld? Daar moet u zicht op hebben. In welke mate heeft men gezwegen om mogelijke claims in verband met schadevergoedingen te voorkomen of gewoonweg simpel gezegd ze niet te moeten betalen?

Klopt het wat ik hier en daar heb gelezen, dat er slachtoffers zijn die op geregelde tijden geld toegestoken krijgen om in ruil daarvoor – ik veronderstel het, maar het is aan u om te antwoorden – te zwijgen?

U hebt ervaring als parochiepriester – dat is immers uw eerste job – en als gewezen godsdienstleraar. Hebt u in dat verband ooit richtlijnen gekregen vanuit de Kerk over het omgaan met seksueel misbruik? Waren er directieven?

Een van de zaken waarover u het voortdurend hebt, is het machtsmisbruik. U komt daarmee wel eens in de media. Ik ben het met u eens dat het hier in wezen gaat om machtsmisbruik. Waarom heeft zich dat binnen de Kerk vooral geuit als seksueel misbruik? Er zijn immers allerlei andere manieren van machtsmisbruik, maar het ging daar met name om seksueel misbruik. Kunt u ons uitleggen hoe dat komt?

Een andere vraag betreft de rol van het kerkelijk recht. Hebt u dat ervaren als een hulpmiddel of als een impediment, een hindernis?

Zoals de collega heeft gevraagd, is dit een probleem van het verleden of bestaat het nog? Ik citeer in dat verband een ex-collega van mij bij de VRT die daarover een heel merkwaardig stuk heeft geschreven in een krant. Daarin staat letterlijk dat de Kerk momenteel de veiligste plaats denkbaar is. In dat verband meen ik dat u ook als deskundige kunt worden geroepen. Ik kan mij immers indenken dat u als parochiepriester met het gehele leven te maken krijgt en dat u daarop zicht moet hebben. Is de Kerk vandaag inderdaad een veilige plaats?

Ik kom tot iets dat mij in uw betoog heel erg heeft verontrust, met name wat u naar voren brengt over de samenwerking tussen Kerk en Staat, zijnde het gerecht. Het zijn heel zware beschuldigingen. Het gaat immers over het niet-functioneren van de overheid, van het gerechtelijk apparaat en van de rechtsstaat.

Ik neem aan dat u daarvan de bewijzen hebt. Als u met dat soort ernstige feiten wordt geconfronteerd, hebt u dan niet overwogen om zelf naar hogere instanties te stappen? Wat u hier vermeldt, is toch wel heel belangwekkend. Het gaat over het niet-functioneren, over een doofpotoperatie.

Ik meen trouwens te weten dat u op een bepaald moment inderdaad als werkgroep naar de toenmalige minister van Justitie Marc Verwilghen bent gestapt om daar een en ander aan te kaarten. Ik wil graag weten wat u hebt aangekaart en wat daarvan de gevolgen waren.

Tot slot iets dat mij evenzeer verontrust. U zegt dat de feiten verjaard zijn en dat we daar niet langer over mogen praten, want diegene die dat doet riskeert een veroordeling of in elk geval een geding voor laster en eerroof. Ik heb een heel feitelijke vraag in dat verband. Is u één feit bekend van een veroordeling voor laster en eerroof als gevolg van een dergelijke situatie?

Deze commissie heeft als opdracht ervoor te zorgen dat dit niet meer gebeurt. Wat is uw boodschap aan de commissie? Wat moeten wij naar uw inschatting doen om ervoor te zorgen dat niet alleen op korte, maar ook op lange termijn misbruik van met name zwakkere mensen niet meer gebeurt? Hebt u daar een duidelijk omschreven opvatting over? Mevrouw de voorzitter, ik weet dat dit veel vragen zijn.

Valérie Déom (PS): Madame la présidente, je voudrais m'associer à vos remerciements et à vos paroles sur le suivi qui pourra être donné aux témoignages recueillis en toute confidentialité suite à cette audition. J'ai moi-même quelques questions.

Monsieur, tout d'abord, vous avez créé votre association dans la foulée de la parution de votre ouvrage *La dernière dictature*, vers 1992. J'aurais voulu savoir si avant cette date, avant la création de votre association et des groupes de travail, vous aviez déjà eu connaissance de plaintes et de cas d'abus sexuels? Si tel est le cas, dans quelles proportions et qu'en avez-vous fait à l'époque?

Je voudrais également revenir sur la manière dont vous procédez quand une victime s'adresse à vous. Vous nous avez dit qu'en 1993, vous avez eu un entretien avec le chef de la cellule "Abus

sexuels" de la police pour encourager à déposer plainte. Quel fut le contenu de cet entretien? Est-ce une manière de vous informer pour mieux pouvoir informer les victimes? Si j'ai bien compris, les groupes de travail que vous avez mis en place ont surtout pour objectif d'écouter les victimes.

Vous nous avez dit également que vous transmettiez à la police ou à l'évêque mais qu'un des fondements de votre démarche était le respect de la vie privée et de la confidentialité. Si j'ai bien compris, cela signifie, à la suite des témoignages que vous nous avez apportés, que vous-même n'avez jamais transmis aucun dossier à la justice. Vous n'avez fait "que" – et c'est déjà magnifique! – inviter les victimes à transmettre les plaintes. Vous n'avez donc transmis vous-même aucun dossier à la justice, même avec l'accord de la victime?

Dans certaines déclarations à la presse, vous faites état d'environ 300 plaintes entre 1992 et 1998, 427 jusqu'en 2010 pour des cas de pédophilie portés à la connaissance d'évêques belges. Vous avez également déclaré que seuls 15 dossiers ont abouti. Qu'est-ce que cela veut dire? Que 15 dossiers ont abouti en justice ou qu'ils ont joui d'une reconnaissance de l'Église, celle-ci prenant les choses au sérieux au lieu de vouloir étouffer l'affaire ou de se déclarer incompétente ou irresponsable? Qu'en est-il des autres dossiers? Vers qui vous êtes-vous tourné au sujet de ces dossiers: les évêques uniquement ou aussi la justice?

Vous avez dit qu'avec la commission Adriaenssens, vous n'aviez pas vraiment de contact, qu'il n'y avait pas en tout cas de transmission de dossiers entre les deux commissions. Vous avez déclaré dans un article publié par le journal français *Libération* que la confidentialité du travail de la commission Adriaenssens a permis à l'Église d'étouffer la plupart de ces affaires. Pouvez-vous nous éclairer sur ces déclarations, notamment au regard de ce que vous venez de nous redire en commission, à savoir que l'Église a compliqué les enquêtes judiciaires et a imposé ses propres règles de silence au-delà des lois de notre pays? En respectant le droit à la vie privée et l'anonymat, pouvez-vous nous donner des exemples concrets de cette interférence de l'Église dans les affaires judiciaires?

Dernière question dans le même ordre d'idée et je rejoins Mme Marghem sur ce point.
Vous avez indiqué qu'il y avait des problèmes relationnels entre les victimes et la justice. Une de nos missions est de savoir pourquoi les victimes ne se tournent pas vers l'appareil judiciaire et vers les services d'aide qui ont été mis en place par la justice et par notre État démocratique. Vous affirmez ne pas pouvoir en dire plus au risque de devoir citer des noms.

Ne pensez-vous pas que vous pourriez identifier des problèmes dont vous avez eu connaissance sans nécessairement citer des noms? Pouvez-vous nous indiquer les problèmes rencontrés en ce qui concerne les relations victimes/justice?

Raf Terwingen (CD&V): Mijnheer Devillé, ik dank u hartelijk voor uw uiteenzetting. Op die manier gaf u ook aan de slachtoffers het woord. Ik denk ook dat uw oproep, opdat zoveel mogelijk slachtoffers zich alsnog zouden melden, zeer goed is. Daarvoor bestaan de nodige kanalen, zowel op gerechtelijk vlak als op welzijnsvlak.

Ik heb een viertal praktische vragen. U hoeft er niet op te antwoorden, maar ik wil die toch stellen. Het zouden ook vragen van de commissie kunnen zijn. Ik heb ook nog een aantal gerichte vragen, waarop ik eventueel wel een antwoord verwacht, maar het staat u natuurlijk vrij om al dan niet te antwoorden.

Ik heb alle begrip voor uw situatie en de manier waarop u hier dat verhaal gebracht heeft, met het nodige vuur en de nodige emotionaliteit. Men zou voor minder, als men blijkbaar zo lang op gesloten deuren is gestoten. Dat is door uw hele verhaal heen het gevoel dat u ongetwijfeld hebt. Ik twijfel er niet aan dat dit gevoel bij u moet leven. Het is echter belangrijk om een en ander te objectiveren. Ik bedoel daarmee dat onze commissie objectief een aantal elementen moet krijgen uit uw verhaal, waarop wij ons verder kunnen baseren om daaruit bepaalde gevolgtrekkingen te maken.

U hebt gesproken over een aantal politiemensen die zich tot u hebben gericht. Dat is bij wijze van spreken de omgekeerde wereld. Het gaat om mensen die blijkbaar angst hebben om hier voor onze vergadering te verschijnen en hier hun beklag te komen doen. Het lijkt mij nuttig om daaromtrent gegevens te krijgen. Onze commissie kan, als bijzondere commissie, ook met gesloten deuren werken en eventueel die mensen achter gesloten deuren horen. Ik meen dat dit punt belangrijk kan zijn voor ons. Ik laat het aan uw appreciatie over of u dat al dan niet wenst te doen, maar het is zeer belangrijk, in het kader van de objectivering van wat u over die politieagenten hebt verteld, dat wij daarover meer informatie krijgen.

Wat betreft de verwijzing die u maakt – de heer Bracke verwees er ook al naar – naar de verhouding tussen de Staat, Justitie en de Kerk, hebt u gewag gemaakt van een vrijspraak, die u zelf hebt gemotiveerd door de politieke kleur die u gaf aan de rechter die de vrijspraak zou hebben gedaan. Ik meen dat enige objectivering hier gepast zou zijn, om ons de kans te geven om daarover verder te kunnen oordelen.

De derde objectivering die moet gebeuren, is het aantal dossiers. U hebt in het begin van uw uiteenzetting gesproken over 427 dossiers. Als ik het goed begrijp, hebben die 427 dossiers te maken met de schending van mensenrechten binnen de Kerk. Onder die globale noemer zijn er dan een aantal dossiers die te maken hebben met seksueel misbruik. Ik meen dat dit heel goed uitgeklaard moet worden, omdat onze commissie natuurlijk enkel de bevoegdheid heeft om het seksueel misbruik te onderzoeken. Het is misschien niet mogelijk voor u om die vraag nu te beantwoorden, maar ik zou daarvan toch graag een overzicht krijgen.

Als dat overzicht er komt, hoe zit het dan met de overlappingen? Dat is ook een cruciale vraag voor onze commissie. Het betreft de overlappingen met de dossiers van professor Adriaenssens. Zitten die daar volgens u allemaal in of niet? Wij zouden moeten proberen om via de verschillende wegen te kijken – wij zullen het ook aan professor Adriaenssens kunnen vragen – welke dossiers al dan niet overlappen.

In de periode van de commissie van mevrouw Halsberghe waren er 33 dossiers. Zitten daar ook dossiers bij waar u over spreekt? Ik denk dat wij daar de overlappende dossiers moeten onderscheiden.

Ik heb nog drie concrete vragen, na mijn veeleer informatieve vragen.

Mijnheer Devillé, ik moet u bewonderen dat u door de jaren heen zo bent blijven hameren op de nagel van de Kerk, die blijkbaar geen gehoor geeft. Dat is de boodschap die ik van u krijg.

Als u dat gevoel hebt en u geraakt er niet door, hebt u er dan op een bepaald moment niet aan gedacht om naar de commissie-Halsberghe of naar Justitie zelf te stappen? Er moet toch een bepaalde frustratie zijn. Ik kan mij niet ontdoen van de overtuiging dat dat moet hebben meegespeeld. Of zegt u dat de mensen die zich tot u hebben gericht, niet wilden dat u daarmee verder ging?

Zijn er ter zake adviezen geweest aan de slachtoffers? In het begin van uw uiteenzetting zei u dat een aantal zaken in de jaren ‘90 justitieel konden worden opgelost, maar ze waren naderhand verjaard. Waarom hebt u of de vereniging dat advies niet gegeven? Of werd dat advies aan de slachtoffers wel gegeven om zich tot de politionele diensten, de commissie-Halsberghe of Justitie, de minister, te richten?

De heer Bracke heeft al gevraagd naar de contacten die er zouden zijn geweest met de minister van Justitie in die periode.

Ik heb nog twee meer algemene punten, die niet onmiddellijk met uw verhaal van vandaag te maken hebben.

De heer Bracke heeft al gevraagd hoe het komt dat in 2004 tot een ontbinding van de vzw is besloten. Die ontbinding heeft de volgende motivering. Ik neem er even het *Belgisch Staatsblad* bij: “aangezien de beoogde doelstellingen bereikt zijn, de problematiek van de schendingen van de mensenrechten in de Kerk genoeg in de openbaarheid zijn gebracht en de slachtoffers hun weg naar de burgerlijke rechtbank hebben gevonden”. Vooral dat laatste was in 2004 blijkbaar een officiële motivering om te stoppen met de vereniging.

Tegelijkertijd hebt u al een aantal keren gezegd dat u al 18 jaar met de strijd bezig bent. Ik twijfel daar niet aan. Die strijd is voor u dan na 2004 toch voortgegaan. Blijkbaar is er toen voor geopteerd dat niet te doen in het kader van een vereniging, een rechtspersoon. Als die strijd dan toch verder werd gevoerd, waarom werd niet opnieuw een vzw opgericht om dat een beetje te kunnen structureren?

De laatste vraag heeft te maken met de ontmoeting met een groep getuigen, die in januari 2000 bij kardinaal Danneels gepland was, maar niet kon doorgaan om allerlei al dan niet drogredenen, waarover u omstandig hebt gerapporteerd. Ik heb begrepen dat een dergelijke ontmoeting met een aantal van de getuigen, die door u op verzoek van professor Adriaenssens opnieuw waren gecontacteerd, ook werd beoogd. Die eerste ontmoeting in het kader van de commissie-Adriaenssens is niet kunnen doorgaan, omdat enkele dagen voor die geplande ontmoeting – dat moet ergens in juni 2010 zijn geweest – u ervoor hebt geopteerd om uw dossiers over te brengen naar de cel Pedofilie,

waarvan u zelf hebt gezegd dat het een goedwerkende cel is. Waarom hanteerde u plots een andere strategie? Waarom die afspraak niet laten doorgaan? Dat had ik nog graag uitgeklaard gezien.

Christian Brotcorne (cdH): Madame la présidente, je pense qu'après votre exposé, on perçoit bien – si l'on en doutait encore – la grande souffrance des victimes, d'autant plus que les faits se produisent à l'ombre de nos clochers, dans le cadre d'une relation d'autorité et de confiance qui est à un moment donné brisée.

J'ai plusieurs questions à vous poser.

Premièrement, vous avez "la chance" de travailler sur la durée; vous nous l'avez assez expliqué. Avez-vous pu constater – je n'en suis pas convaincu après vous avoir entendu – une évolution positive dans la manière dont les choses se traitaient? D'abord d'un point de vue quantitatif: constatez-vous aujourd'hui une différence par rapport à 1990, 1992, quand vous avez commencé vos travaux? Ensuite, avez-vous pu percevoir une évolution positive dans la manière dont ces dossiers, quand ils sont révélés, sont traités? Est-ce uniquement depuis les faits divulgués en avril, mai de cette année, alors que le nombre de plaintes a augmenté, que l'on a tenté de mettre en place une approche plus humaine et positive des dossiers portés à la connaissance de la commission, de l'Église ou de vous-mêmes? En effet, dans votre exposé, on sent mêlées tout à la fois des considérations d'aujourd'hui, d'hier, voire d'avant-hier. Pouvez-vous nous donner une appréciation plus affinée de la perception des choses au fil du temps?

Deuxièmement, je dois dire que j'ai été particulièrement surpris par la manière dont vous avez considéré que l'Église et la justice, deux grandes institutions, s'étaient finalement pratiquement entendues ou avaient en tout cas eu des réactions conjointes plutôt favorables aux abuseurs et non pas à l'écoute de la victime. C'est particulièrement interpellant pour une commission comme la nôtre et pour les parlementaires que nous sommes. À cette occasion, vous avez fait référence à certains jugements. En tant qu'avocat, je me garderai bien de discuter ou d'épiloguer sur des décisions de justice mais vous avez également fait référence à la manière dont les enquêtes étaient menées par les policiers. Il appartiendra à notre commission d'être particulièrement attentive à cet aspect des choses.

Monsieur Devillé, ma question est la suivante. En ce qui concerne les manquements que vous épinglez, même si vous-même ou votre groupe de travail n'a jamais – vous l'avez répété – transmis d'autorité des dossiers à la justice, j'imagine que vous avez tout de même connaissance dans les cas que vous avez eu à examiner, de dossiers transmis à la justice qui ont suivi un cours que je pourrais qualifier de normal et qui ont abouti à des décisions. Avez-vous des données statistiques sur la façon dont cela s'est passé?

J'en arrive à ma troisième question.

Je comprends que les victimes attendent de voir ce qui sera envisagé pour l'avenir. Mais, pour notre part, nous souhaiterions savoir quelles sont vos attentes en tant qu'organisation rassemblant certaines victimes. Vous avez dit, au terme de votre exposé, qu'il fallait assister les victimes, ne pas les abandonner. Il s'agit là d'un objectif commun.

Vous qui les avez approchées de tout près, pouvez-vous davantage affiner ce que vous attendez de l'État. On sait ce qui s'est passé au sein de l'institution ecclésiastique. On sait ce que vous pouvez, le cas échéant, reprocher au monde judiciaire et on sait aussi que toutes les victimes n'entendent pas s'adresser nécessairement à la justice. Comment voyez-vous les choses? Comment pourrait-on organiser l'écoute? Quelles sont les réponses adéquates qui pourraient être apportées?

Enfin, – je rejoins ici mon collègue, M. Bracke –, avez-vous connaissance de faits de pédophilie dans d'autres milieux? À l'occasion de la préparation de la réunion de cet après-midi, j'ai lu une interview que vous avez donnée à l'hebdomadaire du PTB, *Solidaire*, dans laquelle vous posiez, monsieur Devillé, la question suivante: "pourquoi y a-t-il tant de dossiers d'abus dans des institutions pour enfants handicapés? C'est une question qu'il convient de se poser, non?" Si vous avez connaissance d'éléments en la matière, il serait utile que vous puissiez nous les dévoiler, sans pour autant faire un exposé global sur la chose. Je répète, si vous disposez d'éléments nouveaux d'informations concernant ce monde particulier du handicap, il serait opportun de les communiquer à notre commission.

Carina Van Cauter (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, ik sluit mij op mijn beurt aan bij de geformuleerde dankwoorden van een aantal collega's. Mijnheer Devillé, u hebt achttien jaar

onafgebroken op dezelfde nagel geslagen. Dat bewijst nog maar eens dat wij de moed nooit mogen opgeven. Wij moeten voortwerken. Dat is ook onze intentie.

U zegt dat men bij een beroep op het canoniek recht van de bisschoppen steeds een ontwijkend antwoord kreeg, dat de feiten niet werden erkend en dat heel dikwijls belemmerend is opgetreden. U formuleerde een aantal feiten op onherkenbare wijze en zei dat wanneer er een beroep werd gedaan op Justitie, blijkt dat de onafhankelijkheid en de pertinente werking ervan ter discussie kunnen worden gesteld.

U zegt dat u in dat aantal jaren in totaal kennis hebt van 427 dossiers. Kunt u toelichten in hoeveel dossiers men de ene of de andere richting heeft gekozen en in hoeveel dossiers er effectief resultaat of helemaal geen resultaat is geboekt? Ik begrijp dat het moeilijk is om dat op een aantal dossiers na te zeggen, maar kunt u ons een idee geven van de omvang? In hoeveel dossiers werd een beroep gedaan op Justitie met als resultaat rangschikking zonder gevolg of dat er helemaal niets meer van gehoord werd? In hoeveel dossiers heeft men een beroep gedaan op het kerkelijk recht? Wat is daarvan dan het resultaat?

Zo krijgen wij een idee van de omvang van het probleem.

U haalde even de Congregatie voor de Geloofsleer aan. Hoe zit het nu precies met die geheimhouding? Ik dacht dat slachtoffers vanaf 2001 bij beroep op het canoniek recht de mogelijkheid hadden om enerzijds de weg van het canoniek recht te bewandelen, en anderzijds een beroep konden doen op het burgerlijk recht en eventueel het strafrecht? Hoe zit het met die geheimhouding? Is dat niet in tegenspraak met de mogelijkheid om een beroep te doen op het burgerlijk recht en het strafrecht? Is dat werkelijk een verplichting, indien men een beroep wil doen op de Congregatie voor de Geloofsleer, of is men verplicht om een document te ondertekenen waarbij men geheimhouding garandeert? Kunt u dat verduidelijken?

U hebt gesproken over de verjaringstermijn en ons aanbevolen om daaraan effectief iets te doen. Vindt u dat er binnen Justitie een onafhankelijk meldpunt moet komen of meent u dat dit niet nodig is? Is de drempel laag genoeg op dit ogenblik? Er is vandaag een verbindingsmagistraat, mevrouw Pellens, op wie blijkbaar vaak een beroep wordt gedaan. Moet dit volgens u structureel worden verankerd of niet? Wat is uw advies ter zake?

Hoe ziet u de werking van de hulpverlenende sector in het algemeen? Hebben slachtoffers voldoende en voldoende gemakkelijk toegang tot hulpverlening of is er daar vandaag nog steeds een probleem?

Tot slot, u hebt eventjes de problematiek van de anonieme bevallingen aangekaart. Ik neem aan dat u bedoelt dat slachtoffers van misbruik binnen de Kerk anoniem moesten bevallen en werden gedwongen om hun kind af te staan? Hoe zit het met de erkende diensten, zoals Kind & Gezin, die bevoegd zijn om die adopties te begeleiden en ter zake te adviseren? Hebben zij daarvan kennis? Hebben zij ooit geprotesteerd? Kunt u die problematiek nog eventjes verduidelijken?

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, op mijn beurt dank ik de heer Devillé en mevrouw Opdebeeck voor de treffende getuigenis die wij vandaag hebben gehoord.

Als commissieleden wisten wij wel ongeveer wat er allemaal is gebeurd, maar u hebt ons toch wel met verstomming geslagen met uw verhaal en met een aantal voorbeelden.

Wij hebben hier vandaag wellicht ook maar het topje van de ijsberg te horen gekregen. Ik heb heel veel respect voor uw werk. Achttien jaar op die manier werken, met al die tegenwerking, ik denk dat veel anderen het al zouden hebben opgegeven. Nogmaals, ik heb veel respect voor wat u doet.

Ik denk dat uw boodschap ook heel duidelijk is; de verhalen die u ons hebt verteld over de bisschoppen, de aartsbisschoppen en de paus, die allemaal op de hoogte zijn en die allemaal de deur hebben dichtgehouden.

Voor mij was het heel treffend in uw verklaring hoe de slachtoffers soms door de kerkelijke hiërarchie als daders werden voorgesteld en hoe de daders zich een slachtofferrol hebben aangemeten, hoe systematisch dat is gebeurd.

Wat mij echter vooral verontrust, is wat u vertelde over politie en gerecht. Wij hebben weinig te zeggen over de manier waarop de Kerk moet werken. Wij kunnen daaromtrent helaas geen wetten maken, of veel moeilijker.

Waarover het Parlement echter wel degelijk iets te zeggen heeft en waarop het kan ingrijpen, is de

manier waarop justitie- en politiediensten werken.

De verhalen die u vertelt over politiemensen die onder druk worden gezet en van het onderzoek worden gehaald en over parketmagistraten die ingrijpen, zijn bijzonder ernstig. Zij raken immers de essentie van onze rechtsstaat. Immers, indien slachtoffers, die het al zo moeilijk hebben om binnen de kerkelijke structuren hun verhaal te doen, uiteindelijk, hoe moeilijk het ook is, toch de stap zetten naar gerecht en politie, maar daar dezelfde tegenwerking ervaren, dan is zulks bijzonder ernstig.

Collega's, mevrouw de voorzitter, het is bijzonder belangrijk dat wij in onze commissie het aspect van politie en gerecht bijzonder grondig analyseren.

Ik begrijp de vraag van de speurders, maar ook hun angst om naar een commissie te komen waar zij door hun getuigenis zichzelf mogelijkerwijs in de problemen kunnen brengen. Onze commissie moet dus heel grondig nadenken over de manier waarop wij op een veilige wijze voor speurders ervoor kunnen zorgen dat zij hun verhaal kunnen doen. Desnoods moeten wij een goede werkwijze ter zake grondig onderzoeken. Wij hebben daartoe de mogelijkheid. Desnoods moeten wij, indien het niet anders kan, erover nadenken om toch de stap te zetten tot omvorming naar een onderzoekscommissie.

Ik loop echter vooruit op de zaken. Laten wij eerst nagaan of wij een en ander op een andere manier kunnen oplossen. Het is immers essentieel voor ons werk dat wij een dergelijk onderzoek kunnen voeren.

Er zijn al heel veel vragen gesteld. Ik wil niettemin twee van mijn vragen stellen.

Hebt u een zicht op het aantal slachtoffers dat in de 427 dossiers de stap naar Justitie heeft gezet? Wat zijn de uiteindelijke resultaten ter zake geweest? Wij hebben immers een aantal verhalen gehoord waarin het fout is afgelopen. Zijn er echter ook verhalen waarin mensen correct en goed werden geholpen door Justitie?

Ziet u in de tegenwerking of in de problemen op het terrein binnen Justitie verschillen tussen arrondissementen of tussen periodes in arrondissementen? Indien ja, kunt u ons een en ander ter zake mededelen? De informatie is immers nuttig voor onze toekomstige werkzaamheden.

Ten tweede, de problematiek van het buitenland werd kort aangehaald, met name in de verhalen over Canada en Chili. Wij kennen een aantal van dergelijke verhalen.

In de jaren zestig en zeventig was er ook een grote aanwezigheid van geestelijken in onze oud-kolonies, zoals Congo, Rwanda en Burundi. Ik kan mij best voorstellen dat een aantal maatregelen werd getroffen. U hebt een aantal voorbeelden gegeven van geestelijken die werden beschuldigd van feiten die zij hadden gepleegd en die werden overgeplaatst. U vernoemde Duitsland, maar ik kan mij net zo goed voorstellen dat de betrokkenen naar Congo, Rwanda, Burundi of een ander Afrikaans land werden gestuurd, waar zij vervolgens opnieuw dezelfde feiten konden plegen. Hebt u informatie over dergelijke maatregelen? Weet u hoeveel geestelijken naar Afrika zijn gestuurd? Waren er bij de klachten die u hebt ontvangen, ook klachten over geestelijken die zich in het buitenland, in de kolonies of oud-kolonies, hebben misdragen? Hun daden zijn immers veel verder van huis en veel moeilijker op te volgen van hieruit.

Olivier Deleuze (Ecolo-Groen!): Madame la présidente, je serai très bref. Monsieur, je vous remercie pour votre témoignage qui nous a beaucoup impressionnés. Pour moi, ce n'est pas une juxtaposition de cas particuliers mais c'est un système. Il importe que nous comprenions quels sont les éléments de ce système dont il résulte que tous ces cas n'aboutissent jamais à aucune sanction.

Dans vos recommandations présentes ou à venir, il est important que nous comprenions en quoi elles empêcheront ce système de continuer à fonctionner, s'il existe encore. Vous avez décrit des cas quelque peu désespérants car on a l'impression d'être à chaque fois confronté à un obstacle, à la mauvaise volonté de telle ou telle personne ou à un procès-verbal qui n'aboutit pas. Il faut que l'on travaille de façon structurée. À travers toutes ces descriptions, il y a un système qui fonctionne, que nous devons comprendre. Comment, d'une certaine manière, mettre du sable dans les rouages de ce système pour qu'il ne fonctionne plus?

Le seul moment où vous avez été positif cet après-midi et où vous nous avez donné de l'espoir, c'est lorsque vous avez décrit le travail des policiers dans le cadre de certains faits. C'est le seul moment où je me suis dit que quelque chose fonctionnait! Faut-il en déduire que cela fonctionne au niveau d'une des composantes de

ce système, éventuellement les couches les plus basses de la hiérarchie de l'appareil d'État? Mais qu'il y a, malheureusement, au minimum une communauté de vues si pas d'intérêts à des échelons plus élevés, ce qui fait que, même si les policiers ou enquêteurs de base sont prêts à agir, à un moment donné la procédure s'arrête. Pourquoi cette description positive du travail des policiers et seulement à ce niveau-là?

Voorzitter: Stefaan Van Hecke.
Président: Stefaan Van Hecke.

Bruno Valkeniers (VB): Mijnheer de voorzitter, mijnheer Devillé, op een bepaald moment zullen wij hier in de commissie natuurlijk conclusies moeten trekken. Wat mij betreft, reserveer ik die bemerkingen het liefst voor het einde van de commissie, zo kunnen wij ondertussen het geheel zoveel mogelijk objectiveren.

Ik heb dan ook een aantal zeer concrete, punctuele vragen.

Ik wil de vragen zeker niet herhalen, maar voor één vraag wil ik mij specifiek aansluiten bij de bemerking van de heer Bracke. Waarom werd uw vzw in 2004 opgeheven?

Wat was uw verhouding tot de commissie-Halsberghe? Was er een structurele samenwerking met de voorganger van de commissie-Adriaenssens?

Op welke manier werd de werkgroep bejegend door kardinaal Danneels? U hebt al veel verteld, maar ik zou graag hebben dat u het even specifiek toespitst op uw werkgroep, niet alleen op uzelf. Hoe werd de werkgroep bejegend door kardinaal Danneels?

Heeft de werkgroep weet van andere slachtoffers binnen andere hiërarchische instanties of binnen andere kerken in ons land? Werden die klachten op dezelfde manier behandeld als in de katholieke kerk of was er een fundamenteel verschil? Ik meen dat het belangrijk is om dat te weten, omdat deze commissie niet alleen op zoek gaat naar de waarheid rond seksueel misbruik in de Kerk, maar ook in andere kerken en hiërarchische instanties.

Ten slotte, als ik het goed gehoord heb, dan zegt u dat de Kerk haar eigen regels heeft, die zij boven de Staat stelt. Dat is natuurlijk een ernstige beschuldiging. Dat is nog iets anders dan een instantie die eigen regels heeft voor intern gebruik. Dat gaat een stuk verder; men stelt namelijk de eigen regels boven de wet. Is het dat wat u bedoelt? Als u dat bedoelt, dan zou ik daarvan graag enkele concrete voorbeelden krijgen.

Présidente: Karine Lalieux.
Voorzitter: Karine Lalieux.

Laurent Louis (PP): Madame la présidente, chers collègues, je voudrais, tout d'abord, remercier M. Devillé pour son témoignage troublant, parfois choquant, bouleversant, mais surtout pour son travail d'aide et d'assistance aux victimes depuis toutes ces années.

Les faits évoqués par M. Devillé sont graves, même très graves. Nous ne pouvons rester sans réagir face à ces déclarations. On constate clairement, non pas une négligence de l'Église, mais bien une réelle volonté, à tous les niveaux, de mettre des bâtons dans les roues des victimes des prêtres pédophiles.

Vous me permettrez de dénoncer, une fois de plus, l'attitude du ministre de la Justice qui a non seulement appuyé, mais aussi soutenu, la privatisation de la justice au détriment du droit des victimes.

La **présidente**: Monsieur Louis, je vous rappelle que nous sommes ici pour poser des questions à M. Devillé. Ultérieurement, vous aurez amplement l'occasion de vous exprimer. Mais pour l'instant je vous demande de poser des questions précises à M. Devillé comme l'ont fait les autres membres.

Laurent Louis (PP): Évidemment, lorsque l'on aborde ce genre de sujet, cela pose toujours problème!

Selon moi, il faut avant tout s'interroger sur l'attitude de notre ministre. C'est la moindre des choses. D'autres ont dû démissionner pour moins que cela!

Par ailleurs, depuis le mois d'août, je réclame la mise sur pied d'une commission d'enquête. On constate clairement, à la lumière des déclarations de M. Devillé, que certains faits sont troublants. Une commission d'enquête serait donc particulièrement intéressante pour voir quelles sont les pressions qui existent au niveau de la justice et des enquêteurs. On ne peut accepter que l'Église ait droit à une justice parallèle car elle n'est pas au-dessus des lois!

La **présidente**: Monsieur Louis, ne remettez pas en cause l'ensemble de cette commission! Vous savez très bien que l'on procède aujourd'hui à nos premières auditions et que nous entendrons, par

la suite, des membres de l'Église et des membres de la Justice. Vous savez aussi que le ministre de la Justice a été cité par tous les groupes politiques présents ici. N'essayez donc pas de faire croire que nous tentons de cacher des choses! Je répète que nous sommes au début de nos travaux et je vous demande de respecter l'ensemble des membres de cette commission, mais aussi le planning que s'est fixé cette dernière. Comme à l'habitude, nous travaillons "portes ouvertes" et non à huis clos. S'il vous plaît, ne mettez pas le discrédit sur cette commission et laissez-la travailler dans le respect et la totale transparence que je vous promets!

Laurent Louis (PP): Madame la présidente, j'espère que la commission ira au bout des choses et n'essaiera pas de noyer le poisson!

Monsieur Devillé, pouvez-vous nous en dire plus au sujet des pressions? D'où viennent-elles? Comment sont-elles exercées au niveau des enquêteurs? C'est très important.

Je suppose que vous détenez des preuves, des éléments probants en la matière. J'estime que nous devons en avoir connaissance.

Pensez-vous aussi qu'aujourd'hui, l'Église a encore le pouvoir suffisamment important dans notre société que pour pouvoir bénéficier d'une justice parallèle? Dans l'affirmative, comment le pouvoir politique peut-il mettre un terme à cette situation inadmissible et faire en sorte que la justice puisse être efficace et totalement indépendante en la matière? La censure aura ainsi joué.

La **présidente**: Pour moi, il n'y a pas de censure. Monsieur Louis, je pense que l'ensemble des membres de cette commission me soutiendront sur cet aspect.

Monsieur Devillé, en ce qui concerne vos réponses chiffrées, vous pourrez nous communiquer vos données statistiques par la suite, exception faite de celles qui sont déjà en votre possession.

Des questions ont été posées par des collègues sur la problématique des inspecteurs et des policiers qui éprouvent une crainte de témoigner. J'aimerais que nous nous rencontrions avec les experts à la fin de cette réunion pour en discuter et statuer sur l'organisation des travaux de l'agenda pour répondre à ces demandes.

Rik Devillé: Dois-je répondre?

La **présidente**: Vous pouvez y répondre, mais je demande aussi de nous rencontrer à la fin de la réunion de la commission, si vous le permettez.

Rik Devillé: Het is dus de bedoeling dat ik op elke vraag antwoord? Ik moet zeggen dat mijn verstand ook niet zo groot is. U moet weten dat wij er per ongeluk mee begonnen zijn. Ik heb in het begin al gezegd dat ik hier niet zou zitten indien ik dat boek niet had geschreven. Alles is omstandigheid.

Ik ben dan ook geen specialist ter zake. In het begin waren er mensen die bij mij kwamen met hun probleem – net als bij andere mensen uit onze werkgroep – om eens te komen praten. Het verhaal “Kom eens naar mijn kamer” is ook op die wijze gebeurd. Er zijn mensen gekomen. Ik ben daar, en door mijn opleiding als priester wil ik wel luisteren naar mensen. Dat heb ik altijd gedaan. Ik heb daar niet op voorhand gezeten met een plakkaatje op mijn deur: “Kom maar bij mij en ik zal u de oplossingen geven.” Ik heb ook nog een secretariaat achter mij waardoor wij in onze werkgroep direct allerlei dingen op computer en in statistieken kunnen zetten. Er zit geen administratie achter. Het is bovendien vrijwilligerswerk van heel de groep.

Het is een noodkreet die wij met de werkgroep al jaren formuleren, maar vaak werden wij niet gehoord. Dat wou ik als algemene beschouwing geven.

Verwacht ook van mij niet op elke vraag een antwoord. Zeker als die vragen heel technisch zijn, zijn er mensen die daar veel beter op kunnen antwoorden.

Wilt u de eerste vraag nog eens stellen?

Linda Opdebeeck: Wie was in 1992 verantwoordelijk voor het misbruik?

Rik Devillé: De eerste vraag ging erover of ik dit aan de kardinaal heb gezegd.

Linda Opdebeeck: Het gaat niet over Vangheluwe. De heer Landuyt heeft gevraagd wie er in 1992 verantwoordelijk was voor het misbruik in de Kerk.

Rik Devillé: Wie er in de Kerk verantwoordelijk was voor de problematiek? Niemand. Ik weet alleen dat er in de Kerk per bisdom een priester verantwoordelijk was voor priesters met psychologische problemen: alcoholisme, speciaal

gedrag enzovoort. Ik had daar ook geen zicht op. Ik wist dat dit bestond. Dat was echter voor begeleiding van priesters met problemen.

De problematiek van seksueel misbruik had ik in feite nog niet meegemaakt.

Als de vraag niet correct of niet volledig is beantwoord, zou ik iedere vraagsteller willen vragen om ze opnieuw te stellen, want dat is een teken dat ik ze niet goed begrepen heb.

Linda Opdebeeck: Er is de vraag naar de obstructies binnen het gerecht. Waar ging men naartoe binnen het gerecht, met welke obstructies?

Rik Devillé: Misschien zullen we daar nog een paar keer op terugkomen. In den beginne was ik met die dingen niet bezig, om met die zaken naar het gerecht te gaan. Mijn eerste aanvoelen is dat men het wat kan vergelijken met iemand die naar een therapeut gaat en een gesprek wil. Binnen de Kerk is dat dan een gesprek met een priester. Zo ging dat met mij. In die eerste periode was het dus niet zo dat men daarmee naar het gerecht ging.

Reeds in het begin – ik heb geen bepaalde datum, maar zeker in 2003, toen ik een gesprek had met Peter De Waele – heb ik gevraagd wat we daarmee moesten doen. Ik zei dat ik daarmee niet naar het gerecht kon gaan omdat ik dan de privacy van die mensen zou schenden. Mijn systeem is later ook in de werkgroep gekomen en dat systeem hebben wij vandaag ook nog. Misschien wordt een deel van de vragen daarmee beantwoord.

Hoe werken wij? Nu is dat bijna mechanisch, maar in het begin was dat met meer vlees en bloed. Nu zeggen wij een slachtoffer die een klacht indient automatisch hoe onze werkgroep werkt. Wij vragen of men al klacht heeft ingediend bij het gerecht of de politie. Wij vragen of men al klacht heeft ingediend bij de bisschop, de overste en een tweede overste. Waarom ook nog een tweede overste? Dat is historisch gegroeid. In het begin dachten wij dat het zou worden opgelost als men een klacht indiende. Er kwam echter geen antwoord. Daarom dachten wij dat als men dit aan twee oversten zou sturen, men dat in elk geval niet zou kunnen ontkennen.

Telkens wij mensen bijgestaan hebben om misbruik te melden, is er dus een brief verstuurd naar een overste en een bisschop. Ik geef een voorbeeld. Iemand uit het bidsom Gent heeft misbruik meegemaakt. Wij zeggen dan dat men een brief moet schrijven aan de bisschop van Gent en dat men een kopie van de brief naar de bisschop van Mechelen moet sturen. Voor alle andere bisdommen gebruikten we Mechelen. Is het een overste, bijvoorbeeld van de redemptoristen, dan werd er een brief gestuurd naar de overste en ook naar de plaatselijke bisschop. Als dat bijvoorbeeld in het bisdom Antwerpen gebeurde, dan suggereerden wij om dat ook aan de bisschop van Antwerpen mee te delen.

Als men wou dat wij het dossier – om het een beetje oneerbiedig te zeggen of kort door de bocht te gaan – zouden volgen, dan kon men ons een dubbel van het schrijven bezorgen. Als men nog raad nodig had, dan mocht men altijd bij ons komen voor suggesties, raad of opvolging. Als er iets niet was gebeurd, konden wij aangeven welke volgende stappen we konden zetten. Dat gebeurde in het begin. Toen werkten we nog niet met de computer, wel met de telefoon en met persoonlijke gesprekken. Er waren vooral heel veel persoonlijke gesprekken met de slachtoffers.

Is dat het antwoord op de vraag?

Dat is organisch gegroeid. In het begin was het niet zo gestructureerd, maar vanaf 1993 wel.

Is er nu per bisdom nog een vertrouwenspersoon? Ik kan op die vraag nog steeds niet antwoorden. Waarom niet? Omdat ik dat ook wil weten. Ik heb dat zelfs aangetekend gevraagd aan de Bisschoppenconferentie, maar ik kreeg geen antwoord! Bestaat die nu echt of is dat een fabeltje? Dat weet ik niet! Dat moet u echt aan de bisschoppen vragen. Ik heb u de documenten voorgelezen waarin ze zeggen: u moet niet meekomen, wij hebben eigen vertrouwenspersonen.

Ik heb dat uit verschillende bisdommen gehoord. Ik heb twee brieven voorgelezen. Ze verwijzen naar Danneels. Voor mij is dat de Bisschoppenconferentie. Ik weet niet of dat zo is.

Hebt u contact gehad met de commissie-Halsberghe? Wij konden geen contact hebben met die commissie, omdat wij dat niet mochten! Wij hebben indertijd geprobeerd om contact te hebben. Ons contact moest altijd via de bisschop verlopen. Het zal ons misschien te ver leiden, maar… *(de heer Devillé doorzoekt zijn documenten)*

Wat moest mijn houding zijn in verband met deze problematiek? We zijn in 1996. Het heeft ook met

nog een andere zaak te maken, de zaak-Vangheluwe. Een persoonlijke brief aan mij gericht:

“Ik vraag u uitdrukkelijk te verzaken aan publieke beschuldigingen.” Daar ging het niet over. Ik was bij hem geweest. In zijn eerste paragraaf schrijft hij: “…uw onderhoud van 5 november leek u wat verward. We gaan nog een keer de puntjes op de i zetten.”

(**…**): Wie schrijft dat?

Rik Devillé: De kardinaal.

“Ik vraag u uitdrukkelijk te verzaken aan publieke beschuldigingen,…” Die waren er niet geweest. Het was een gesprek met hem.

“…veralgemeningen en verdachtmakingen tegen de Kerk en haar bedienaars, als u daarvoor bij mij geen geldig bewijsmateriaal kunt aanbrengen.” Altijd dat bewijsmateriaal! Ik kwam niet met bewijsmateriaal. Ik heb geen bewijsmateriaal. Ik heb alleen een klacht van mensen die moet worden beluisterd. Ik ben geen onderzoeksrechter. Dat zal ik ook niet doen. Dat is werk voor mensen die daarvoor bekwaam zijn. Ik hoor een probleem. Ik wil met dat probleem ondersteunend terecht. Daarvoor ga ik naar Mechelen of naar een andere bisschop.

Sorry dat ik daarvoor onderbroken heb.

Ik vervolg: “…als u daarvoor geen geldig bewijsmateriaal kunt aanbrengen. Dat geldt vooral voor mijn collega’s-bisschoppen en voor de priesters, maar dit geldt ook voor iedereen. Morele afwijkingen suggereren en ze niet hard maken, is onaanvaardbaar.”

Renaat Landuyt (sp.a): Mijnheer Devillé, is dat de brief in antwoord op uw signaleren van een probleem bij bisschop Vangheluwe?

Rik Devillé: Neen, het is een antwoord op een mondeling onderhoud dat ik gehad heb met de kardinaal. In dat onderhoud heb ik verschillende feiten aangekaart, waaronder op het einde… Ik weet het nog heel goed, het was het laatste punt. Voor mij was dat heel moeilijk, in die omstandigheden. We zijn in 1996. De manier waarop ik die klacht kreeg, is ook al redelijk moeilijk. Ik moet telkens een overweging maken. Het is al te makkelijk om iets te gaan zeggen, om iemand zwart te maken. Voor onze werkgroep is het altijd een punt geweest na te gaan welke elementen de doorslag geven om iets aan te kaarten, en welke niet. Dat is al een verhaal op zich. Dat kan ik moeilijk uit de doeken doen, want het heeft te maken met de manier waarop de klacht is aangebracht. Om te beginnen is die klacht niet door het slachtoffer zelf aangebracht, maar door een vertrouwenspersoon van het slachtoffer. Ook heden ten dage wenst het slachtoffer absoluut niet dat er ook maar enige verwijzing gemaakt wordt. Ik heb dat al verschillende keren gevraagd, maar als het slachtoffer dat niet wil, dan kan het gewoonweg niet. Binnen het gerecht kan dat wel, maar hier niet. Enfin, dus, dat is daar ook vernoemd, ja.

Renaat Landuyt (sp.a): Dat is daar ook vernoemd, in dat gesprek?

Rik Devillé: Ja.

“Als er laakbare feiten zijn die u kent, hebt u de plicht om die aan de hiërarchische overheid van de betrokkene te signaleren, opdat zij zouden kunnen ingrijpen. Veronderstellen dat zij alles al weten, is een te gemakkelijk alibi om vrijblijvend te kunnen aanklagen. Ik ben altijd bereid om deze klachten over mensen onder mijn verantwoordelijkheid te beluisteren, en in te grijpen waar nodig.”

Dat is dus weer een paragraaf waarin u voelt dat hij zegt dat hij wel wilt ingrijpen, maar grijp dan ook in! Dat is mijn idee daarbij.

Is daarmee de vraag beantwoord?

Linda Opdebeeck: Bestaat het trauma vandaag nog?

Rik Devillé: Bestaat dat trauma vandaag nog? Ik weet dat ook niet zo goed. Aan de hand van de feiten die wij binnenkrijgen, bestaat het trauma nog wel, maar als u daarmee de jongere kinderen van nu bedoelt, dan denk ik dat dit minder het geval is. Er is een piek geweest – u hebt dat ook in de kranten gelezen – in de jaren ‘70 en ‘80. Toen waren er meer gevallen, maar ik weet niet – dat moet u aan andere bevoegden vragen – wat de reden daarvan is. Ik denk persoonlijk dat het ook met de ouders te maken heeft. Die moeten attent zijn voor wat hun kinderen mee naar huis brengen. Zij mogen hun kinderen nooit slaag geven als zij iets heel raars komen vertellen, maar zij moeten altijd luisteren naar die kinderen.

Is het verminderd? Neen, ik denk dat het geïnternationaliseerd werd. De daders komen in bepaalde landen minder aan de bak. Zij zoeken dus andere landen op. U moet ook weten dat de

Kerk een internationale organisatie is. Afrika is nog niet boven water gekomen. Hoe kunt u nu mondige Afrikanen… U weet dat er over seksualiteit veel taboes bestaan. In landen waar er een groot taboe over bestaat, is het nog veel moeilijker om die zaken naar boven te brengen. In Azië is dat ook zo. Dat element speelt toch ook mee.

Is er een dossier afgehandeld vanuit de meldingsplicht aan Rome? U zou aan hen moeten vragen hoeveel het er zijn. Ik ken er geen enkel, maar misschien komen bij mij de mensen terecht voor wie het niet afgehandeld is. Mensen wier dossier prachtig afgehandeld is, krijgen wij niet over de vloer. Ik heb geen enkele keer mogen meemaken dat ik een briefje naar Rome kon schrijven om hen proficiat te wensen. Ook nu nog zijn er mensen die met Rome gewerkt hebben en nog altijd in de fase van de Belgische burgerlijke rechtsspraak zitten, in de fase van de schadevergoeding, waarin er een regeling getroffen moet worden. Het zijn nog altijd de kerkelijke mensen die mee stokken in de wielen steken om daar niet toe te komen. Er wordt aan het slachtoffer gezegd dat hij daarin geen inspraak kan hebben. Men doet moeilijk.

Heeft iemand van het gerecht mij aangesproken over Vangheluwe in de jaren ’90? Nee, niemand. Na 24 april, na de verklaringen, heeft men mij wel aangesproken. Dat was toch wel eens nodig. Wij hebben er nog min of meer om moeten vragen. Er was toch iets gezegd, maar dat werd tegengesproken. Het mag toch wel geacteerd worden, wat daar gezegd was en hoe dat gekomen was. Er zijn weinig teksten die daar betrekking op hebben, dat is natuurlijk de problematiek van de beginjaren. Er zijn echter wel teksten die zeggen hoe het verlopen is, nu wel, in Brugge.

Linda Opdebeeck: Zijn er concrete redenen waarom de slachtoffers niet genoeg vertrouwen hadden in het gerecht? Waarom hadden ze geen vertrouwen in de middelen van het gerecht?

Rik Devillé: Ik denk niet dat men de vraag zo kan stellen. Die mensen denken, in het begin, zeker niet aan het gerecht. Als men naar het gerecht stapt, komen er immers politiemensen aan de deur. Nu nog, bij recente gevallen, willen mensen niet dat de politie aan de deur komt. Men moet zich inleven in wat het slachtoffer meemaakt. Ook in de politiewereld zou men niet in uniform moeten komen, maar als gewone burger voor zo’n zaken. Men zou meer van binnenuit moeten werken, meer als therapeut. Ik weet niet of zoiets kan of mag, ik ben geen specialist ter zake.

Heel wat mensen hebben, ook nu nog, schrik om naar het gerecht te stappen. Er zijn nu nog mensen die niet durven praten omdat zij bang zijn dat er dan bij het gerecht weer iets gaat gebeuren waardoor het nog erger wordt. Hoe kunnen wij in onze werkgroep mensen dan motiveren om toch maar naar het gerecht te gaan? Wij doen dat altijd, maar dat gebeurt met wisselend succes. Wij hopen dat, maar velen durven dat niet, terwijl anderen zeggen dat zij dat niet nodig hebben.

Linda Opdebeeck: Waarom is pas nu alles naar boven gekomen, terwijl u al zo lang bezig bent?

Rik Devillé: Dat is voor mij een beetje een pijnlijke vraag. Ik ergerde mij daar ook al aan in de tijd van de zaak-Dutroux. Toen kwam ook alles naar boven. Wij waren al voor die zaak-Dutroux in de krant gekomen met de mededeling over die 82 slachtoffers. Bepaalde kranten publiceren graag iets meer over dergelijke dingen, andere publiceren dat nu nog steeds niet. Degene die daarover nu vele bladzijden volschrijven, hadden toen op bladzijde 16 een klein stukje. Iedereen las daar over.

Ik wil direct antwoorden op de vraag naar het waarom van de ontbinding van onze vzw: jarenlange ontmoediging. In de jaren dat die ontbonden was, heerste er stilte, maar wij zaten nog altijd met de problemen. Wij zijn niet gestopt, maar wij hebben onze vzw gestopt. Dat hielp ons niet. Wij waren daar niets mee. Wij hebben toen gezegd dat het in dit land niet te doen was, dat het onmogelijk was omdat niemand luisterde.

Wij hebben toen geijverd om het telefoonnummer van het eerste contactpunt voor seksueel misbruik binnen de Kerk in de katholieke kranten te krijgen en dit kon amper. Weet u dat ook vandaag nog in de katholieke kranten onze HErkenningsdagen niet kunnen worden aangekondigd? Weet u dat wij aan de bisschoppen gevraagd hebben om tussen te komen en, na onze vijfde of zesde HErkenningsdag, op zijn minst voor de koffie te zorgen of een zaal voor ons te reserveren – er zijn er zoveel in dit land? Nee, dat konden zij niet. Wij bestaan dus niet.

Wij hebben wel onze vzw afgesloten in een bepaald jaar omdat dit een puur administratieve rompslomp was en wij hadden toch geen geld in kas. Wij betaalden dat allemaal uit eigen zak. Dat moet trouwens nu nog gebeuren. Wij hebben nergens steun gekregen en wij hoeven die ook niet, want dat heeft ons nergens gestoord. Wij zijn

toen gewoon juridisch gestopt, maar wij blijven als feitelijke vereniging doorgaan.

Linda Opdebeeck: Hebt u ook te maken met slachtoffers van misbruik buiten de Kerk?

Rik Devillé: Ja, maar weinig. In dat geval verwijzen wij altijd door naar begeleiding, therapie en bij ernstige feiten naar het gerecht.

Wij vragen niet om bij ons een dossier op te volgen. Wij vragen veeleer om dat niet te doen, niet omdat wij dat niet willen, maar omdat het dan te breed wordt. Onze verontschuldigingen daarvoor, maar dat kunnen wij niet doen.

Wij zullen die mensen wel horen. Op onze laatste HErkenningsdag hebben bijvoorbeeld een drietal mensen het woord gekregen. Het betrof toen kinderen die de speelbal waren tussen vader en moeder, waarbij er een incestprobleem was en de rechter soms de kinderen aan de pedofiele partner toewees. U kent die problematiek ook.

Ook slachtoffers van niet-kerkelijk misbruik krijgen op onze HErkenningsdagen een platform, maar dat is jammer genoeg maar een klein stukje van het programma.

Linda Opdebeeck: Kwamen daders bij u aankloppen?

Rik Devillé: Wat dat betreft, kan ik heel kort zijn. Nee. Geen enkele.

Er was een uitzondering, maar dat betrof een familierelatie, geen kerkrelatie. Ik weet alleen dat toen die man buitenging, ik dacht dat die twee meisjes een gelukkige oom hadden en dat het goed zou komen. Dat was mijn gevoel toen. Dat is de enige keer dat ik iemand heb gezien. Die had toen heel veel verdriet omdat hij zijn twee nichtjes zoveel jaren geleden dat had aangedaan. Dat gaf mij het gevoel dat er toch iets mee te doen valt.

Ook daaruit bleek echter weer dat het de dader is die schuld moet bekennen. Het is voor het slachtoffer belangrijk voor zijn verwerking dat de dader schuld bekent en niet met uitvluchten afkomt als zou hij oud en versleten zijn, dat men dat zo niet mag zien, of dat hij problemen had. Het slachtoffer is daar niets mee.

Linda Opdebeeck: In welke mate heeft het geld in de Kerk een rol gespeeld? Krijgen slachtoffers geld toegestopt om te zwijgen?

Rik Devillé: U hebt hetzelfde antwoord ook bij de commissie-Adriaenssens gehoord. Zij heeft ter zake gelijklopende ervaringen. Slachtoffers vragen niet om financiële vergoedingen. Zij zijn niet uit op geld. Geld is niet hun bedoeling. Hun eerste bekommernis is erkenning.

Er zijn slachtoffers die vergoedingen krijgen. Ik heb daar echter soms een dubbel gevoel bij. Een en ander komt namelijk nogal snel in de sfeer van zwijggeld. Het geven van vergoedingen zou dus heel juridisch moeten worden behandeld. Wij zullen slachtoffers ter zake ook niet het advies geven om zwijggeld te vragen. Een dergelijke houding zou ook niet lukken. Een dergelijke stellingname komt bij ons niet voor.

Het enige wat wij wel al hebben gedaan, wanneer bisschoppen geld geven, is de slachtoffers te waarschuwen. Er wordt immers soms, zeker in de periode dat de zaak nog niet is verjaard, geld gegeven, tot het dossier verjaard is. Daarna stopt het soms. Er zijn getuigenissen van dergelijke praktijken. Ik kan daarover nu geen concrete gegevens geven.

Wij hebben dus geen goed gevoel bij het geven van vergoedingen. Het vastleggen van het bedrag moet objectief door de rechter worden beslist. In voorkomend geval beslist het slachtoffer vrij en autonoom en is de vergoeding naar onze mening en op basis van onze ervaring heilzaam voor het slachtoffer.

Linda Opdebeeck: Hebt u van de Kerk richtlijnen gekregen om met misbruik om te gaan?

Rik Devillé: Hebt u van de Kerk richtlijnen gekregen om met misbruik om te gaan? Neen. “Ik vraag u uitdrukkelijk te verzaken. Het is uw taak niet. U hoeft daarmee niet bezig te zijn.” Een dergelijke richtlijn heb ik niet gekregen. Ook indien algemene richtlijnen voor priesters worden bedoeld, is het antwoord neen.

Ik ben gepensioneerd, maar ik heb onlangs vernomen dat pas nu in bepaalde vicariaten, dus delen van bisdommen, sessies worden gehouden met een spreker die over verwerking van het probleem voor de priesters komt praten.

Ik heb daarop al gereageerd. Ik heb opgemerkt dat het niet de eerste taak moet zijn om te kijken op welke manier priesters moeten omgaan met het feit dat zij in de samenleving nu wat raar worden bekeken. Zulks is inderdaad een probleem en de vraag bestaat hoe priesters ermee moeten omgaan. Er moet ook aan het probleem worden gewerkt. De Kerk zou echter

eerst mensen ter beschikking moeten stellen die voorlichting geven over de manier waarop priesters met slachtoffers moeten omgaan.

Er is in de Kerk volgens mij immers geen goede manier om met slachtoffers om te gaan. Zelfs het eerste meldpunt had dat niet. Ik verwijt de leden van het meldpunt niets. Zij handelden immers misschien gewoon te goeder trouw, omdat zij niet beter wisten. Aan de andere kant van de lijn werd aan een vrouwelijk slachtoffer echter gevraagd of zij wel wist dat zij bezig was een priester te beschuldigen. Op dat moment klapt iemand die bij het meldpunt een klacht indient, dicht en zegt niks meer.

Ik verwijt het meldpunt een dergelijke handelwijze niet. Het was ook de beginfase. Er zou echter meer vorming moeten zijn, zodat degelijke medewerkers het meldpunt bemannen en bevrouwen en op een degelijke manier met slachtoffers omgaan.

La **présidente**: Monsieur Devillé, parlez-vous du point de contact actuel?

Rik Devillé: Non, pas actuel!

Ik heb gezegd dat dit in het begin zo was. Ik heb dat ook aan het meldpunt proberen mee te delen.

Ik krijg af en toe, niet veel maar toch af en toe, de reactie dat het eerste contact nog beter zou kunnen zijn.

Linda Opdebeeck: Waarom uit het machtsmisbruik in de Kerk zich als seksueel misbruik en niet als ander misbruik?

Rik Devillé: Nee, dat is niet zo. Ik heb in het begin gezegd dat wij zeven categorieën van misbruik hadden, ook andere vormen van misbruik. Onze werkgroep heeft echter de naam gekregen bezig te zijn met seksueel misbruik, waardoor de aantrekkingspool ook meer in die richting is gegaan. Er zijn in onze werkgroep ook minder feiten van andere vormen van misbruik bekend, maar in onze ogen hebben ze allemaal met machtsmisbruik te maken.

Linda Opdebeeck: Is het kerkelijk recht een hulp of een hindernis?

Rik Devillé: Ik weet het niet. Dat moet u aan de bevoegde personen vragen. Er zit hier een jurist ter zake.

Ik denk een hindernis; hoewel, als men er te goeder trouw mee omgaat, is het een hulp. Als mevrouw Halsberghe in de eerste commissie voor seksueel misbruik tegen de bisschoppen zegt dat er in canon 1492 staat dat er geen verjaring in het kerkelijk recht is, als bisschoppen haar schrijven dat er verjaring is en zij repliceert dat er geen verjaring volgens het kerkelijk recht is, zou ik zeggen dat het kerkelijk recht ons helpt om het probleem op te lossen, maar de bisschop zegt dan dat men de canon verkeerd interpreteert.

Dat zal een juridisch steekspel zijn.

Het kan helpen, maar ik verwijs altijd naar de *Crimen sollicitationis* die nog altijd bestaat, waarin staat hoe men in de kerk sinds Ottaviani tot nu met seksueel misbruik moet omgaan. Om te weten of het correct is wat ik zeg, moet u dat eens navragen en als zij het ontkennen, is het opgelost. Zij noemen dat de *perpetuo silencio*. De eeuwige stilte moet bewaard worden als men het over dat punt heeft. Het is bijna zoals een biecht.

Het is belangrijk om in de justitiële wereld aan rechters en advocaten informatie te geven over de manier waarop men met het biechtgeheim moet omgaan.

Dan komt de Kerk af met het biechtgeheim. Een slachtoffer komt bij de bisschop en de bisschop zegt: "Meisje, dat is toch erg wat jij hebt meegemaakt, dat moet toch een zeer zware indruk hebben nagelaten. Ja, ik leef met u mee. Ik wil daar voor u zelfs een sacramenteel biechtgesprek van maken." Dan heeft zij het zitten, want wat is de reactie van de bisschop? Het was een biecht. Ik kan niet meer praten.

Ik wil dit aan de juridische wereld zeggen. Het slachtoffer komt buiten en zegt: "Ik mag niets zeggen, want het is gebiecht." Neen, men moet het slachtoffer de kans geven er zich van bewust te worden dat het biechtgeheim geldt aan de kant van de bisschop of van de priester. Hij kan niets meer zeggen, maar het slachtoffer kan dat nog wel!

Ik heb meegemaakt hoe bang de juridische wereld en politiemensen zijn om fouten te maken. Zij denken: "Oei, wij mogen hier niet aankomen." Daardoor denkt het slachtoffer ook: "Oei, men mag er niet aankomen." Terwijl er geen enkel argument is om het niet te bespreken. Er moet iemand zijn die het slachtoffer erop wijst: "Spreek maar."

Hoe zijn wij hier op gekomen? O ja, is kerkelijk recht een hulp? Eeuwige stilte lijkt verplicht te zijn

voor wie bij het proces betrokken is. Wie de stilte doorbreekt, wordt geëxcommuniceerd. Dat is de zwaarste kerkelijke straf die men kan bedenken.

Kortom, al onze dossiers zijn in Rome, maar er wordt niet over gepraat, en wie erover praat, wordt geëxcommuniceerd? Ik weet niet of dat echt zo is. Ik lees alleen de teksten die ik heb. Ik kan niet bewijzen dat het zo is, maar wie van ons gaat uitvissen of het echt zo is? Dat weet ik dus niet.

Linda Opdebeeck: Hoe reageert u op de uitspraak dat de Kerk de veiligste plek is, ook internationaal?

Rik Devillé: Ik herinner mij de context van die vraag niet meer goed. Ik denk dat die vraag anders gesteld was, juist omgekeerd. Ik heb al geantwoord dat het probleem internationaal verlegd wordt.

Linda Opdebeeck: Zijn er bewijzen dat de Kerk en de Staat elkaar tegenwerken? Waarom bent u zelf niet naar hogere instanties gestapt? Het is een zware beschuldiging, over de Kerk en de Staat?

Rik Devillé: Of het een zware beschuldiging is, weet ik niet. Ik vertrek alleen van wat slachtoffers meedelen in onze werkgroep. Zij ervaren dat. Is die beschuldiging al dan niet terecht? Welnu, beluister de slachtoffers. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die dat probleem in de jaren ’90 hebben aangekaart. Zij zitten daardoor met zo veel problemen. Ze zijn soms hun job kwijt. Ze doen dat niet om te lachen of ze kaarten dat niet aan om zomaar iemand zwart te maken. Het leven van die mensen is verwoest.

Ik vergelijk het vaak als volgt. In de tuin is er een boompje geplant. Per ongeluk heeft iemand er een knak aan gegeven. Dat boompje zal nog wel groeien, maar heel zijn leven zal je zien dat er iets mee is gebeurd. Dat moet gewoon erkend worden. Sommigen willen het boompje verstoppen, voor sommigen mag het er niet meer zijn of ze willen er een mooie buitenkant aan geven. Neen! Gewoon luisteren naar de slachtoffers.

Linda Opdebeeck: Waarom bent u zelf niet naar hogere instanties gestapt?

Rik Devillé: Ik denk dat ik met onze werkgroep toch wel naar hogere instanties ben gestapt. In eerste instantie was een hogere instantie voor mij het bisdom. Men gaat niet zomaar naar het bisdom om daar even iets te vertellen. Voor mij is dat al een stap.

Als met hogere instanties het gerecht bedoeld wordt, dan kan ik zeggen dat wij vanaf 1993 slachtoffers naar het gerecht hebben verwezen. In zeer uitzonderlijke gevallen, voor mensen die echt niet alleen naar de politie durfden te gaan, zijn wij meegegaan voor een verhoor, om het vertrouwen te kunnen scheppen en om de overstap te kunnen maken naar het gerecht.

Als de vraag nog anders bedoeld is, stelt u ze maar opnieuw.

Linda Opdebeeck: Wat hebt u aangeklaagd bij minister Verwilghen? Wat waren daarvan de gevolgen?

Rik Devillé: Wat heb ik aangeklaagd bij de heer Verwilghen?

Dat is al een tijdje geleden. Toen hij nog minister van Justitie was, zijn we daar geweest met een bepaald dossier dat volgens de advocaat de spuigaten uitliep. Nadat wij met de advocaat en een paar slachtoffers bepaalde zaken hadden besproken, begon die in te zien dat het geen afzonderlijk punt was, maar bijna een systeem. Toen hebben we samen een afspraak gemaakt bij minister Verwilghen om hem te vragen iets te doen zoals nu hier bezig is. Dat is het, als ik het mij goed herinner, maar ik kan ernaast zitten.

Dat is al zo lang geleden. Sorry voor de leeftijd. Toen heb ik gezegd dat er iets aan de hand was in dit land. Ik herinner mij nog een klein detail uit het gesprek, waardoor misschien de datum van het gesprek kan worden achterhaald.

Ik herinner mij dat wij hem vroegen: “Volgende week ziet u de nieuwe bisschop van Gent.” Dat was toen monseigneur Luysterman.

De minister van Justitie moet naar het schijnt een gesprek hebben met een nieuw benoemde bisschop. Dat is een geplogenheid, zo werd mij toen verteld. Wij vroegen hem eens te zeggen tegen die bisschop dat het zo niet kan. Het was toevallig in dat bisdom dat die erge feiten zich hadden afgespeeld.

Indien u dat wil, kan ik bepaalde mensen bij elkaar brengen om het gesprek beter te reconstrueren.

Linda Opdebeeck: Is u een geval bekend van een veroordeling voor laster en eerroof?

Rik Devillé: Er zijn al slachtoffers veroordeeld. Die moeten dan zwijgen. Dat is heel moeilijk. Het gaat niet over het dossier ten gronde. Nadat de feiten zijn verjaard, kan men in dit land niets meer zeggen of men moet het zeer intern houden. De verjaringstermijn zou veel langer moeten zijn. Hoe dat moet worden opgelost, weet ik niet. Ik heb een aantal suggesties gedaan, maar ik heb er geen oplossing voor.

Linda Opdebeeck: Wat is uw boodschap aan de commissie?

Rik Devillé: Wat is mijn boodschap aan de commissie, zodat dit niet meer zou gebeuren?

Ik heb die vraag al beantwoord in die zin dat ik gezegd heb dat mensen mondig moeten zijn. Kinderen moeten mondig zijn in het onderwijs. Ik hoor dat er pakketten zijn in het onderwijs waarmee het door leerkrachten ter sprake kan worden gebracht. Dat is dan toch al iets. Het enige punt dat blijft, is dat dit ook in parochies moet kunnen, want het is dan wel in het onderwijs zo, maar het komt niet aan de onderwijssystemen toe om daar alleen toezicht op te hebben. Het moet meer neutraal georganiseerd worden. Onze groep heeft nogal angst om opnieuw machtsmisbruik mee te maken. Een organisatie met veel macht moet men even opzijzetten, als het over deze zaken gaat. Men mag hen niet mee laten bepalen. Men moet neutraal en objectief proberen die zaken te behandelen.

Linda Opdebeeck: Kende u voor de oprichting van de werkgroep in 1992 ook al klachten?

Rik Devillé: Die vraag is al beantwoord.

Linda Opdebeeck: Hebt u zelf dossiers aan Justitie gegeven?

Rik Devillé: Heb ik zelf dossiers aan Justitie gegeven?

Nee, dat is niet onze werking. Ik heb het al gezegd. Wij zijn voor die dossiers soms mee geweest en soms, als mensen het niet persoonlijk konden doen, hebben wij het in hun plaats gedaan, maar wij hebben altijd gesuggereerd om mee te gaan.

Linda Opdebeeck: Kunt u voorbeelden geven van tussenkomsten van het gerecht bij de commissie-Adriaenssens?

Rik Devillé: Zijn er overdrachten van onze dossiers geweest?

Dat is een goede vraag, want daarover ontstaat nogal wat onduidelijkheid. Nee, wij hebben onze dossiers niet overgedragen aan het gerecht. Dat wordt vaak – dat lezen wij soms in de kranten – uitgespeeld. Het wordt voorgesteld alsof wij de oorzaak zouden zijn van het kelderen van de commissie-Adriaenssens. Hoe zouden wij de commissie-Adriaenssens hebben willen kelderen? Wij waren net goed bezig, in overleg met de commissie-Adriaenssens, om haar onze dossiers geleidelijk aan te bezorgen.

Er bestaat nog correspondentie tussen de commissie-Adriaenssens en ons. Ik heb hem gezegd dat er zes seconden tijd per slachtoffer zou zijn, als men voor alle dossiers waarvan wij hoopten dat hij die grondig zou behandelen, twee uur gepland had. Dat kon niet. Wij moesten in fasen werken. Een van die fasen was bijvoorbeeld dat wij bij hem verslag gingen uitbrengen van ons bezoek, met twintig, bij de kardinaal. Ik was al een keer naar de commissie-Adriaenssens geweest om te zeggen hoe groot het probleem in onze werkgroep was. Wij zijn daar goed ontvangen.

De dossiers zijn bij de commissie-Adriaenssens in beslag genomen op een donderdag of vrijdag en wij zouden net die zaterdag gaan. Alles was klaar. De afspraak was gemaakt. De broodjes waren bij wijze van spreken besteld. Hoe zouden wij gewild hebben dat de commissie-Adriaenssens geboycot werd?

Sommige mensen maken de link maar er is geen link. Na de zaak-Vangheluwe zijn wij ook opnieuw verhoord door Brugge. Wij hebben opnieuw contact opgenomen met de cel Pedofilie. Wij lazen immers in de krant dat men vroeg wat Devillé of de werkgroep mensenrechten had gedaan met al die dossiers. Zijn die naar het gerecht gegaan? Als er een communicatiestoornis was, moest die worden rechtgezet. Wij hebben hen uitgenodigd en gezegd dat al die mensen doorverwezen waren naar het gerecht. Er is dus contact geweest met de cel Pedofilie. Dan heeft de cel Pedofilie – en niet zoals soms gezegd wordt onderzoeksrechter De Troy – gevraagd wat al die dossiers waren. Ik heb toen gezegd dat ik dat niet kon meedelen omdat het in onze werkgroep de slachtoffers zelf zijn die dat meedelen. Dan werd er gevraagd of er slachtoffers waren die dat wensten. Ik kon een deel van die mensen contacteren en daarvan hebben er – ik ken het getal niet van buiten – 15 of 19 gezegd dat wij hun dossier konden doorgeven. Andere mensen hebben dat geweigerd. Nog anderen – het gebeurde allemaal in heel korte tijd – kon ik niet

contacteren. Er waren nog dossiers bij uit de jaren ’90. Ik moest de telefoonnummers soms nog opzoeken, want sommige mensen had ik al jaren niet gehoord. Wat doet men dan met hun persoonlijke documenten?

Samengevat komt het hierop neer – dat kan men duidelijk in de pv’s lezen – dat de mensen uit onze werkgroep die hun dossier persoonlijk wilden doorgeven dat nog eens, voor de derde keer soms al, aan het gerecht hebben doorgegeven. De andere dossiers zijn gewoon in beslag genomen. Ik heb opgemerkt dat ik daar tegen was en dat dit absoluut niet kon. Er gebeurde net hetzelfde als bij de commissie-Adriaenssens. Het verschil met de commissie-Adriaenssens is echter dat wij zijn doorgegaan met werken, ook al zijn de dossiers in beslag genomen. Wij zijn niet ontmoedigd.

Daarom heb ik nog een mail gestuurd, om Adriaenssens te laten weten dat ik kon begrijpen dat hij ontgoocheld was in die situatie. Hij zei dat hij stopte en dat ik zaterdag niet moest komen. Ik heb hem nog gevraagd voor hoe lang hij stopte en hij antwoordde dat het definitief was. Ik zat daarvan in de put. Hij leverde volgens mij goed werk. Ik heb hem nog aangeraden zijn dossiers terug te vragen, want het is niet omdat ze in beslag genomen zijn dat men ze niet krijgt. Ik heb toen ook gezegd dat als men mijn dossiers in beslag zou nemen, ik niet meer zou weten wie wie is. Ik heb mijn teksten nodig om te kunnen voortwerken. Ik heb toen ook heel mooi alles teruggekregen.

Weliswaar een kopie, maar ik kan voortwerken en het gerecht kan zijn werk doen. Ik denk niet dat ik daar – tenzij iemand mij tegenspreekt en dan zal ik schuld bekennen – een fout heb gemaakt door op deze wijze te werken. Het gerecht moet zijn werk kunnen doen. Dat is toch maar normaal. Ik hoop dat zij hun werk zullen doen. Zij hebben die dossiers uit verschillende arrondissementen.

Ik weet niet of het volgende feit waar is, maar dat moet u eens onderzoeken. In de kranten wordt dit soms uitvergroot en ik weet niet of dit wel moet. Ik wil het toch meegeven omwille van de slachtoffers. Het gaat over het volgende. Is het correct dat men het volgende zegt? Nu citeer ik slachtoffers: “Nee, wij geven ons dossier niet aan mevrouw Pellens, want mevrouw Pellens zal dat grondig bekijken, maar die geeft dat door aan het plaatselijk parket.” Niemand heeft iets tegen mevrouw Pellens. Men mag dat hier niet uit afleiden. Ik heb dat niet gehoord, nooit. Waar hebben mensen wel iets tegen? “Oei nee, terug bij ons en daar is het precies strop gelopen.” Vele mensen willen het ver, niet bij hen. Liever in Brussel, want dan is het neutraal en men hoopt dat het gerecht neutraal werkt. Dat is de opmerking die wij bij slachtoffers horen.

Daarom pleiten wij er ook voor. De slachtoffers hebben bij ons het laatste woord. Zij zeggen dat zij het liever bij De Troy hebben, want daar zal het goed behandeld worden; hij zal dat neutraal behandelen en niet doorsturen naar het plaatselijk parket. Of dat ook zo is, daar hebben wij geen zicht op. Ik weet dat niet.

Als u deze vraag zou willen meenemen. Slachtoffers hebben schrik van plaatselijke parketten. U kunt zich al indenken waarom dat zo is.

Linda Opdebeeck: Waarom was er in 2004 een ontbinding van de werkgroep? U zegt daar dat slachtoffers de weg naar de rechtbank gevonden hadden. Waarom kwam er toen geen nieuwe werkgroep?

Rik Devillé: Dat is nog eens die vraag waarom onze werkgroep in 2004 werd ontbonden. Is daarop voldoende geantwoord of moet ik daar nog eens op antwoorden?

La **présidente**: Vous pouvez continuer.

Linda Opdebeeck: In 2010 hebt u dossiers naar de cel Pedofilie overgebracht. Waarom werd er een andere strategie toegepast en ging u niet meer naar kardinaal Danneels?

Rik Devillé: Waarom werden onze dossiers in 2010 naar de cel Pedofilie gebracht en niet naar kardinaal Danneels? Ik kan daarop antwoorden. De vraag is nog altijd goed, maar mijn antwoord bevestigt de vraag niet. Wij hebben onze dossiers nog wel doorgestuurd… Doorgestuurd is niet het juiste woord; men moet zien hoe men het interpreteert. Een deel is doorgegeven en een deel is in beslag genomen.

Wij blijven dat doen, tot vandaag, ook na het einde van de commissie-Adriaenssens. Soms krijgen we daar problemen mee binnen de werkgroep. Er zijn mensen binnen en buiten de werkgroep die zeggen dat we die dossiers niet meer naar de bisschoppen mogen sturen, omdat we ze zo nog meer informatie geven en zij de dader nog meer uit de wind kunnen zetten. Wij hebben binnen onze werkgroep afgewogen of het zo is. Uiteindelijk – misschien zijn wij verkeerd – hebben wij besloten toch onze dossiers te blijven doorgeven aan de bisschoppen, ook nu nog.

Als wij onze dossiers niet doorgeven, horen wij van sommige slachtoffers dat we het nog nergens hebben verteld. Hoe kan de bisschop het weten als men het dossier niet doorgeeft? Ik vind dat men dat moet doen. Er is wel het probleem dat er dan bewijsmateriaal kan verdwijnen. Die discussie kan men voeren, maar is dat niet de verantwoordelijkheid van diegene die het hoort? Is het niet zijn morele taak in die situatie op te treden? Misschien is hier discussie over mogelijk, ja…

Wij geven nog altijd de raad: schrijf naar de bisschop, schrijf naar de overste.

Linda Opdebeeck: Hebt u een positieve evolutie vastgesteld in de manier waarop de dossiers behandeld werden? Of is er enkel sinds april 2010 iets veranderd?

Rik Devillé: Heb ik een positieve evolutie vastgesteld?

Over de dossiers waarmee het wel goed gaat, wordt natuurlijk niet gesproken. Die zijn er volgens mij echter heel weinig. Of het verbeterd is sinds 2010? Sorry, ik heb niet de bedoeling politieke uitspraken te doen, maar soms denk ik het volgende. Daarmee is het beeld geschetst: het is de vijf minuten politieke moed van het slachtoffer van Vangheluwe om te praten. Meer is er niet nodig.

Voor alle slachtoffers: spreek, zegt het evangelie van Paulus en u zult vrijgesproken worden. Spreek! U weet, ook nu in deze concrete situatie, hoe moeilijk dat is. Heb respect voor slachtoffers en wees niet kwaad omdat zij pas na 30 of 40 jaar spreken. Wij kennen het probleem niet van binnen. Dat is nodig. Ik vind dat dit nog niet opgelost is. Er zijn nog te veel slachtoffers. Dat zeggen wij ook in onze werkgroep. Het is al heel moedig dat onze werkgroep bestaat. In het begin bestonden onze werkgroep en de stuurgroep van onze werking alleen uit begeleiders. Nu is de meerderheid ervaringsdeskundige, zal ik maar zeggen.

Wat verwacht ik van de Staat? Ik heb geen andere verwachtingen dan dat mijn hoop op jullie gericht is.

Linda Opdebeeck: Hebt u opportune info over misbruik in instituten met gehandicapten?

Rik Devillé: Ja. Heb ik problemen met instituten voor gehandicapten? Ja. Waarom? Het werd hier al gezegd. Het gaat over machtsmisbruik. Het is misschien een beetje kort door de bocht, maar als er een probleem is van seksualiteit – pedofilie is dat toch – en men weet dat een celibataire man, die verplicht ongehuwd is en beloofd heeft geen seks te hebben, zich daar niet aan kan houden, dan weet u ook dat er kanalen zijn waarlangs dat zijn weg moet vinden. Als mensen een machtspositie hebben en geen evenwichtige manier hebben om met hun seksleven om te gaan, dan komt men tot deze toestanden, waarin men de zwakste gebruikt.

Dat wil niet zeggen dat wij de slachtoffers nog met een probleem moeten opsolferen en hen erop moeten wijzen hoe zwak zij waren. Daar gaat het niet om. Zij zitten in een zwakke positie. Of het nu een gehandicapt, blind kind betreft of een leerling die begaafd is, die de préféré is van een persoon en die op zijn kamer mag komen, dan nog zijn dat evengoed slachtoffers. Het is een beetje zoals in een sekte. Men wordt uitgekozen. Men kiest daar niet voor. Men heeft op voorhand al beslist welke persoon men zal misbruiken en die loopt daarin. Gehandicapte kinderen hebben nog minder mogelijkheden. Zo kennen wij schrijnende zaken.

Stel u de zaak voor van een gehandicapt kind, dat niet kan spreken, dat motorisch gehandicapt is. Een van de adviezen voor de uitspraak van de rechter was dat het gehandicapt kind, dat niet kan praten en motorisch zwak beweegt, uit een rij personen de dader wel heeft aangewezen, maar dat het te laat was. Het moet binnen de zes seconden, of zoiets, gebeuren. Het kind heeft te lang getwijfeld. Wie weet hoe dat kind, dat niet kan spreken en geconfronteerd wordt met die dader, dat moet doen? Heb daar toch een beetje respect voor. Moet dat dan echt zo gebeuren, volgens die regels?

Linda Opdebeeck: Moet er een onafhankelijk meldpunt komen?

Rik Devillé: Moet er een onafhankelijk meldpunt komen? Ik denk dat u daar een beter zicht op kunt krijgen dan wij. Na iedereen gehoord te hebben, zult u wellicht kunnen zeggen waaraan er iets schort. Dan zult u besluiten moeten nemen. Wij pleiten ervoor dat slachtoffers niet in schuifjes bekeken zouden worden. Er moet een gehele structuur zijn, therapeutisch, juridisch en ontdaan van alle machtsstructuren. Men moet gewoon de dingen kunnen zeggen zoals ze zijn en daarvoor een kader scheppen, zodat men een duidelijk inzicht in de grootte van het probleem kan krijgen. Zoiets moet er dus kunnen zijn, maar dat vraagt

vele uren therapie. Men kan daar niet eens gauw vijf minuten mee bezig zijn. Dat is een serieuze investering.

Linda Opdebeeck: Hebben slachtoffers genoeg kansen bij de hulpverlenende sector?

Rik Devillé: Dat sluit daarbij aan. Dat is één aspect, maar het is niet voldoende. Slachtoffers eisen ook erkenning en gerechtigheid. Dat houdt ook in dat de dader gestraft wordt. De therapie is bij wijze van spreken het straffen. De wijze waarop de dader gestraft wordt, is een therapeutisch stuk van het proces. Therapie zonder straf voor de dader gaat niet. Ik geef een paar voorbeelden die niet kunnen volgens de wet, maar waarvoor men wel respect moet hebben.

Op een bepaald moment zegt een slachtoffer in een therapeutisch gesprek dat zij een dikke krokodil op het graf van de dader zou willen zetten. De therapeut zegt: doe dat eens, mevrouw. Wat heeft die mevrouw gedaan? Ze heeft een zware ijzeren krokodil laten maken en die goed laten vastzetten op een graf. Iemand anders heeft grafschennis gepleegd door iets op een graf te schrijven. Ik zal het woord hier niet uitspreken, want het zou kunnen worden herkend. Als dat gebeurt, beste mensen, wees dan toch even mild voor degene die dat doet, want het is een verwerkingsproces. Ik weet wel dat het grafschennis is en dat dat niet kan, maar… ik weet het niet.

Linda Opdebeeck: Wat bedoelt u met de dossiers inzake anonieme bevallingen? Hebben diensten zoals Kind en Gezin daarvan kennis?

Rik Devillé: Wat bedoel ik met de dossiers inzake anonieme bevallingen? Indien u meer wilt weten over anonieme bevallingen, kunnen wij daar een hele vergadering aan wijden. Iemand die verbonden is aan onze werkgroep kan daar veel beter dan ik info over geven. Er zijn mensen in onze werkgroep die voor bepaalde thema's, zoals geboorten onder x, veel beter bevoegd zijn dan ik. Ik kan alleen maar zeggen dat het om dramatische feiten gaat, die zowel moeder als kind jarenlang achtervolgen.

Linda Opdebeeck: Hoe systematisch werkt de slachtoffer-dader?

Rik Devillé: Daarstraks is gevraagd waarom er niet meer gebeurd is in de jaren '90. In 1994 schreef ik een boek *De katholieke ziekte*, dat alleen over deze dingen handelde. In mijn eerste boek had ik daar geen woord over gezegd. Twee jaar later, in 1994 schreef ik *De katholieke ziekte*. Lees het, het is nog altijd actueel! Nee, nu maak ik reclame, sorry. Het is trouwens niet meer in de handel. Ik bedoel maar dat ik daarin uitleg, aan de hand van het backlashmechanisme, hoe het systeem werkt. Het kreeg echter geen gehoor. Wij meenden dat mensen die er therapeutisch of juridisch mee bezig zijn, zo hulp zouden krijgen om ermee om te gaan.

In 1997 werden in het boek *In de ban van de Kerk* vijf casussen uitgewerkt, met een theologische, dus binnenkerkelijke, beschouwing en ook een juridische beschouwing, waaraan verschillende kerkjuristen hebben meegewerkt. De vraag werd behandeld hoe men met die slachtoffers kon omgaan. Wij waren toen al echt inhoudelijk met die problematiek bezig. Toch horen wij nu nog altijd het verwijt waarom wij niet meer hebben gedaan.

Ja, maar waarom kregen die dingen geen gehoor? Dat is onze vraag dan. Niemand wilde ervan weten. Ik weet nog wat het commentaar van *De Standaard* op dat boek was, namelijk dat het krakkemikkig was. Ja, krakkemikkig; en dat was het dan.

Linda Opdebeeck: Zijn er verschillen in periodes of arrondissementen?

Rik Devillé: Dat is vanuit een beperkte invalshoek bekeken, namelijk die van onze werkgroep. Wij hebben niet de pretentie te zeggen het terrein volledig te kennen. Wij zijn slechts vrijwilligers die zich hebben bezig gehouden met de dingen waarmee mensen spontaan naar ons kwamen.

Als u dat aan ons vraagt, en dat is dus zeer beperkt, zou ik zeggen dat de as Antwerpen-Brussel min of meer normaal is, maar alles wat daar links en rechts van ligt niet. Ik ken vooral Vlaanderen. Het spijt me dat Wallonië wat minder in de verf komt te staan. Wij beginnen echter te zien dat er ook meer en meer klachten uit Franstalig België opduiken, vooral uit Namen en Luik, maar ook uit Doornik. Eigenlijk dus uit alle bisdommen.

Alles wat dus links en rechts van de as Antwerpen-Brussel ligt, en hoe meer men naar de grens toe gaat, hoe moeilijker het wordt. Dat is mijn invalshoek.

Linda Opdebeeck: Hebt u informatie over hoeveel geestelijken naar Afrika werden gestuurd en over het misbruik in de kolonies?

Rik Devillé: Die vraag is eens door ons gesteld in het kader van ons eerste pleidooi voor een parlementaire onderzoekscommissie. Wij stelden voor aan de Kerk te vragen wie ze daar benoemd hebben, hoeveel keer mensen verplaatst werden en naar waar. Dat moet te achterhalen zijn op basis van een lijst.

Het is natuurlijk wel zo dat er ook nu nog mensen zijn die klachten hebben over paters die in Afrika zitten. De problematiek van geestelijken in het buitenland is er dus inderdaad.

Linda Opdebeeck: Wat is uw verhouding met de commissie-Halsberghe?

Rik Devillé: Wij mochten daar geen contact mee hebben. Wij hadden daar normaal ook geen contact mee. Ik heb daar wel een paar keer contact mee gehad in bepaalde, bij momenten moeilijke dossiers. Het is pas nu de commissie-Halsberghe gestopt is dat ik heb gehoord dat die commissie tot de vaststelling was gekomen dat ze niets meer kon doen, omdat de bisschoppen haar van haar taak ontheven hadden in die dossiers.

De commissie-Halsberghe werkte eerder juridisch. Zij was een juriste, dus dat was normaal. De commissie-Adriaenssens daarentegen werkte eerder therapeutisch. Daar heb ik een persoonlijke, mogelijk irrelevante bemerking bij. Men moet de Kerk vragen of het een tactiek was mevrouw Halsberghe van haar taak te ontheven op het moment dat de commissie-Halsberghe financiële regelingen begon voor te stellen met bedragen van vijftig- tot honderdduizend euro, terwijl zij zelf van mening was nog wel bezig te zijn. De Kerk zal uiteraard zeggen dat dit niet zo was. Dat moet u aan haar vragen. Ik heb echter het vermoeden dat zij dat op die wijze probeerde op te lossen en dat de Kerk zag dat plots serieuze bedragen werden genoemd.

Dat gebeurt niet in de nieuwe commissie.

Raf Terwingen (CD&V): Mijnheer Devillé, u zegt dat u geen dossiers hebt overgemaakt aan de commissie-Halsberghe?

Rik Devillé: Neen.

Raf Terwingen (CD&V): Er lijkt immers toch sprake te zijn van een dossier en het heeft uiteindelijk zelfs geleid tot een verzoek tot schadevergoeding van u ten opzichte van de commissie-Halsberghe. Ik kan even niet goed volgen.

Rik Devillé: Daarom schrik ik ook. Ik dacht dat alle dossiers die ik overmaakte aan de bisschoppen, bij de commissie-Halsberghe terechtkwamen. Daarom schrik ik nu dat er slechts 35 zijn bij de commissie-Halsberghe. Ik dacht dat alle dossiers daar waren.

La **présidente**: Comme M. Devillé l'a expliqué, il transmettait les dossiers à la Conférence épiscopale qui, elle, devait normalement les transférer à la commission. Comme il nous l'a dit tout à l'heure, il a remarqué que très peu de dossiers avaient été transférés à la commission Halsberghe.

Rik Devillé: Ik deed geen rechtstreekse contacten meer. In het begin wel, maar later niet meer omdat de bisschoppen schreven dat ik geen contactpersoon was, dat er geen contact mocht zijn met Devillé, dus ik kreeg geen reacties meer.

Ik heb de dossiers dus niet aan de Bisschoppenconferentie bezorgd, maar aan bisschoppen of oversten, al naargelang de zaken. Ik heb dat niet zelf gedaan, de slachtoffers hebben dat gedaan. Ik heb daarnet uitgelegd hoe dat werkte.

De slachtoffers gaven dat door aan de bisschoppen. Soms ging ik wel naar bisschoppen met verschillende dossiers of met een lijstje van dossiers die zouden moeten worden afgehandeld.

Mijn uitgangspunt was toen dat zij die allemaal doorgaven, aangezien zij het meldpunt hadden. Ik schrok ervan dat zij er slechts 35 had, want waar waren die andere dossiers dan?

Raf Terwingen (CD&V): Er is sprake van dat er van u een schadevergoeding werd gevraagd door de commissie-Halsberghe omdat u een bepaald dossier zou hebben bezorgd. Uiteindelijk bleek dat niet tot een veroordeling te leiden.

Hoe moet ik dat dan zien? Is het dan ook via die omweg gegaan?

Rik Devillé: In dat dossier heb ik een rechtstreekse correspondentie gevoerd met mevrouw Halsberghe. Als zaken verjaard waren, kregen wij, net zoals in de burgerlijke rechtspraak, laster en eerroof op ons dak. Dat was het geval in een bepaalde zaak.

Raf Terwingen (CD&V): Er werd dan toch een dossier rechtstreeks door u aangebracht?

Rik Devillé: Het dossier is niet door ons bij haar aangebracht, maar is bij haar gekomen via de bisschop. Dat dossier werd op andere momenten besproken.

La **présidente**: Nous sommes en train de parler d'un dossier particulier que tout le monde peut retrouver. J'aimerais que cette discussion s'arrête. Nous pourrons toujours nous réunir en huis clos pour parler d'un dossier particulier mais je ne pense pas que ce soit la question ici.

Linda Opdebeeck: Hoe werd de werkgroep bejegend door kardinaal Danneels?

Rik Devillé: Ik hoop dat het voorlezen van de brief van onze voorzitster – wij hebben ter zake trouwens nog verschillende, andere verslagen – een duidelijk beeld geeft van de manier waarop onze werkgroep werd bejegend.

Wij zouden graag hebben dat in die periode eens – al is het maar één keer – de naam van onze werkgroep op papier zou komen, zodat duidelijk wordt dat ze bestaat en zodat ze wordt erkend. Wij willen dat niet zozeer, omdat zulks belangrijk is, maar omdat zodoende de slachtoffers zouden worden erkend.

Wij hebben genoeg documenten die getuigen van de manier waarop leden van onze werkgroep bij de kardinaal werden onthaald of van de manier waarop ik werd onthaald, toen wij nog niet zo erg met Danneelstapes en zo bezig waren. Hadden wij dat maar gedaan. Het zou veel gemakkelijker zijn geweest. Er zijn niettemin verslagen van gesprekken die slachtoffers hebben gemaakt en die indien nodig kunnen worden ingekeken. De verslagen getuigen van de manier waarop wij bij de kardinaal werden ontvangen.

Linda Opdebeeck: Heeft de werkgroep weet van slachtoffers binnen andere kerken in ons land? Werden zij op dezelfde manier behandeld?

Rik Devillé: Soms had ik toevallige contacten. Ik herinner mij een bepaald dossier met een protestantse dominee. Dergelijke contacten gebeuren echter heel sporadisch.

Linda Opdebeeck : Bedoelt u echt dat de Kerk zich boven de Staat en de wet stelt?

Rik Devillé: Ik hoop van niet. Ik hoop ook dat de gelegenheid daartoe niet wordt geboden. Ik heb in mijn laatste stukje gezegd dat het probleem vooral hier zit, dat het een probleem van hier en van de mentaliteit van hier is. Niemand is dus te slechter trouw of wil aan doofpotpolitiek doen. Daarom gaat het allemaal misschien niet. Ik weet het niet. Het probleem zit echter hier.

Als iemand er zo sterk van overtuigd is dat een priester dergelijke feiten niet kan plegen, dan is er een probleem. Denk ook aan wat de bewuste magistraat ineens tegenover een politiemens aangaf, namelijk dat het niet kon. Hij vroeg ook aan de politieambtenaar in kwestie of hij wel wist over welke familie het ging. Hij opperde dat het om een heel katholieke familie ging en dat het dus niet kon.

Het voorgaande is dus het probleem. Een dergelijke reflex zou niet mogen worden gemaakt. Een klacht moet neutraal kunnen worden beluisterd. Het is ook niet omdat er een klacht is dat er meteen moet worden gestraft. Wij vragen dat ook nergens. Wij vragen enkel een correct onderzoek. Wij willen niet dat er wordt geweigerd een onderzoek naar iemand in te stellen, omdat iemand zus of zo is. Dat willen wij niet.

Linda Opdebeeck: Denkt u dat de Kerk nu nog macht heeft over het gerecht?

Rik Devillé: Denk ik dat de Kerk nu nog macht over het gerecht heeft? Ik verwijs ter zake naar het laatste stuk van de Franstalige brief van de bisschop uit Rome naar de bisschop in Bayeux, die wij hebben gelezen.

Ik wil de briefschrijver niks verwijten. Hij haalt echter Paulus aan. Hij schrijft dat het beter is voor zijn geloof te sterven en in de gevangenis te zitten dan een priester uit te leveren. Wij belanden daardoor bijna in de catacomben of in de Russische achtervolgingen van het communisme.

Met welke vergelijkingen zijn we bezig? Hoe komt men ertoe zoiets te schrijven? Ik hoop dat wij daar niet intrappen. Wij moeten dat mechanisme doorzien.

U vraagt: denkt u dat de Kerk nog macht heeft? Ze mag van mij macht hebben. Iedereen moet macht hebben om te kunnen leven. De vraag is hoe men die macht gebruikt. Er is een verschil tussen het gebruiken van macht, wat volgens mij positief is, en het misbruiken van macht.

Linda Opdebeeck: Wat kan deze commissie doen?

Rik Devillé: Wat kan deze commissie doen?

La **présidente**: Vous ne devez répondre à cette question que si vous le voulez. (…) Mais allez-y, je pense que vous l'avez déjà dit.

Rik Devillé: Ik bedank jullie allemaal om te willen luisteren. Luisteren is altijd belangrijk als het over slachtoffers gaat, in welk stuk van de samenleving dan ook. Ook in dit stuk is de eerste fase een stoel nemen, gaan zitten en luisteren: "Zeg het eens."

La **présidente**: Je vous remercie. Je donne la parole à M. Valkeniers qui a demandé la parole sur un point particulier que vous avez soulevé il y a un instant.

Bruno Valkeniers (VB): Ik herhaal een belangrijke uitspraak van u. Via het verslag kunnen we nagaan hoe u het precies hebt gesteld, maar u zei tijdens uw uiteenzetting dat de Kerk niet meer haar eigen regels mag hebben die boven de Staat staan. Nu zegt u: ik hoop dat de Kerk haar eigen regels niet heeft die boven de Staat staan.

Wat is het nu? Staan ze volgens u boven de Staat? Is dat bij de Kerk niet alleen een indruk, maar een feit? Of hoopt u het? Dat is toch een wezenlijk verschil.

Rik Devillé: Ik heb dat proberen te beantwoorden met een vraag van hier. Natuurlijk, objectief gezien, moet dit land sterk genoeg zijn om de democratische regels te bepalen. Zo simpel ligt dat volgens mij.

Maar hoe gaan mensen van het land om met iemand die aanbelt en een kepie draagt en u iets doet doen, wat een misdaad is?

Linda Opdebeeck: Normaal gezien mag ik niets zeggen, maar ik wil toch meegeven dat Rik op een bepaald moment in zijn uiteenzetting heeft gezegd dat het dankzij de slachtoffers is die hebben gesproken dat wij hier zitten. Dat is maar ten dele waar. Het is dankzij hém dat wij hier zitten. Onze groep wil hem daarvoor danken. Het is Rik die de eerste keer in 1990 naar mij heeft geluisterd. Hij heeft mij de kracht gegeven om hier te zitten.

La **présidente**: Je voulais dire deux mots. Il nous reste une autre audition à opérer. Par respect pour les personnes présentes, j'espère que nos commissaires resteront en séance. Je voulais rappeler à M. Devillé et à Mme la présidente qu'ils peuvent nous transmettre tous les document qu'ils jugeront utiles. Je les ai entendu dire qu'il y avait encore des rapports sur la manière dont les victimes ont été accueillies par l'Église ou par la justice. Si ces rapports sont anonymes, n'hésitez pas à nous les transmettre. Il vous appartient également de déterminer la manière dont nous pouvons utiliser ces documents: si on peut les consulter, les distribuer. Cela dépendra de vous.

Y avoir accès nous permettra de mieux travailler. N'hésitez donc pas à nous communiquer le plus de documents possible et à nous dire dans quelles conditions nous pouvons travailler sur ces documents. J'ignore si M. Devillé va rester pour suivre l'audition de Mme Halsberghe mais j'aimerais m'entretenir avec lui une dizaine de minutes. Vous restez? Parfait!

Je vais suspendre la réunion pendant dix minutes pour que tout le monde puisse se restaurer et se dégourdir les jambes.

De openbare commissievergadering wordt geschorst van 18.17 uur tot 18.41 uur.
La réunion publique de commission est suspendue de 18.17 heures à 18.41 heures.

La **présidente**: Nous allons reprendre nos travaux avec l'audition de Mme Halsberghe, de l'association SNAP Belgium, qui va nous livrer son témoignage.

Lieve Halsberghe: Madame la présidente, je vous remercie de me recevoir. Je peux m'exprimer dans les deux langues.

Ik zal eerst in het Nederlands uitleggen wat mijn organisatie is en wie ik ben. Mijn naam is Lieve Halsberghe, niet te verwarren met Godelieve Halsberghe, met wie er een klein leeftijdsverschil is. Er is wel een familieband tussen ons. Zij is ook de reden waarom ik hier zit eigenlijk. Toen zij mij haar verhalen vertelde, die zo verschrikkelijk waren, heb ik gezegd dat wij niet meer mogen zwijgen. Daarom zit ik hier.

Ik ben in eerste instantie bij Rik Devillé langsgegaan en toen hebben wij de werkgroep terug uit de grond gestampt. Door onderzoek is gebleken dat dit misbruik, en vooral het ontkennen en het verstoppen van dit misbruik door de hiërarchische oversten van de Kerk? niet louter een Belgisch fenomeen is, maar een internationaal fenomeen. Er zit een welbepaalde systematiek in. Daarom ben ik op de vraag van SNAP ingegaan om met hen samen te werken en ook een Europees netwerk te vormen van slachtofferverenigingen die moeten kunnen inspelen op het internationale netwerk dat de Kerk is.

SNAP is in het Engels Survivors Network of those Abused by Priests, maar in België noemen wij het het Overleversnetwerk van Slachtoffers van Seksueel Misbruik. Wat is SNAP juist? SNAP is een zelfhulpgroep van mannen en vrouwen die als kind seksueel misbruikt werden. Door met lotgenoten in contact te komen, vinden de leden genezing en ook kracht. SNAP is in 1989 in Chicago opgericht door Barbara Blaine. Er zijn nu ongeveer een honderdtal lokale afdelingen in Amerika, Canada en Europa.

De missie van SNAP kunt u ook vinden op onze kleine website. Ik heb wat papieren uitgedeeld. De bedoeling van SNAP is de waarheid naar boven te brengen en het beoogt gerechtigheid voor de slachtoffers.

Wat is het doel? De slachtoffers hulp aanbieden, luisteren, praten, mensen bij elkaar brengen en lotgenoten – ook ouders – met elkaar in contact brengen. Als de mensen dan komen met specifieke vragen, zoeken wij hulp bij specialisten en sturen wij die mensen door.

De functie van SNAP is een soort van controlefunctie die nodig is om te weten of iemand geen hulp heeft gekregen in bepaalde procedures; die personen kunnen altijd bij ons terecht met een klacht en wij kunnen dan bepaalde bellen laten rinkelen.

Waarom heb ik voor SNAP gekozen? Het is de grootste internationale organisatie met heel veel knowhow en veel specialisten werken ermee samen. Wij kunnen dus op die informatie rekenen om bepaalde problemen op te lossen.

Ik heb geen lange tekst voorbereid om hier voor te komen lezen, maar ik heb wel een aantal punten opgeschreven die het meest aan bod komen als slachtoffers met ons contact opnemen.

Als ik de slachtoffers vraag wat zij juist willen, is het eerste antwoord: gerechtigheid. De dader moet gestraft worden of moet minstens met zijn daden geconfronteerd worden. Dat de dader bekent, is namelijk essentieel voor de erkenning van het slachtoffer.

Een andere veel voorkomende vraag van slachtoffers is: kent u nog andere lotgenoten? Zij weten allemaal intuïtief dat zij niet alleen waren als slachtoffer in een bepaalde school of zo, maar zij willen bevestiging zien daarvan. Dat is onze bedoeling, dat wij slachtoffers met elkaar in contact brengen en een manier zoeken om dat toe te laten. Ik zou graag vragen of u ons daarbij wil helpen. Aangezien dossiers op vijfentwintig verschillende plaatsen zitten, is het voor sommige slachtoffers onmogelijk om mensen te vinden die al zijn aangemeld bij andere instanties. Dat is toch wel de meest voorkomende vraag van de slachtoffers. Als er op een of andere manier een soort van databank zou kunnen zijn waar slachtoffers terechtkunnen, dan denk ik wel dat dit een goede zaak zou zijn voor hen.

Het derde punt is dat men de waarheid wil kennen. Zelfs als zij klacht indienen, worden zij immers niet geïnformeerd over hoe het staat met andere klachten. Dat niet-weten is gewoon verschrikkelijk. Dat duurt soms decennialang en men kan dat niet uithouden. Er was iemand van wie een familielid zelfmoord had gepleegd die mij schreef dat er een onderzoek was gebeurd naar de dader. Zij had dat pas achteraf vernomen. Haar familie werd daar helemaal niet van op de hoogte gebracht, terwijl het duidelijk was dat het slachtoffer door die dader was misbruikt.

Hier is ook al gevraagd waarom de slachtoffers zolang wachten om te praten. Dat is een vraag waarop al heel wat psychologen een antwoord hebben gegeven. Ik heb hier bijvoorbeeld een heel goed boek bij dat het daarover heeft, van een dame die al heel wat jaren met incestslachtoffers werkt. Het is gewoon een trauma uit de jeugd dat verdrongen wordt en dat alleen door *triggers* naar boven komt.

Een ander punt. Ik krijg van de slachtoffers de vraag waarom er zoveel heel lichte straffen zijn voor deze zeer zware misdaden. In een bepaald instituut voor gehandicapten in Vlaanderen zijn er bijvoorbeeld een paar mensen veroordeeld voor decennialange verkrachtingen van mentaal gehandicapte kinderen. Die dader heeft tien jaar gekregen. Voor bepaalde massale misdaden zou de straf misschien wel iets zwaarder mogen zijn. Het gaat hier niet over honderd verkrachtingen, maar over duizenden verkrachtingen. In andere gevallen heb ik van de slachtoffers vernomen dat bij aanmelding van tien slachtoffers die klacht hadden ingediend, de dader 1 000 euro boete kreeg en een voorwaardelijke straf. Ik merk ook dat er heel veel opschorting van straf is. Als er dan uiteindelijk een veroordeling komt – in een heel miniem aantal gevallen – is er ook vaak opschorting van straf. Dat betekent dan dikwijls dat de dader gewoon terug in het onderwijs kan stappen omdat hij geen strafblad heeft, als ik mij niet vergis. Dat zijn toch wel elementen waarop misschien wat beter moet worden gelet. Er worden ook veel klachten geseponeerd bij Justitie

en politie. Dat is ook iets wat heel veel wordt opgemerkt.

Er is ook zware druk op de slachtoffers en hun familie om geen klacht in te dienen. Zo kennen wij een moeder die uiteindelijk de moed had om een klacht in te dienen over het misbruik van haar zoon, die dreigtelefoons kreeg en uiteindelijk haar werk verloor. Er zijn ook veel slachtoffers die ook vandaag nog anoniem willen blijven omdat zij bang zijn voor wat hun omgeving zal zeggen en omdat zij hun werk niet willen verliezen.

Ik vind het spijtig dat mensen louter om die reden niet kunnen praten.

Er zijn ook slachtoffers die vinden dat het misschien nu het moment is voor de Kerk om een initiatief te nemen in plaats van andersom. Als organisatie willen wij dat de kerkoversten de namen vrijgeven van de daders. Wij willen dat de mensen die schuldig verzuim hebben gepleegd en de daders hebben opgevangen ook gestraft worden, niet kerkelijk maar gerechtelijk. Het is nu eindelijk tijd dat de Kerk haar archieven en haar in overeenstemming met de canonieke wet geheimgehouden dossiers aan het gerecht geeft. Dat doet ze nog altijd niet.

Recentelijk is er nog het voorbeeld geweest van een dader die in Zuid-Amerika zat. Het slachtoffer had al jaren voordien aan de commissie van mijn tante gevraagd om de dader terug te halen uit dat land. Dat gebeurde slechts nadat het verhaal in de pers was gekomen. De vraag van het slachtoffer was nochtans niet veranderd. Op het moment dat het verhaal in de pers kwam, had een bepaald bisdom plots wel een archief van de man. Dat was nog maar van 11 of 12 mei 2010.

Het is ook heel typisch dat er altijd excuses worden gegeven om niet te moeten ingaan op de vraag van slachtoffers naar erkenning. De heer Devillé heeft dat volgens mij ook al aangehaald. De daders zijn altijd oud en ziek. In één bepaald geval zei men mij dat de dader te oud was om te komen getuigen of praten. Hij had een beroerte gehad. De man was echter niet te oud om de mis nog voor te gaan. Ze verzinnen allerlei leugens.

Een bepaald dossier van mijn tante heb ik heel grondig gelezen. Het betrof de pater die in Canada kinderen heeft misbruikt. Alle brieven heb ik gelezen. Het is de ene leugen na de andere. Zelfs vandaag schrijven ze dingen in de pers en naar anderen die niet met de waarheid stroken.

Een ander probleem waarover ik met slachtoffers heb gesproken, maar dat nog niet echt bekend is, betreft mensen die slachtoffer zijn geworden van verschillende daders. De reden daarvoor is dat kinderen als kleine slachtoffers elk gevoel verliezen van wat al dan niet kan tussen kinderen en volwassenen. Daardoor verliezen ze ook hun weerbaarheid. De daders voelen dat. Het gevolg is dat die slachtoffers met verschillende daders vaak minder snel worden geloofd. Die mensen hebben het dan nog moeilijker om dat uit te leggen.

De typische uitvluchten van slachtoffers zijn drugs, alcohol, zelfverminking of zelfmoord. Iemand die drugs heeft genomen omwille van het slachtoffer zijn, heeft ook veel meer moeite om geloofd te worden.

Een van de slachtoffers heeft mij gezegd dat het heel belangrijk is op te merken dat het volledige leven van de slachtoffers door het misbruik wordt aangetast. Hij zei het volgende:

“L'inceste et la pédophilie traumatisent car ils sont vécus sous l'égide d'une figure d'autorité. Les liens symboliques d'éducation et de protection sont alors rompus. L'enfant, sans aucun repère fiable, part alors à la dérive et le restera aussi longtemps que personne ne lui permettra de définir et de circonscrire son traumatisme.”

Het volgende punt waarop ik graag jullie aandacht wil vestigen, is heel dringend. Alhoewel veel slachtoffers er wel in geslaagd zijn om hun leven weer in handen te nemen, zijn er ook heel veel slachtoffers die in een heel precaire financiële situatie zitten. Dat is indirect het gevolg van het misbruik. Dat is een probleem waaraan heel dringend iets gedaan moet worden, ook omdat de slachtoffers dikwijls niet in de mogelijkheid zijn om zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat. In België wordt een advocaat per uur betaald. Dat is voor die mensen gewoon totaal onmogelijk.

Veel slachtoffers betalen ook schandalige prijzen voor therapieën. Ik bedoel dat de therapieën die zij nodig hebben, een ongelofelijke hap uit hun budget nemen. Als dat ten gevolge van het misbruik is, dan vind ik het niet terecht dat het slachtoffer daarvoor zelf zijn hele leven lang moet opdraaien. Ik heb daarover enkele cijfers. Een van de Belgische slachtoffers heeft mij gezegd dat zij 280 euro per maand betaalt. Dat is per jaar dus een gigantisch budget. Een slachtoffer uit Engeland zei mij dat zij 475 pond per maand betaalt. Ik vind het belangrijk om over die zaken even na te denken.

Ik wil graag nog iets zeggen over de vaststelling dat er zo weinig dossiers bij mijn tante terechtgekomen zijn. De enige conclusie die ik kan trekken, is dat de oprichting van de commissie van mijn tante gewoon een pr-stunt van de Kerk was. Dat is zo, omdat wij nu heel veel meldingen krijgen van mensen die via allerlei andere kanalen klachten hebben ingediend. Ik weet pertinent – ik heb het aan mijn tante gevraagd – dat die klachten nooit ofte nimmer bij haar zijn binnengekomen. Het gaat waarschijnlijk niet om 10 of 20 klachten, maar om veel meer gevallen die nooit bij haar zijn aangekomen. Ik heb daar een paar specifieke meldingen van gekregen.

Dikwijls zegt men dat er vroeger geen klachten werden ingediend, maar dat is ook niet echt waar, denk ik. Ik heb een aantal meldingen van mensen die vroeger wel een klacht ingediend hebben of van dappere ouders die zelfs in de jaren '60 of vroeger naar de school of het gerecht zijn gestapt, maar telkens de deur in het gezicht kregen.

Het is niet alleen nu dat de mensen een klacht durven in te dienen, vroeger werd dat ook al gedaan.

In een bepaald geval in Wallonië bleef de leraar gewoon in de klas en moest het kind daar ook blijven zitten, terwijl zijn ouders samen met de geneesheer al een klacht hadden ingediend.

Wij hebben heel veel meldingen van klachten die bij de politie terechtkwamen en waaraan geen gevolg werd gegeven. Ik heb een paar voorbeelden uit Namen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Limburg en Luxemburg. Dat is bijna uit het hele land.

Er zijn ook voorbeelden in het bisdom van Mechelen-Brussel, waar onder andere in de jaren '80 een bekende pedofiliepriester werd overgeplaatst. Wij weten allemaal dat kardinaal Danneels daar toen bisschop was.

De Kerk heeft een systeem om dat soort problemen aan te pakken. Wij hebben dat gehoord van mensen die in de Verenigde Staten professioneel bezig waren met het opruimen van pedofiliedossiers.

Een van die mensen is Patrick Wall. Hij is nu geen benedictijner monnik meer, maar een advocaat die nu al meer dan twintig jaar voor slachtoffers werkt. Toen hij nog benedictijn was, moest hij naar plaatsen waar er pedofiliegevallen waren en moest hij ervoor zorgen dat alles verdween.

Er is nog een probleem waarover ik nog niet veel heb gehoord. De pedofiele priesters die worden betrapt of veroordeeld, duiken ergens incognito onder in de maatschappij. Ik heb al gemerkt dat, zodra er iemand wordt opgemerkt en herkend, hij opnieuw moet verdwijnen.

Niemand wil zo iemand in zijn straat, maar als men zegt dat die moet verdwijnen, verhuist die gewoon naar de straat van iemand anders. Ik vind dat er een meer systematische oplossing moet komen dan zomaar in de anonimiteit te verdwijnen.

De verhalen die wij in België horen van slachtoffers, komen ongelooflijk overeen met verhalen uit het buitenland, ook in verband met overplaatsingen. Dat komt omdat er een soort van draaiboek is en er bepaalde richtlijnen zijn vanuit het Vaticaan hoe met dat soort gevallen om te gaan.

De heer Devillé heeft over dat document uit 1962 gesproken. Ik heb dat laten verdelen. Dit is niet het document, dat gewoon online staat, maar het is een verklaring van Thomas Doyle. Thomas Doyle is een *canon lawyer* die reeds sinds 1985 werkt voor slachtoffers van seksueel misbruik, omdat hij vroeger voor het Vaticaan werkte en ook met dit soort gevallen te maken kreeg. Hij is daar uitgestapt en is voor de slachtoffers beginnen te werken. De uitleg is in het Engels, maar op die manier kunt u dat document een beetje beter begrijpen en te weten komen wat de bedoelingen zijn van de Kerk.

Dan is er een specifiek dossier, waarover ik redelijk veel weet, van een bepaalde pater, die naar het buitenland is getrokken, naar Canada, en daar kinderen heeft verkracht, jaren aan een stuk, en die dan gevlucht is voor een rechtszaak. Die man woont reeds 15 jaar in ons land met onwettige papieren. Hij werd door de Kerk geholpen, zijn advocaten in Canada hebben hem waarschijnlijk geholpen. De paters zeggen dat het de rechtbanken zijn die hem hebben gezegd dat hij het land moest verlaten. In elk geval, er is ook een zwaar probleem in dit dossier met zijn paspoort, want hij woont reeds 15 jaar in ons land met onwettige papieren en hij wordt gezocht door Interpol. Dat kan zomaar. Dat zou voor elke andere misdadiger niet kunnen, maar omdat het een priester is die wordt beschermd door zijn orde, gebeurt daarmee niets. Ik vind dat toch wel heel erg angstaanjagend.

Dan zijn er nog een paar opmerkingen in verband

met de taal van de Kerk. Als de mensen van de Kerk iets zeggen, bedoelen zij niet altijd hetzelfde als wat wij bedoelen. Ik heb reeds gemerkt dat zij niet echt goed beseffen wat verkrachting eigenlijk is. Zij hebben het dikwijls over heel gewelddadige verkrachtingen. Het moet bijna een moord zijn vooraleer ze het als verkrachting zullen zien.

Het is ook heel belangrijk om daarmee rekening te houden als u een vraag stelt en hij bedoelt iets anders.

Ik heb ook een aantal zaken laten uitdelen. Ik heb een catechismus gevonden uit de jaren '60 uit het bisdom Brugge. Daar staan een paar artikels in, namelijk artikel 220 en artikel 221, over wanneer iemand medeschuldig is aan de zonden van iemand anders. Ik denk dat u deze artikels misschien eens op hen zou kunnen toepassen. Zij zeggen expliciet dat men medeschuldig is als men degene die het kwaad doet in bescherming neemt, terwijl zij hun broeders altijd in bescherming nemen.

Dan is er ook het internationale verhaal. Er zijn heel veel slachtoffers die naar het buitenland gaan. Er zijn ook heel veel daders die naar het buitenland gaan, als het hier te warm wordt onder hun voeten. Zij kunnen daar dan doorgaan met hun acties.

Ik denk dat over het meldpunt of die vertrouwenspersoon in het bisdom Brugge daarstraks een vraag werd gesteld. Ik heb het net gecheckt en ik weet dat het vroeger bestond, maar vandaag bestaat het niet meer. Ik heb dit daarnet even nagekeken.

Is dit probleem een probleem van vroeger? Ik vind het niet echt correct te zeggen dat het alleen een probleem van vroeger is. Ik denk dat het bij ons minder voorkomt, omdat er bij ons veel minder internaten zijn, omdat de maatschappij misschien iets anders is en omdat de kinderen iets mondiger zijn geworden. Ik kan u, bijvoorbeeld, een aantal gevallen geven van veroordelingen in landen niet zo ver van ons, zoals Italië. Heel recent vonden daar nog kinderverkrachtingen plaats en priesters werden hiervoor veroordeeld.

Een psycholoog heeft mij verteld dat die mensen altijd zoeken naar de plaatsen waar de zwakste mensen in de samenleving zitten. Daarom komt het ook heel veel voor in instituten voor gehandicapten. Dat is zowel hier in België als in andere landen zo. Het is volgens mij belangrijk om mensen die ooit een veroordeling hebben opgelopen voor dergelijke feiten, uit de buurt van zwakke mensen te houden.

Ik heb ook meldingen gekregen van misbruik in oud-kolonies, van verenigingen die specifiek daarmee werken.

Bij ons in België zijn er nu wel speciaal opgeleide mensen bij de politie die met misbruikte kinderen kunnen omgaan.

Dan is er nog iets gezegd over zwijggeld. In verschillende gevallen is er wel een poging geweest tot omkoping van de slachtoffers, ik denk ook in België. Daar kan ik niet direct een naam op plakken. Ik ken gevallen in de ons omringende landen, waar nog niet zo lang geleden slachtoffers zwijggeld werd aangeboden. In Boston in de jaren '90 was er ook zo'n slachtoffer dat 1 miljoen dollar aangeboden kreeg om te zwijgen, maar het slachtoffer heeft ervoor gekozen om niet te zwijgen.

Omtrent de veroordeelde of beschuldigde priesters die worden overgeplaatst: op de website van BishopAccountability die op dit document staat, kunt u heel veel van die verhalen zien. Die website is een soort archief van documenten over misbruik van minderjarigen in de Kerk door geestelijken.

Daarnet heeft iemand iets gezegd over de financiële bedragen die de commissie-Halsberghe zou hebben gevraagd op het einde van haar termijn. Ik kan u zeggen dat het vanaf het begin de bedoeling van die commissie was om de slachtoffers op allerlei wijze schadeloos te stellen, dus ook financieel. Dat was al van bij het begin. Er zijn, denk ik, al in de eerste dossiers financiële afspraken gemaakt voor schadeloosstelling van de slachtoffers.

Ik wil nog zeggen waarom ik vrees dat bijvoorbeeld kardinaal Danneels en heel veel van zijn collega's, nooit de waarheid zullen spreken in een rechtbank. De reden daarvan is dat die mensen een eed afleggen van getrouwheid. Ik heb het ook voor jullie op papier gezet. Het is de eed die de kardinalen bijvoorbeeld vorige zaterdag hebben afgelegd in Rome.

Zij zweren de paus te volgen en zeggen letterlijk: "Ik beloof en zweer altijd de gemeenschap met de Katholieke Kerk te bewaren in woord en gedachte, geen geheimen die aan mij werden toevertrouwd te onthullen, noch zaken die de Heilige Kerk kunnen beschadigen of onteren." Vroeger was die eed geheim. Nu is ze niet meer geheim.

Ik acht het absoluut noodzakelijk dat er onderzoek gebeurt naar de systematiek van het onderzoek in België. Er moet dieper gegraven worden dan enkele bijeenkomsten. Ik overhandig u het onderzoek van de attorney general van New Hampshire. Het is één van het oneindige aantal documenten dat ik van archiefmensen in de Verenigde Staten ontving. Het is gewoon onmogelijk het allemaal te lezen, maar dit is één van de compleetste onderzoeksrapporten. Het is misschien nuttig het te lezen, om te begrijpen waarom zoiets in België ook nodig kan zijn.

La **présidente**: Je vous remercie pour vos interventions.

Comme je le disais à M. Devillé, si vous disposez d'autres pièces à nous fournir ou des témoignages dont vous ne voulez pas parler ici, que vous rendez anonymes, nous appliquerons le même système: vous pouvez nous les faire parvenir en toute confidentialité. N'hésitez pas à communiquer à la commission tout document que vous estimerez utile.

Sophie De Wit (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mevrouw Halsberghe, bedankt voor uw getuigenis.

Ik heb een aantal vragen voor u.

Tot voor kort was u ook lid van de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk. Mag ik vragen hoe de verhouding verloopt tussen uzelf en SNAP en tussen u en de werkgroep-Adriaenssens, voorheen de commissie-Adriaenssens?

Ten tweede, u vraagt de vrijgave van archieven. U spreekt daarover en u haalt ook een zaak aan. Zijn er nog aanwijzingen dat de Kerk bepaalde documenten heeft verborgen?

Aansluitend daarbij, de heer Devillé heeft verklaard dat hij al de meldingen bezorgd had aan de bisschoppen, maar toch bleken er maar 35 dossiers bij de commissie-Halsberghe terug te vinden te zijn. Blijkbaar zijn niet al de dossiers doorgespeeld door de bisschoppen. U bevestigde dat daarnet. Er was ook geen contact mogelijk tussen de werkgroep en de commissie. Mag ik daaruit concluderen dat de commissie in zekere zin een spookinstelling is geworden, dat de commissie vleugellam werd gemaakt en eigenlijk gedoemd is, al dan niet onvrijwillig, om te collaboreren met de Kerk?

Een volgende vraag. De kerkelijke overheid heeft, blijkbaar elke keer als er meldingen kwamen, gereageerd met de vraag naar bewijsmateriaal. De heer Devillé zei al dat hij dat niet heeft. Dat is natuurlijk problematisch. Hebt u ooit in uw jarenlange ervaring te maken gekregen met klachten die achteraf niet bleken te kloppen? Professor Adriaenssens heeft ook gemeld dat er altijd een bepaald percentage was. Ik vraag mij af of dat bij u ook het geval is geweest.

Dan kom ik tot het heden. Doen zulke feiten zich nu nog voor? De heer Devillé heeft verklaard dat het nu minder is, maar het is internationaal geworden. U zei daarnet eigenlijk hetzelfde. U sprak zelfs over een internationaal netwerk. Mag ik daaruit concluderen dat de Kerk eigenlijk meewerkt aan een internationalisering van dat misbruik? U zegt dat zij gaan lopen en naar het buitenland trekken, wanneer het hen te warm wordt onder de voeten. Als zij worden overgeplaatst, gebeurt dat toch altijd met inspraak of met medeweten van de Kerk?

Misschien kunt u toch nog wat meer toelichting geven bij de ontbinding van de vzw Mensenrechten in de Kerk. De heer Devillé heeft gezegd dat het een administratieve afhandeling was en dat zij ook ontmoedigd waren. Dat blijft natuurlijk in contrast staan met hetgeen in het *Belgisch Staatsblad* te lezen stond over het al dan niet bereikt hebben van doelstellingen inzake openbaarheid, inzake het tonen van de weg naar de rechtbank voor de slachtoffers. Hoe ziet u dat?

Binnen SNAP, zo lees ik in de documenten, en zo brengt u het ook aan, ligt de focus in hoofdorde op de slachtoffers en de hulpverlening. Is er een bepaald profiel, een bepaald type van slachtoffer? Of komen de slachtoffers uit alle geledingen van de maatschappij?

Er is een groot probleem rond het biechtgeheim. Het beroepsgeheim is contraproductief en problematisch. U en uw werkgroep hebben kennis van heel veel feiten, maar u kon of kan er om welke reden dan ook niet mee naar het gerecht gaan. U adviseert wel dat de mensen al dan niet zouden verder gaan. De heer Devillé zei al dat het zijn taak niet is.

Ervaart u dat niet als problematisch? Ziet u het niet als een gemiste kans dat u geen melding kan doen van die feiten?

Deze vraag houdt ons allemaal bezig: is er een systematiek?

Wij hebben professor Adriaenssens al gehoord en wij hebben zijn rapport gelezen. Hij zegt van niet.

Mijnheer Devillé zei net van wel. Er is een systematische ontkenning. Er is een cultuur. U zegt dat er een systeem van verzwijging is. Er is tegenwerking, zelfs een draaiboek. Er zijn richtlijnen.

Als het klopt wat er vandaag is verteld, dan lijkt de Kerk mij bijna een criminele organisatie.

Carina Van Cauter (Open Vld): U sprak van een systeem van doofpotoperaties dat in België door de Kerk zou zijn opgezet.

Kunt u precies omschrijven hoe men te werk gaat vanaf het ogenblik dat men kennis krijgt van een bepaalde klacht? Welk systeem bestaat er?

U zegt dat er in het buitenland mensen worden aangesteld die de opdracht hebben om het dossier op te lossen of onder de mat te schuiven opdat het verdwijnt voor Justitie en de publieke opinie. Kunt u dat nader toelichten? Bestaat dat bij uw weten ook in België? Zijn er binnen de Kerk bepaalde mensen aangesteld om contact te nemen met daders en slachtoffers en ervoor te zorgen dat het dossier uitdooft in een of andere richting?

Bruno Valkeniers (VB): Hoelang bestaat uw organisatie? Hoeveel dossiers hebt u in uw bezit?

Klopt het dat u ontslag genomen hebt uit de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk om de slachtoffers beter te kunnen verdedigen? Zo ja, hoe denkt u de slachtoffers beter te kunnen verdedigen dan vanuit de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk?

Ten derde, ik lees in uw missie het nastreven van gerechtigheid en institutionele verandering door het aansprakelijk stellen van zowel de individuele daders als de Kerk. Hoe bedoelt u dat? Dat uw organisatie de daders aansprakelijk gaat stellen? Beschikt uw organisatie over rechtspersoonlijkheid? Hoe ziet u dat? Hoe doet u dat?

Ik kom tot de laatste en zeker niet de minst belangrijke vraag. Ik lees in uw documenten, en u hebt dat op het einde benadrukt, dat niemand van die gewijden hiertegen zal ingaan. Zij kunnen dus nooit de wetten van dit land voor de eisen van de paus laten gaan. Dan hebt u een nog straffere uitspraak gedaan. Dat is uw conclusie uit de eed die wordt afgelegd: Danneels zal nooit de waarheid zeggen voor de rechtbank.

Vertaal ik het fout als ik zeg: wat hij ook zegt, het zal nooit de waarheid zijn? Dat gaat nog een stuk verder dan wat de heer Devillé heeft gezegd, namelijk dat zij boven de Staat staan. Hij zal nooit de waarheid zeggen, zelfs niet voor een rechtbank, wat hij ook zegt?

Dat zijn mijn vragen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, ik dacht even in de inquisitie te zitten en bijna een proces van de vereniging te horen.

Ik had een concrete vraag. Het gaat over het internationale aspect. U hebt iets gezegd over informatie die via Interpol beschikbaar is en waarmee weinig wordt gedaan. SNAP is inderdaad een internationale organisatie. Ik denk dat die vereniging misschien een beter zicht heeft op de manier waarop informatie kan worden uitgewisseld tussen landen en Justitie.

Er was onder meer het geval van Canada. Aangezien de Kerk een internationale organisatie is, waarbij geestelijken ook naar andere landen kunnen worden overgeplaatst, is het inderdaad belangrijk dat er een internationale samenwerking is. Zijn er vonnissen in een land en verhuist iemand naar een ander land, dan is men daarvan op de hoogte.

Zou u kunnen toelichten hoe, vanuit de ervaring van de vereniging, die internationale samenwerking eruit ziet, wat de problemen zijn, wat wel goed loopt, wat niet goed loopt. Dat kan interessant zijn voor het werk dat wij moeten doen.

Als het gaat over het concrete geval met Interpol, beschikt u over informatie of documenten die u aan de commissie kan geven, eventueel vertrouwelijk, zodat, als er iets fout is gelopen, wij dat nader kunnen onderzoeken?

Raf Terwingen (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mevrouw Halsberghe, ik denk dat al is gevraagd te schetsen hoeveel slachtoffers u vertegenwoordigt in het raam van de huidige vereniging waarvoor u hier bent. Dat zijn interessante gegevens, indien ze al niet eerder zijn gevraagd. Ik heb immers niet de hele hoorzitting gevolgd.

Ten tweede, u hebt verklaard dat u een aantal dossiers van uw tante hebt kunnen lezen. U bent op die manier onder andere bij het dossier van de Canadees uitgekomen. Dat is wat ik heb begrepen.

Vergis ik mij of is het niet erg duidelijk waar de dossiers van uw tante zich op dit ogenblik bevinden? Hebt u enig idee waar de dossiers zich bevinden? Ik meen immers dat voorgaande vraag niet echt uitgeklaard was. Ik kan mij vergissen, maar indien u er enig zicht op hebt, is het nuttig dat u ons ter zake inlicht.

Ik wil even het volgende checken. U hebt het Canadese verhaal, indien ik het zo mag noemen, naar voren gebracht, met onder andere de anonimiteit en het niet terugvinden van de betrokkene. Gaat het over de bewuste heer Eric Dejaeger, die ondertussen overal in de pers is opgevoerd? Gaat het over die man? *(Instemming.)*

Ik had immers de indruk dat nog een ander verhaal meespeelde. Indien zijn naam overal in de pers heeft gestaan, is het op zich geen probleem om zijn naam hier te laten vallen. De zaak heeft zelfs *Het Belang van Limburg* gehaald.

Ik heb het dus over het juiste dossier, dat algemeen publiek is gemaakt. Op zich is er dus geen probleem en is die kwestie uitgeklaard.

Renaat Landuyt (sp.a): Mevrouw de voorzitter, collega's, mevrouw Halsberghe, ik heb één bijkomende vraag.

SNAP is een internationale vereniging. Is er een verschil in fenomenen tussen wat in België blijkt te zijn gebeurd en wat in andere landen is gebeurd?

La **présidente**: Je vous cède la parole pour répondre à toutes ces questions. J'espère que vous avez pu suivre, sinon les commissaires les répéteront si vous avez oublié l'un ou l'autre élément.

Lieve Halsberghe: Mevrouw De Wit, ik denk dat er een paar misverstanden zijn.

Ikzelf ben niet al jarenlang actief in deze zaak. Ik ben slechts ongeveer een jaar bezig met deze problematiek. Mijn tante die een naamgenoot van mij is, is wel meer dan tien jaar onafgebroken bezig geweest met deze problematiek. Waarschijnlijk is er ergens een naamsverwisseling gebeurd.

U vroeg mij waarom ik van de werkgroep naar SNAP ben gegaan. Nog andere personen hebben mij die vraag gesteld. Het is gebleken dat de slachtoffers niet echt een homogene groep vormen, net zoals de Kerk geen homogene groep is. Bepaalde mensen praten liever met bepaalde mensen, anderen met anderen. Naar mijn ervaring is dat nuttig gebleken. Ikzelf en de mensen die met mij samenwerken, werden gecontacteerd door een aantal slachtoffers die nog geen contact hebben opgenomen met de werkgroep. Beide groeperingen hebben de bedoeling om zoveel mogelijk slachtoffers te helpen. Dat is een goede zaak.

Bovendien houd ik van de manier waarop SNAP de mensen zelf aanmoedigt om hun leven terug in handen te nemen. Ik vind hun werkwijze redelijk goed en moedig ze ook aan.

Wat betreft mijn verhouding tot de commissie-Adriaenssens: die heb ik niet. Die heb ik ook nooit gehad. Het enige dat ik weet, is dat die commissie nooit enig contact heeft opgenomen met de commissie van mijn tante. Ik vind dat erg storend, want een aantal van die dossiers werden, zoals dit jaar alweer is gebleken, niet opgelost, terwijl een aantal van die slachtoffers – hoewel het er slechts 33 waren – toch met grote problemen zaten.

Dan hebt u nog gevraagd hoe wij weten dat er verborgen documenten bestaan. Dat weten wij uit verschillende gevallen waarbij aan de slachtoffers werd verteld dat er geen documenten waren, terwijl na invallen van de politie toch documenten bleken te bestaan waarin de daders soms zelfs bekentenissen aflegden. Dat is zowel in België als in het buitenland vastgesteld. Wij weten ook dat de Kerk ingevolge het Wetboek van Canoniek Recht die documenten moet bewaren in haar geheime archieven. Dat is geen fabeltje, dat staat gewoon op het internet te lezen. Wij weten uit een aantal gevallen dat daar, toen de politie binnenviel, geheime documenten zijn gevonden.

Die archieven bestaan dus. De Kerk heeft een bepaalde cultuur om die documenten gedurende een bepaalde periode bij te houden. Ik vermoed dus dat er nog heel veel van die archieven bestaan. Wij zouden dan ook graag hebben dat die worden vrijgegeven.

In Californië was er een aantal jaren geleden een heel groot proces. Onlangs zijn daar alle documenten van vrijgegeven. Dat is verkregen voor de rechtbank in Californië, want de aartsbisschop van Los Angeles wou die documenten niet vrijgeven. Hij heeft dat echter wel moeten doen van de rechter. Ondertussen staan die op BishopAccountability, dus de website van het ene document dat ik u heb gegeven.

U vroeg ook waarom er maar vijfendertig dossiers waren van mijn tante. Het was een spookinstelling. Ik heb in mijn inleiding gezegd dat

ik het sterke vermoeden heb, uit wat ik heb vernomen, dat de commissie van mijn tante gewoon een publicrelationsstunt was van de Kerk. De kerk had niet de bedoeling de waarheid te achterhalen. Ik meen dat zij dit jaar ook niet de bedoeling hadden om de waarheid te achterhalen. De waarheid is hen gewoon op het hoofd gevallen doordat de klacht van het slachtoffer van bisschop Vangheluwe uiteindelijk bij de juiste mensen is terechtgekomen.

U hebt mij gevraagd of er aanmeldingen zijn die niet juist zijn. Dat weet ik niet, ik ben niet de persoon die dingen moet onderzoeken. Ik onderzoek geen dossiers en ik houd ook geen dossiers bij; ik geef de mensen raad waar zij naartoe moeten gaan. Als een slachtoffer bij mij komt, moet men mij niet zeggen wat er juist gebeurd is. Zij zeggen mij wat ze mij willen zeggen. Ik hoef geen details te kennen; ik moet niet weten wat het misbruik juist was en hoelang het geduurd heeft. Ik probeer hen naar de juiste mensen te leiden en hen juridische raad te laten verschaffen door mensen die daarin gespecialiseerd zijn. Mensen die duidelijk behoefte hebben aan psychologische ondersteuning zullen wij absoluut helpen zoeken naar iemand die hen op een of andere manier met therapie kan helpen en hen dat ook aanraden. Wij wagen ons daar echter zeker niet zelf aan. Mijn organisatie heeft als bedoeling dat er effectief zelfhulpgroepen worden opgericht door mensen die het met elkaar kunnen vinden, lotgenoten die dan met elkaar praten. Ik ken nu al in een paar provincies een aantal mensen die zo'n groep zullen beginnen. Dat is dus geen slecht resultaat in de korte tijd waarin ik daarmee bezig ben.

Het moet een beetje groeien. De mensen moeten elkaar leren kennen. Ik breng onder andere moeders met elkaar in contact. Bepaalde moeders staan er alleen voor. Een van de moeders van slachtoffers heeft tegen mij gezegd: "Luister, als ik u daarmee kan helpen, wil ik gerust met andere moeders praten." Wanneer ik zo'n moeder aan de lijn krijg, stel ik dat voor en geef ik haar gegevens door.

Ik heb niet gezegd dat er een internationaal pedofilienetwerk bestaat binnen de Kerk. Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat de Kerk een internationaal netwerk is. Dat is gewoon zo. De Kerk is een ongelooflijk opgesplitst instituut, dat bestaat uit honderden of duizenden ordes van paters en nonnen en ieder is baas op zijn eigen territorium. Die ordes zelf zijn internationaal verspreid. Oblaten bijvoorbeeld, waar wij het over hadden, zitten in een groot aantal landen. Een overste die bijvoorbeeld in België verblijft, antwoordt dan aan een overste in Italië, in Rome. Dat is wat ik bedoelde met "een internationaal netwerk".

Ik meen dat ook wij als slachtoffervereniging moeten netwerken. Wanneer er ergens problemen zijn, moeten wij informatie kunnen uitwisselen, dat is alles.

Over de ontbinding van de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk weet ik niets. Ik was er niet bij.

Of de slachtoffers die naar SNAP komen, een bepaald profiel hebben? Ik weet het niet. Er hebben mij mensen geschreven dat zij naar mij komen, omdat iets wat ik gezegd heb, een effect op hen had. Dan bellen of schrijven ze mij. Sommige mensen stappen naar verschillende verenigingen. Iedereen is natuurlijk vrij te gaan en te staan waar hij wil.

Ons doel is slachtoffers bij elkaar te brengen. Het is belangrijk dat die mensen een zekere affiniteit met elkaar hebben, waardoor zij een groep kunnen vormen en zowel zichzelf als de anderen helpen om beter te worden. Vele mensen zijn daartoe bereid en hebben daar behoefte aan. Ik denk dat dit geen probleem is. Ik denk dat de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk ook van plan is zulke groepen op te starten. Dat is een goede zaak: hoe meer groepen, hoe beter.

U hebt gevraagd of ik met die zaken niet naar het gerecht ben gegaan. Ik houd geen zaken bij zonder het door te spelen aan de politie of aan het gerecht. Ik doe echter nooit iets zonder de toestemming van het slachtoffer. Het is uiteindelijk aan het slachtoffer, als hij zelf beslist om mij iets te zeggen, hij moet beslissen wat ermee gaat gebeuren. Ik leg echter geen dossiers aan; ik heb hier en daar wel notities van mensen, maar ik houd geen volledige dossiers bij, dat heeft geen zin. Ik vind dat dat op het kantoor van een advocaat moet liggen, die de zaak juridisch kan bekijken. Als het over andere problemen gaat, dan moet dat bij specialisten terechtkomen.

U zegt dat de heer Adriaenssens geen systematiek heeft gevonden. Het spijt mij het te moeten zeggen, maar ik vind van wel. Het is gewoon hallucinant hoe die verhalen over heel de wereld dezelfde zijn. Of ik vind dat de Kerk een criminele organisatie is? Ik denk dat wij er niet ver van af zijn om dat te kunnen zeggen. Ik ben niet de enige die zoiets zou zeggen. Er zijn nog veel andere mensen die vinden dat het toch een beetje

de spuigaten uitloopt. Ik heb eens gekeken op de website van Interpol naar de definitie; het is meer iets voor de politie om dat te onderzoeken.

Mevrouw Van Cauter, u had gevraagd hoe men te werk gaat in het systeem van de doofpotoperatie. Wij merken dat wanneer een klacht bij een overste van de Kerk aankomt, de slachtoffers steeds worden gedwongen om te zwijgen. Als het te moeilijk wordt, als er te veel slachtoffers zijn, dan verdwijnen de daders gewoon naar een andere plaats. Er zijn een aantal voorbeelden in België van mensen die verhuisd zijn naar het buitenland na misbruik te hebben gepleegd hier. Ik heb een aantal dingen doorgegeven aan de politie, niet ik maar de slachtoffers eigenlijk. Als wij van zoiets op de hoogte worden gesteld, gaan wij daarmee onmiddellijk naar de politie.

Dat is de juiste plaats.

Wat het buitenland betreft, die mensen hebben mij dat natuurlijk zelf verteld. Patrick Wall – ik dacht dat u die man ontmoet hebt – had als taak dossiers over pedofilie op te lossen en de zaken uit te klaren. Ik denk dat u de vraag hoe dat in zijn werk ging heel gemakkelijk rechtstreeks aan hem kunt stellen. Dat is geen enkel probleem. Hij zal met heel veel plezier daarop antwoorden.

Wat er ook heel dikwijls gebeurt, heeft men mij verteld, is dat dossiers die te gevoelig zijn, verdwijnen in de koffer van de nuntius, in een diplomatieke koffer dus, en dat men er door de onschendbaarheid van de nuntius niet meer bij kan. Dat zijn ook zaken die al verschillende keren zijn voorgevallen.

U hebt mij een paar vragen gesteld over SNAP, onder andere hoelang wij bezig zijn. SNAP is al bezig van de jaren '80. In België ben ik begonnen met de werkgroep in de lente. Na de zomer heb ik beslist dat het tijd was om SNAP op te richten in België. Hoeveel dossiers hebben wij? Ik heb gezegd dat wij geen dossiers hebben, maar ik kan u zeggen dat mijn telefoon niet stil staat. Samen met een slachtoffer dat met mij samenwerkt in Wallonië, krijgen wij heel veel meldingen. Wij houden geen dossiers bij, maar sturen die gewoon door. Wij proberen die mensen te helpen zo goed als wij kunnen. Als wij hen niet kunnen helpen, ga ik altijd op zoek naar iemand die hen wel kan helpen.

La **présidente**: Sans entrer dans les dossiers, pourriez-vous nous communiquer le nombre de victimes qui ont pris contact avec vous?

Lieve Halsberghe: Environ une cinquantaine, en tenant compte du fait que certaines victimes portent plainte à tous les niveaux: auprès des bureaux de police, de chaque juge, etc.

U hebt mij ook nog een vraag gesteld over ontslag, om beter te kunnen verdedigen. Hoe luidde die vraag precies?

Bruno Valkeniers (VB): Klopt het dat u ontslag hebt genomen uit de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk om de slachtoffers beter te kunnen verdedigen? Als dat het geval is, hoe denkt u dan die slachtoffers beter te kunnen verdedigen dan de werkgroep?

Lieve Halsberghe: Ik heb niet de pretentie te beweren de slachtoffers beter te kunnen verdedigen. Ik ben geen priester, ik ben een vrouw. Sommige mensen komen naar mij en sommige mensen gaan naar Rik. Dat is alles.

Wat ik daarmee misschien bedoelde, is dat ik vind dat het nodig is dat wij ook back-up krijgen van organisaties die al een hele structuur hebben en beschikken over knowhow, informatie en veel ervaring met rechtszaken. Dat is alles.

Volgens mij heb ik niet gezegd dat de heer Danneels nooit de waarheid zal spreken in een rechtszaak. Misschien heb ik mij verkeerd uitgedrukt. Mijns inziens zal de heer Danneels nooit het juiste antwoord geven op een vraag, als hij met dat antwoord het risico loopt schade toe te brengen aan de Kerk. Zijn loyaliteit ligt in de eerste plaats bij de paus. Ik denk dat zijn loyaliteit ten aanzien van het Belgische volk op een veel lagere plaats staat. Volgens mij is dat nu eenmaal zo bij alle kardinalen en bisschoppen. Wij mogen immers niet vergeten dat de paus van Rome op die manier invloed heeft op de wijze waarop bepaalde zaken in ons land gebeuren. Wij mogen ook niet vergeten dat die paus een niet-democratisch verkozen staatshoofd is.

Bruno Valkeniers (VB): Zoals de koning dus.

Lieve Halsberghe: Ja, voilà. Ik heb niets over de koning gezegd. Het gaat hier over de Kerk. Mijns inziens kan geen enkele democratie ter wereld dat tolereren.

Bruno Valkeniers (VB): (…)

Lieve Halsberghe: Nee, ik heb eigenlijk nog geen enkele structuur. Volgens mij is het beter even te wachten en te zien wie wat wil.

Ik ben een vrijwilliger en genereer geen enkele inkomsten, aangezien ik dat een heel moeilijk gegeven vind. Zodra men geld aanneemt van iemand, is men die persoon iets verschuldigd. Dat wil ik momenteel niet doen. Wij zullen wel zien hoe het verder loopt en hoe wij eventueel aan bepaalde fondsen geraken. Eigenlijk heb ik nog geen tijd gehad om mij daar deftig mee bezig te houden.

Mijnheer Van Hecke, ik weet niet hoe Interpol werkt. Ik vind het volgende eigenlijk wel vreemd; het gebeurde een week voordat de zaak Dejaeger opnieuw terechtkwam op de site van Interpol. In de maand juni stuurde ik een vertaling van het artikel in *De Morgen* van 8 mei naar de Canadese politie. Een week eerder had Interpol een artikel geschreven in de kranten, als ik mij goed herinner, waarin zij de mensen opriepen om meldingen te doen. Een tijdje later volgde er een bericht in de krant dat een priester al vijftien jaar door Interpol internationaal wordt opgespoord en daar komt dan blijkbaar geen reactie op, behalve door de provinciaal van die pater, die in de pers verklaarde dat die man niet is gevlucht. Het spijt mij, maar dat zijn leugens. Hij is wel gevlucht.

Ik vind het eigenlijk heel erg dat zoiets zomaar kan, dat daaraan geen gevolg wordt gegeven en dat er dan excuses worden gezocht. De heer Dejaeger heeft zich in september zogezegd vrijwillig aangegeven. Dat was niet echt vrijwillig, want ik had het via de kerk in Leuven een klein beetje gepusht. Als hij zich echt vrijwillig wou aangeven, waarom nam hij dan niet gewoon het vliegtuig naar Canada? Dat doen de oblaten heel vaak. Zij zijn heel vaak op reis. Ik denk niet dat de prijs van het vliegtuigticket een reden is. Zij zoeken gewoon een excuus, omdat zij goed weten dat de politie in België hem op dit moment niet kan vasthouden.

Hoe wisselen wij informatie uit? In Amerika alleen al telt SNAP ongeveer tienduizend leden. Er zijn ook een aantal andere verenigingen. Ik ken mensen in Italië, Australië en Duitsland. Men kent al snel bepaalde mensen en dan vraagt men wie welke informatie heeft over iemand. Veel van die informatie wordt op die bepaalde website gezet. Op die manier worden dikwijls mensen opgespoord. Ik ken iemand in Boston die zijn dader in Italië heeft gevonden.

U vroeg mij nog iets over documenten, maar ik weet niet meer precies wat.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Of u in verband met het concrete voorbeeld van Interpol documenten hebt die dat kunnen staven?

Lieve Halsberghe: Ik heb het dossier van pater Dejaeger mee. Dit is trouwens het enige dossier van mijn tante dat ik heb gelezen. De rest heb ik niet gelezen. Ik weet alleen wat zij mij heeft verteld. Haar dossiers zijn effectief in beslag genomen. Zij had die in het Rijksarchief neergelegd, omdat wij vonden dat zij die beter niet bij haar thuis had. Om er zeker van te zijn dat die niet zouden verdwijnen in de kluizen van de Kerk, vond zij het beter om die in het nationaal archief neer te leggen.

Ze werden daar in beslag genomen door de politie, ergens in de maand juni. De exacte datum ken ik niet. Het enige dossier dat ik heb, is het dossier van Eric Dejaeger. Ik heb dat dossier ook aan het parket van Leuven gegeven, omdat ik vind dat die mensen over alle informatie moeten beschikken als zij een onderzoek doen. Als ik informatie heb die zij kunnen gebruiken, zal ik dat geven. Dat is wat ik heb gedaan met dit dossier. Ik kan het ook gerust aan u geven, als u dat wil of als u er iets mee kunt doen. Ik heb er thuis nog een kopie van.

De heer Landuyt heeft mij gevraagd wat het verschil is tussen België en Amerika?

Renaat Landuyt (sp.a): Ik wou weten of de fenomenen in andere landen dezelfde zijn als bij ons dan wel of er verschillen zijn.

Lieve Halsberghe: De fenomenen van seksueel misbruik in de kerk? Nee. Ik denk dat er in Amerika misschien minder internaten zijn en dat meer parochiepriesters zich aan misbruik schuldig hebben gemaakt. Er zijn echter in verschillende landen voorbeelden van misbruik in internaten en in weeshuizen, vooral in Canada. Kinderen werden soms zelfs uit de familie gehaald en in weeshuizen gestopt, waar zij serieus misbruikt werden, zowel door nonnen als door priesters. Daar bestaan heel veel dossiers over. In Duitsland is er ook een rondetafelgesprek met slachtoffers van de weeshuizen. Er zijn ook heel veel slachtoffers uit scholen en internaten, zowel in Amerika als in Europa. Ik denk dat dit ongeveer gelijklopend is.

La **présidente**: Je vous remercie pour ces réponses complètes.
Un membre désire-t-il encore prendre la parole?

Mesdames, monsieur, je voudrais vous remercier au nom de la commission. Vos auditions sont primordiales pour notre travail. Le cas échéant,

nous ferons à nouveau appel à vous.

Nous allons procéder à un relevé des documents dont nous souhaiterions prendre connaissance, bien entendu dans le respect des droits des victimes.

Je vous remercie une nouvelle fois pour votre participation et surtout pour les éléments que vous nous avez donnés et qui contribueront à guider nos travaux.

La réunion publique de commission est levée à 19.57 heures.
De openbare commissievergadering wordt gesloten om 19.57 uur.